

waterschap
**Hollandse
Delta**

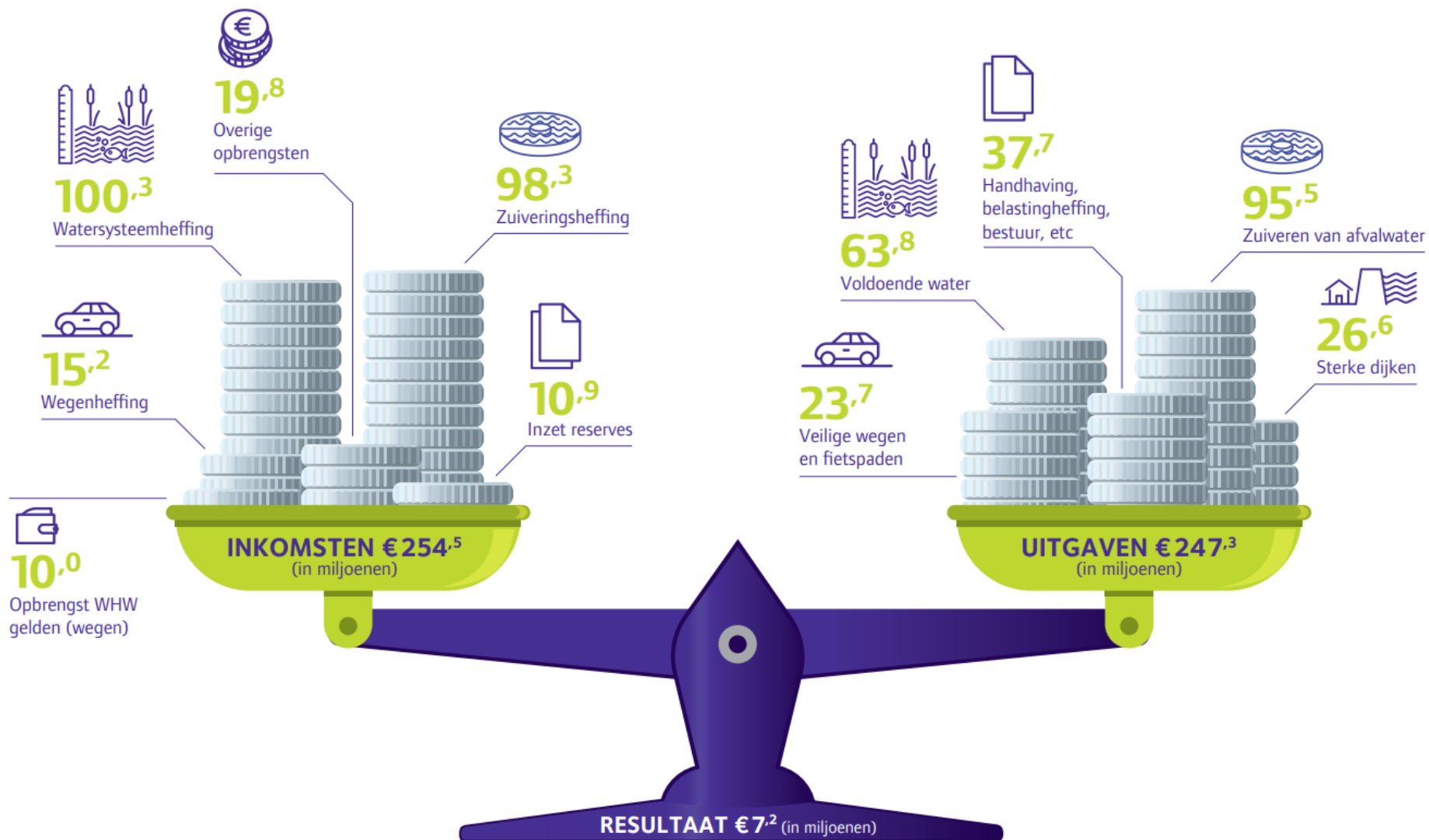

Jaarstukken 2024

Foto: Oude Haven Sommelsdijk (Goeree-Overflakkee)

Exploitatierekening in één oogopslag

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken van 2024, de eerste jaarstukken van een volledig jaar binnen deze bestuursperiode (maart 2023-2027). Dit document vormt niet alleen een financiële verantwoording, maar ook een weerspiegeling van onze gezamenlijke inspanningen, ambities en resultaten.

Hoogtepunten 2024

Het jaar 2024 markeerde een reeks mooie prestaties die duidelijk maken waar wij als waterschap voor staan. Enkele indrukwekkende cijfers: we zuiverden 140 miljard liter water, beheerden 9.000 kilometer aan groen, gaven 240.000m² wegdek een onderhoudsbeurt en trairden 320 dijkwachters. Maar daar hield het niet op. Hoogtepunten waren onder meer de oplevering van gemaal Oudenhorn, de eerste stappen van de renovatie van ons slibverwerkingsbedrijf Sluisjesdijk, de intensieve aandacht voor Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS), de voortgang in de Kaderrichtlijn Water-maatregelen (KRW-maatregelen), een waterseminar dat we organiseerden en besluitvorming over de huisvesting van onze steunpunten. Dit alles hebben we gerealiseerd dankzij de toewijding en inzet van bijna 800 bevlogen medewerkers.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Als waterschap zijn wij verantwoordelijk voor een tijdloze en essentiële taak: het beschermen van ons gebied tegen de krachten van water en het waarborgen van waterkwaliteit en voldoende zoet water. Ons werk draagt bij aan een gezonde leefomgeving voor iedereen en een duurzaam sterke economie. We zorgen ervoor dat bijna een miljoen mensen veilig kunnen wonen en werken in de Hollandse Delta. Daarbij zien we dat de uitdagingen van ons waterbeheer steeds complexer worden. Alleen door goed samen te werken met onze partners, kunnen we zorgen voor een veilige en leefbare omgeving voor nu en voor de komende generaties. Deze intensievere samenwerking vertaalde zich in 2024 in diverse samenwerkingsagenda's. Zo hebben we met de gemeente Barendrecht, de gemeente Dordrecht en met de gemeente Goeree-Overflakke afspraken gemaakt over onze gezamenlijke inzet rondom plannen en projecten voor de inrichting van gebieden, aanpassingen die nodig zijn door het veranderende klimaat en het maken van een sterk watersysteem dat goed bestand is tegen extreme regen of droogte.

Eerste klimaatrobuuste delta ter wereld

Vooruitkijkend blijven we ons richten op de ambitie om in 2050 van de Hollandse Delta de eerste klimaatrobuuste delta ter wereld te maken. Deze opgave gaat gepaard met onzekerheden, maar ook met kansen om blijvend te innoveren en samen te werken. De groei in het investeringsvolume en het overschrijden van de grens van € 200 miljoen in belastingopbrengsten onderstrepen de schaal en urgentie van onze inspanningen. Tegelijkertijd vraagt dit om scherp financieel beleid en voortdurende transparantie.

Dankzij de gezamenlijke en de grote betrokkenheid van het bestuur, medewerkers en partners zijn wij erin geslaagd om onze ambities tastbaar te maken. Met deze jaarstukken geven we inzicht in wat we samen hebben bereikt.

Met vertrouwen kijken we uit naar de komende jaren, waarin we blijven bouwen aan een leefbare en veilige Hollandse Delta.

Namens het college van dijkgraaf en heemraden,

secretaris-directeur,

dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en samenvatting Jaarstukken 2024	5	6	Financiële overzichten	129
1.1	Inleiding	5	6.1	Gecomprimeerde staat van lasten en baten per programma	129
1.2	Samenvatting inhoudelijk resultaat	5	6.2	Overzicht van programma's naar taken	132
1.3	Financiële analyse op hoofdlijnen	7	6.3	Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	133
1.4	Leeswijzer	11	6.4	Verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (SiSa)	134
Jaarverslag		12	Overige gegevens		139
2	Programma-overstijgende thema's en opgaven	13	7	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	140
3	Programmaverantwoordingen	17	8	Bijlagen	148
3.1	Programma Waterveiligheid	17	8.1	Overzicht begrotingswijzigingen 2024	148
3.2	Programma Voldoende en Schoon Water	24	8.2	WSHD in kengetallen	148
3.3	Programma Waterketen	32	8.3	Lijst van afkortingen	149
3.4	Programma Wegen	39			
3.5	Bestuur en Organisatie	44			
3.6	Algemene dekkingsmiddelen	54			
4	Paragrafen	56			
4.1	Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar	56			
4.2	Incidentele baten en lasten	57			
4.3	Reserves en voorzieningen	59			
4.4	Waterschapsbelastingen	60			
4.5	Weerstandsvermogen	64			
4.6	Houdbare overheidsfinanciën	71			
4.7	Financiering	71			
4.8	Verbonden partijen	75			
4.9	Bedrijfsvoering (organisatieontwikkeling en personeel)	87			
4.10	EMU-saldo	93			
4.11	Rechtmatigheid	94			
4.12	Wet Open Overheid	97			
Jaarrekening		99			
5	Balans	100			
5.1	Balans	100			
5.2	Toelichting op de balans	106			

1. Inleiding en samenvatting Jaarstukken 2024

1.1 Inleiding

Via de jaarstukken legt het college van dijkgraaf en heemraden (D&H) verantwoording af aan de Verenigde Vergadering (VV) over de prestaties en activiteiten van het afgelopen jaar met daaraan gekoppeld de verantwoording van de lasten en baten, alsmede de financiële positie van het waterschap. De jaarstukken zijn opgebouwd conform de verslaggevingsregels voor de waterschappen. De hoofdlijnen van deze voorschriften zijn vastgelegd in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen.

In de vergadering van de VV op 16 april 2025 is de rapportage Waterwerken 2024 behandeld en vastgesteld. In de rapportage Waterwerken 2024 is gerapporteerd over de voortgang op het behalen van de doelstellingen uit de belangrijkste beleidsplannen: het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en het Wegenbeheerprogramma 2022-2027. Waterwerken geeft daarbij antwoord op de vraag 'liggen we op koers om de doelen uit onze beleidsplannen te halen?' De inspanningen en activiteiten om deze doelstellingen te behalen worden jaarlijks in de Programmabegroting opgenomen. De Jaarstukken geven antwoord op de vraag 'hebben we afgelopen jaar gedaan wat we in de begroting afgesproken hebben?'

De Jaarstukken rapporteren dus over het resultaat van het afgelopen jaar, Waterwerken over de voortgang op de (lange termijn) doelstellingen.

1.2 Samenvatting inhoudelijk resultaat

Om ons water- en wegenbeheer toekomstbestendig te maken hebben we in het Water- en Wegenbeheerprogramma op vier thema's ambities en doelstellingen geformuleerd:

- We beperken onze impact op milieu en klimaat.
- We verbeteren de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons gebied.
- We 'vergroenen' en versterken de biodiversiteit.
- We gaan anders om met hemelwater.

Voor elk van deze thema's zijn in de begroting activiteiten opgenomen. Hoewel de uitdagingen voor de toekomst groot zijn kunnen we in deze jaarstukken concluderen dat het grotendeels gelukt is om op elk van deze thema's de voortgang te boeken die we in de begroting voorgenomen hadden. Hoewel er grote stappen zijn gezet om het eerste Klimaatactieplan te kunnen vaststellen, is afronding in 2024 niet gelukt. Met betrekking tot de ambitie hemelwater zijn we nog niet toegekomen aan het gezamenlijk met gebiedspartners in kaart brengen van het (grond)watersysteem. De focus heeft eerst gelegen op beleidsafstemming.

Voor de vijf beschreven programma's in de begroting kunnen we ten aanzien van de inhoudelijke realisatie de volgende hoofdlijnen schetsen:

Waterveiligheid

Betreffende onze primaire waterkeringen is er in 2024 verder gewerkt aan het vergroten van kennis over de samenstelling van deze keringen en is in samenwerking met het Rijk gekeken naar een mogelijke aanscherping van de lange termijn versterkingsopgave. Parallel hieraan is bijgedragen aan ontwikkelingen binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) om dit programma nog beter te beheersen in tijd, geld en opgave. Ondertussen is er gestage voortgang op de versterkingsopgaven die het waterschap nu onder handen heeft, zij het dat niet alles wat voor 2024 gepland was, in 2024 is uitgevoerd. Samen met, onder andere, de gemeente Rotterdam, is verder gewerkt aan het ontwikkelkader dijken. Dit kader moet ervoor zorgen dat de

belangen van waterveiligheid bij ruimtelijke ontwikkelingen geborgd blijven. Betreffende onze regionale keringen is in 2024 de toetsronde afgerond. Hieruit bleek dat op enkele plekken de boezemkeringen nu niet voldoen aan de norm. Het versterkingsproject '3 regionale keringen' is in 2024 afgerond.

Voldoende en Schoon Water

In 2024 is binnen het Programma Voldoende en Schoon Water de strategie waterkwaliteit uitgewerkt en zijn er goede stappen gezet met betrekking tot het exotenbeleid, het visbeleid en de KRW-maatregelen uit het derde stroomgebiedbeheerplan (SGBP-3). Ook is dit jaar de KRW review preview opgeleverd. De adviezen hieruit worden verwerkt in het KRW-actieplan 2025. In 2024 zijn van vier watergebiedsplannen de opgaven en oplossingsrichtingen bestuurlijk vastgesteld. Verder zijn er diverse maatregelen gerealiseerd om de functies van het watersysteem in stand te houden en te verbeteren, waaronder de oplevering van het nieuwe Gemaal Oudendoorn. Dit project heeft waardevolle ervaring opgeleverd in het duurzaam ontwerpen en bouwen van gemalen. Ook is doorgegaan met uniformeren en vernieuwen van de technische automatisering van onze kunstwerken. Tenslotte hebben we gewerkt aan toename van waterbewustzijn, onder andere door het deelnemen aan diverse evenementen en door de publiekscampagne Doe Waterwijs.

Waterketen

In 2024 zijn de transitiepaden Waterketen, waar geanticipeerd is op de nieuwe Richtlijn Stedelijk Afvalwater en het afwegingskader positionering WSHD binnen de sliestrategie door de VV vastgesteld. Voor het behalen van het verwijderingsrendement stikstof zijn na besluitvorming in de VV van juli 2024 extra maatregelen uitgevoerd. Vanuit de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Rotterdam, de Rotterdamse waterschappen en Evides is een gezamenlijke studie over de zuivering van de toekomst en de impact hiervan op de rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) Dokhaven uitgevoerd. Voor de metingen aan broeikasemissies zijn we aangesloten bij het landelijke versnellingsprogramma lachgas. Voor dit programma zijn we in 2024 begonnen met lachgasmetingen op twee rwzi's.

Wegen

In oktober 2024 heeft het college de geactualiseerde wegencategorisering en het fietsroutenetwerk vastgesteld. De wegen waaraan groot onderhoud is uitgevoerd in 2024 zijn ingericht conform de geactualiseerde netwerken en de duurzaam veilig richtlijnen. We liggen op koers om boven de grens van 90% C kwaliteit van ons wegareaal te blijven. We vergroten de circulariteit bij onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden door het hergebruiken van het asfalt. In 2024 zijn er aanvullende vereisten in onze bestekken opgenomen voor het hergebruik van het asfalt. Mede daardoor is in 2024 ca. 52% van het toegepaste asfalt hergebruikt (o.b.v. toegepast gewicht). Hiernaast is het ecologisch beheer van onze wegbermen gecontinueerd, ook in 2024 is 60% van onze wegbermen op ecologische wijze beheerd.

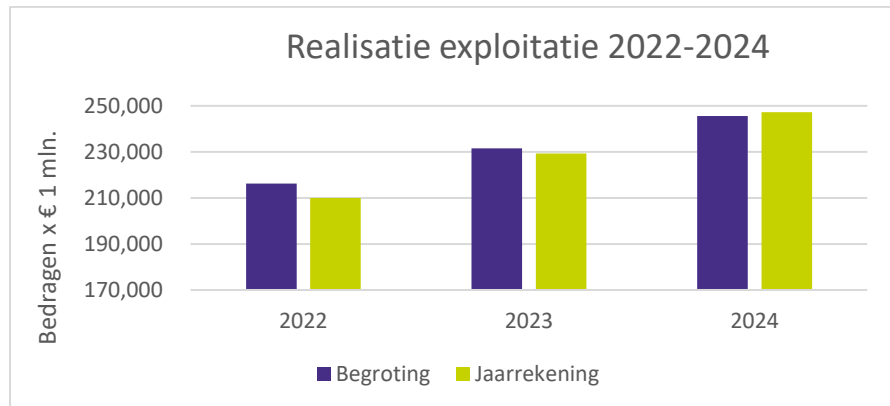
Bestuur en Organisatie

In 2024 stond het versterken van onze reputatie centraal. WSHD wil zich ontwikkelen tot een waterautoriteit, een initiatiefrijke en rolbewuste samenwerkingspartner. Daarom zetten we sterk in op integrale ontwikkeling van public affairs (belangenbehartiging) en stakeholdermanagement, in nauwe afstemming met omgevingsmanagement binnen WSHD. We hebben een uitgebreide nieuwe presentatie over WSHD ontwikkeld en hebben een merkverhaal geformuleerd. Daarnaast is er gewerkt aan de versterking van de dienstverlening voor de burger, onze crisisorganisatie en dijkbevakingsorganisatie. Ten aanzien van het verduurzamen van de verschillende WSHD-locaties, is de verduurzaming van het steunpunt Hoekseweg (Strijen) gestart, zijn de maatregelen voor het verduurzamen van de RWZI Zwijndrecht verder uitgewerkt en is het Waterschapshuis voorzien van LED-verlichting. Ook zijn er diverse aansluitlocaties voor laadvoorzieningen van het wagenpark gerealiseerd. Wel zorgt het overvolle stroomnet ervoor dat het bouwen van nieuwe zonneparken vrijwel stil is komen te liggen.

1.3 Financiële analyse op hoofdlijnen

1.3.1 Exploitatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	21,815	22,972	25,682	25,092	-0,591	V
Voldoende en Schoon Water	54,287	63,294	62,339	60,213	-2,125	V
Waterketen	82,324	89,630	91,086	91,235	0,149	N
Wegen	12,804	13,778	13,014	12,103	-0,911	V
Bestuur en Organisatie	25,430	27,555	26,447	26,543	0,096	N
Dekkingsmiddelen	-197,628	-204,181	-204,603	-211,589	-6,987	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-0,968	13,048	13,965	3,597	-10,368	V
Toevoeging aan reserves	5,556	0,294	5,206	5,206	-	
Onttrekking aan reserves	-15,717	-13,342	-17,391	-16,051	1,340	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	-11,129	-	1,781	-7,248	-9,029	V

Boekjaar (uitgaven, bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Jaarrekening	Realisatiegraad
2022	216,242	209,979	97%
2023	231,458	229,325	99%
2024	245,573	247,263	101%

Toelichting:

Het resultaat over 2024 is € 7,2 miljoen voordelig (na mutaties in de reserves). Hiervan was € 1,8 miljoen nadelig reeds voorzien en verwerkt via tussentijdse begrotingswijzigingen. Het resultaat ten opzichte van de laatste begrotingswijziging bestaat voornamelijk uit de volgende onderdelen:

- *Waterveiligheid*
Het voordeel op programma Waterveiligheid betreft € 0,6 miljoen (voor mutaties in de reserves). Door lichte vertragingen zijn er in 2024 minder kosten gemaakt voor de afronding van grondzakendossiers van dijkversterkingen uit de periode 2017-2018, HWBP-verkenningfasen en onderzoeken ten behoeve van de Tweede Landelijke Beoordelingsronde Primaire Waterkeringen (LBO-2). De onttrekking aan bestemmingsreserve Dijkversterkingen voor verkenningfase Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen heeft bij de jaarrekening 2024 plaatsgevonden.
- *Voldoende en Schoon Water*
Het voordeel van € 2,1 miljoen (voor mutaties in de reserves) vanuit het programma Voldoende en Schoon Water is met name ontstaan als gevolg van vertragingen bij het baggeren. Onder andere als gevolg van afzetproblematiek in verband met hoge chloridegehalten en door de inzet op de flora en fauna gevoelige gebieden is de laatste maanden vooral ingezet op het baggeren van de landelijke (goedkopere) kilometers. De lagere kosten in 2024 resulteren in een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve baggeren van € 1,3 miljoen.
- *Waterketen*
Het nadeel van € 0,1 miljoen (voor mutaties in de reserves) vanuit het programma Waterketen is ontstaan als gevolg van hogere proces- en onderhoudskosten. Daarnaast hebben de hogere proces- en onderhoudskosten aan de rioalgemalen geleid tot hogere bijdragen vanuit gemeenten.
- *Wegen*
Het voordeel van € 0,9 miljoen (voor mutaties in de reserves) op het programma Wegen is grotendeels ontstaan door het nog niet in 2024 starten van de haalbaarheidsonderzoeken (fase 2) ten behoeve van de Wegentransitie. Daarnaast zijn door het zachte winterweer minder strooi rondes uitgevoerd dan geprognotiseerd en is door de aanschaf van nieuw gladheidsmaterieel in 2024 minder onderhoud en reparatie nodig geweest dan begroot. Voorgesteld wordt om het nog niet bestede budget van de Wegentransitie toe te voegen aan een bestemmingsreserve.
- *Bestuur en Organisatie*
Het nadeel van € 0,1 miljoen (voor mutaties in de reserves) op het programma Bestuur en Organisatie is met name ontstaan door een storting in de pensioenvoorziening van (voormalige) bestuurders.
- *Dekkingsmiddelen*
Het voordeel op Dekkingsmiddelen van € 7,0 miljoen wordt vooral veroorzaakt door een lagere bijdrage aan Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) en een voordeel op belastingen van € 6,3 miljoen. In 2024 is de VV geïnformeerd over fouten in de jaarverantwoording 2023 van SVHW bij de belastingopbrengsten van WSHD. De fouten hadden betrekking op de hoogte van de nog op te leggen aanslagen per 31 december 2023. In de 3^e begrotingswijziging was nog niet duidelijk wat de exacte omvang van deze fouten was, maar is al wel een verlies genomen van € 5,5 miljoen. Nadien is duidelijk geworden dat het nadeel € 5,6 miljoen bedroeg, maar niet ten laste van het resultaat over 2024 mag worden gebracht. De correctie heeft, naar aanleiding van een uitspraak van de commissie Besluit Begroten & Verantwoorden (BBV), ten laste van het eigen vermogen per 1 januari 2024 plaatsgevonden. Om die reden is in hoofdstuk 5 van deze jaarstukken een extra balans opgesteld per 1 januari 2024. Dit is in lijn met de uitspraak van de commissie BBV. Tevens heeft conform iBabs 1315 (VV februari 2025) bijstelling van de resultaatbestemming 2023 plaatsgevonden. Omdat in de kolom 'begroting na wijziging' al wel rekening was gehouden met het nadeel, is nu optisch

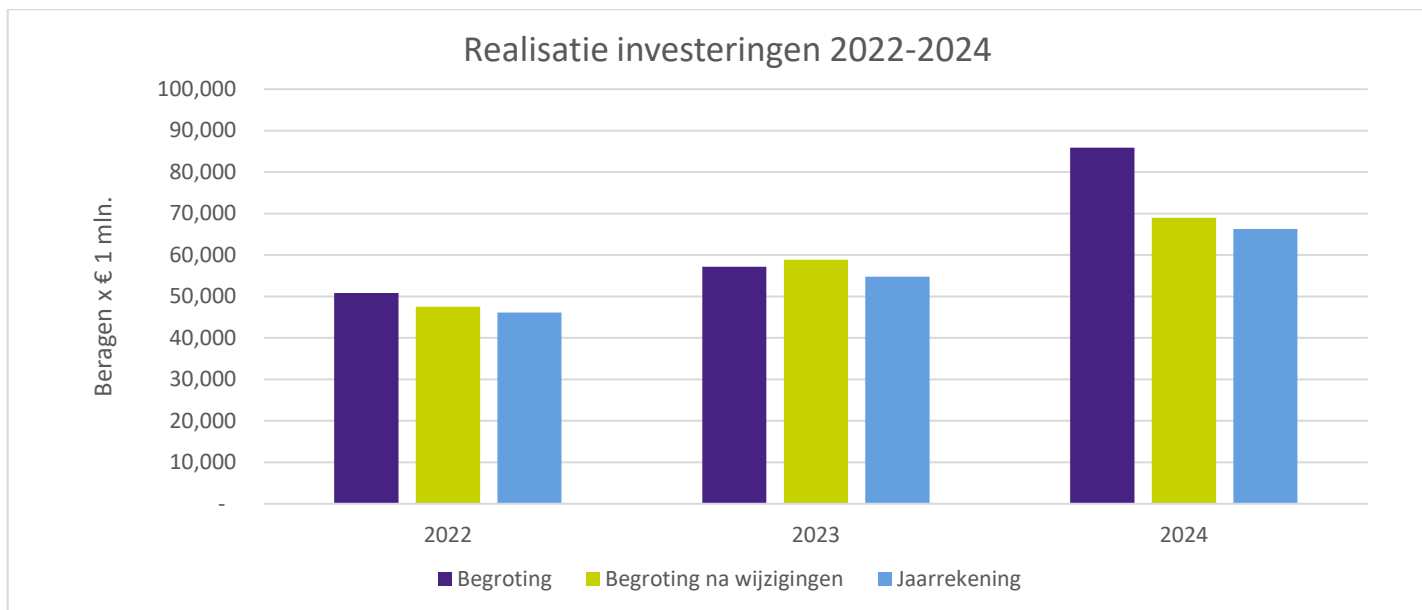
sprake van een extra voordeel van € 5,5 miljoen. Zonder deze afboekingen was sprake geweest van een voordeel van € 0,9 miljoen op het onderdeel belastingen.

Tabel belastingopbrengsten

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Watersysteemheffing	92,413	97,045	95,505	99,914	4,408	V
Wegenheffing	14,546	14,504	14,687	15,239	0,551	V
Zuiveringsheffing	92,911	96,809	97,031	98,307	1,276	V
Verontreinigingsheffing	0,311	0,310	0,320	0,366	0,046	V
Netto-belastingopbrengst	200,180	208,668	207,543	213,826	6,282	V
Inzet tariefsegalisatiereserve	-6,923	-6,791	-6,079	-6,043	-0,036	

1.3.2 Investerings

Onderstaand overzicht bevat het totaal aan gerealiseerde uitgaven in 2024 vanuit de investeringen. In dit overzicht zijn eveneens de geraamde bruto uitgaven conform de primitieve begroting 2024 en de bijgestelde ramingen opgenomen. In onderstaande tabel is te zien dat de totale financiële realisatiegraad ten opzichte van de bijgestelde bruto investeringen 96% bedraagt. De totale financiële realisatiegraad ten opzichte van de primitieve begroting bedraagt 77%.

Boekjaar (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatie-graad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatie-graad t.o.v. begroting na wijzigingen
2022	50,847	47,508	46,133	91%	97%
2023	57,144	58,905	54,738	96%	93%
2024	85,892	68,978	66,277	77%	96%

De toelichting op de realisatiegraad per programma is opgenomen in Hoofdstuk 3: programmaverantwoordingen.

1.4 Leeswijzer

De Jaarstukken 2024 bestaat uit het jaarverslag, de jaarrekening en de overige gegevens. Het besluit tot vaststelling door de VV en de controleverklaring van de accountant maken onderdeel uit van de 'Overige gegevens'.

De opzet van de jaarstukken is conform het Waterschapsbesluit waarbij gebruik gemaakt wordt van een programmaplan met de volgende programma's:

- Programma 1: Waterveiligheid
- Programma 2: Voldoende en Schoon Water
- Programma 3: Waterketen
- Programma 4: Wegen
- Programma 5: Bestuur en Organisatie

Het programmaplan wordt afgesloten met het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

In hoofdstuk 2 worden de programma-overstijgende thema's en opgaven toegelicht. De toelichtingen ten aanzien van de doelstellingen en de financiën van de speerpunten voor de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen, Wegen en de doelstellingen voor Bestuur en Organisatie volgen in hoofdstuk 3.

In hoofdstuk 4 zijn de verplichte paragrafen opgenomen zoals waterschapsbelasting, toelichting op de reserves en voorzieningen en het weerstandsvermogen.

De hoofdstukken 5 en 6 bevatten de toelichting op de jaarrekening.

In het onderdeel 'Overige gegevens' is de controleverklaring van de onafhankelijke accountant opgenomen. In de verklaring geeft de accountant zijn oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties. Van het jaarverslag stelt de accountant vast dat het verenigbaar is met de jaarrekening. Het jaarverslag wordt dus niet inhoudelijk gecontroleerd.

Bedragen worden afgerond op miljoen euro's. In de teksten worden bedragen afgerond op één decimaal tenzij afronden op meerdere decimalen ter verduidelijking noodzakelijk is. In de financiële tabellen is de presentatie nauwkeuriger met drie decimalen. De Jaarstukken 2024 wordt afgesloten met een aantal bijlagen, zoals WSHD in kengetallen en een lijst van afkortingen.

Jaarverslag

2 Programma-overstijgende thema's en opgaven

In het Water- en Wegenbeheerprogramma is opgenomen dat we in vier thema's werken aan het toekomstbestendig maken van ons waterbeheer en daarmee ons woon-, werk- en leefgebied:

- We beperken onze impact op milieu en klimaat.
- We verbeteren de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons gebied.
- We 'vergroenen' en versterken de biodiversiteit.
- We gaan anders om met hemelwater.

In de Programmabegroting zijn de activiteiten opgenomen om hieraan invulling te geven. De bereikte resultaten op elk van deze thema's zijn hieronder weergegeven.

We beperken onze impact op milieu en klimaat

In 2024 is gewerkt aan het opstellen van het eerste Klimaatactieplan van WSHD. In dit plan zijn de doelen uit de Agenda Duurzaam WSHD vertaald naar heldere en samenhangende uitvoeringsstrategieën in samenwerking met de assetprogramma's en stakeholders vanuit de bedrijfsvoering en Informatie- en Communicatietechnologie (ICT). Vaststelling van het klimaatactieplan zal naar verwachting plaatsvinden in de eerste helft van 2025.

Ook hebben we verder gewerkt aan onze energieneutraliteitsdoelstelling. In 2023 (laatst beschikbare Klimaatmonitor) wekte ons waterschap 62% van de energiebehoefte zelf op. Dit is een daling vergeleken met het jaar ervoor doordat er meer energie is gebruikt voor het zuiveren en vermalen van water door het extreem natte jaar. Een aanzienlijk deel van de energieneutraliteitsdoelstelling zou worden ingevuld met een door Huisvuilcentrale Noord Nederland (HVC) te ontwikkelen windpark. In de gemeente Nissewaard is het politieke draagvlak om een windpark van deze schaal op deze locatie te bouwen verdwenen, waarmee het uiterst onzeker is of invulling van de doelstelling op deze manier mogelijk is. Ook netcongestie zorgt voor veel onzekerheid. Het overvolle stroomnet zorgt ervoor dat het bouwen van nieuwe zonneparken vrijwel stil is komen te liggen. Ook aan de afnamekant zorgt het voor problemen voor waterschappen, omdat nieuwe aansluitingen of uitbreiding van een aansluiting niet op korte termijn mogelijk zijn. De grootste uitdagingen voor het realiseren van onze klimaatneutraliteitsdoelstelling is het inzichtelijk krijgen en uiteindelijk terugdringen van de broeikasgassen methaan en lachgas uit de rwzi's. Ook de broeikasgasemissies van (uitbesteed) vrachttransport en personenvervoer dragen fors bij aan de klimaatvoetafdruk van WSHD. In 2023 is het Versnellingsprogramma lachgas gestart vanuit de Unie van Waterschappen met als doel om de kennis te vergroten over het aandeel van deze emissies en de mogelijkheden om deze emissies te reduceren. In dit kader is eind 2024 gestart met een meetcampagne op twee zuiveringen van WSHD.

In 2024 paste WSHD de Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen toe bij relevante (vijf stuks) aanbestedingen. Hiermee eisen we als Duurzaam Opdrachtgever dat de markt schoner materieel inzet bij werkzaamheden voor het waterschap. WSHD dringt ook het eigen gebruik van fossiele brandstoffen terug. Onze voertuigen zijn steeds vaker elektrisch of het gebruik van diesel wordt vervangen door biobrandstof (HVO100). Onze inzet op het verduurzamen van onze aanbestedingen en contracten is ook landelijk opgemerkt. WSHD steeg in 2024 van plaats 17 naar plaats 7 in de lijst van Duurzaamste Aanbesteders.

In 2024 hebben we verdere stappen gezet om vanaf 2030 onze taken voor 50% circulair uit te voeren en om vanaf 2050 een volledig circulair werkend waterschap te zijn. Er is nog veel circulaire regelgeving in ontwikkeling. We volgen de landelijk ontwikkeling van de [Circulaire Economie wet](#) op de voet. Voor het behalen van de doelen voor 2030 en 2050 is het noodzakelijk te kunnen meten waar we nu staan en wat we nog te doen hebben. Er is nog

geen eenduidig instrumentarium beschikbaar op landelijke schaal, deze is volop in ontwikkeling. Er zijn in 2024 mooie circulaire mijlpalen behaald: bij gemaal Oudenhorn was circulariteit het uitgangspunt bij ontwerp en realisatie. Dit gemaal werd in juli 2024 officieel in gebruik genomen en er is een duurzaam wegencontract afgesloten waarin circulariteit een belangrijke rol speelt.

We verbeteren de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons gebied

De uitvoering van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) ligt nog op koers. We hebben in 2024 op hoofdlijnen de volgende resultaten geboekt:

- Met de zes werkregio's hebben we in de uitvoeringstrategieën Ruimtelijke Adaptatie afspraken gemaakt hoe we de regio ruimtelijk adaptief willen maken richting 2050. In 2024 hebben we hier intensief aan gewerkt samen met onze partners. Voor de werkregio's Voorne-Putten, Drechtsteden, Hoeksche Waard en Rotterdam zijn nieuwe jaarplannen opgesteld om invulling te geven aan de bestuurlijke afspraken uit de uitvoeringsagenda's, zoals inzet van middelen en uit te voeren projecten. In de regio Voorne-Putten is een product ontwikkeld dat een handvat geeft voor het belang van keuzes van nu in de ruimtelijke inrichting. Dit vanuit de gedachte dat handelen nu, gevolgen heeft voor de toekomst. Voor de (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk) BAR-regio is besloten om een klimaatregisseur aan te stellen om het komende jaar concrete stappen te nemen richting de uitvoering van de DPRA-opgaven.
- In 2024 is begonnen met de voorbereiding binnen ons waterschap van de nieuwe cyclus Stresstesten-Risicodialogen-Strategie die in 2025 begint. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld en voorbereidende analyses uitgevoerd. Met de werkregio Drechtsteden is een onderzoek met betrekking tot bodemdaling uitgevoerd, wat als input kan dienen voor de nieuwe cyclus.

De ambitie 'handelen bij calamiteiten' is een onderdeel van de uitvoeringsagenda's en is in 2024 uitgewerkt in samenwerking met onze calamiteitenorganisatie.

Het identificeren van meekoppelkansen is een continu proces. In 2024 hebben wij subsidie vanuit de provincie Zuid-Holland ontvangen voor het project Meerlaagsveiligheid Hoeksche Waard ontvangen. De hiervoor ontwikkelde infographic is landelijk gepubliceerd:

- ['Samenwerken om gevolgen bij overstroming te beperken' | Rijnmond-Drechtsteden | Deltanieuws](#)
- [Samen NU aan de slag met meerlaagsveiligheid laag 2 | Waterschap Hollandse Delta](#)

De stimuleringsregeling van klimaatadaptieve maatregelen is in april 2024 van kracht geworden voor particulieren en rechtspersonen. In totaal hebben 197 particulieren en 15 rechtspersonen subsidie ontvangen voor watervriendelijke initiatieven als bijvoorbeeld aanleg van een sedumdak, verwijderen van tegels uit de tuin of de aanschaf van regentonnen en het realiseren van groene schoolpleinen. Hiermee richten we ons op het vergroten van het waterbewustzijn van de inwoners uit ons gebied, het geven van voorbeeldprojecten door burgers en organisaties op het gebied van goed omgaan met water en het vergroten van de zichtbaarheid van WSHD.

Samen met Rijk en provincie Zuid-Holland hebben we met drie bijeenkomsten invulling gegeven aan de Netwerkaanpak Ruimtelijke Adaptatie. We hebben diverse ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten over Water en Bodem Sturend en het Deltaprogramma georganiseerd o.a. samen met Dienst centraal milieubeheer Rijnmond (Milieudienst DCMR). Samen met werkregio Rotterdam via Alliantie Waterkracht is er een netwerkbijeenkomst over klimaatbestendig bouwen georganiseerd.

Samen met het Rijk, de provincie Zuid-Holland en een aantal gemeenten werken we aan het traject van de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX) Zuidelijke Randstad. Dit gaat hoofdzakelijk over de verstedelijkingsopgave langs de Oude Lijn (de spoorlijn van Leiden tot Dordrecht). We hebben een gezamenlijke visie opgesteld hoe we een toekomstbestendige metropool ontwikkelen. Door de inzet van de waterschappen zijn thema's als Water en Bodem Sturend en klimaatadaptatie goed geborgd in de visie.

We 'vergroenen' en versterken de biodiversiteit

De uitvoering van het Groenbeleidsplan is goed op weg. Zo is de afgelopen jaren het aandeel ecologisch beheerde wegbermen vergroot van 30% naar 60%, is er een inhaalslag gemaakt met de aanplant van bomen en struiken daar waar die verdwenen waren en is er een kader- en beheerdocument opgesteld voor het beheren en onderhouden van ons areaal aan bomen, hagen en struiken op en langs dijken, wegen, watergangen en eigen terreinen. In 2024 is er een kader- en beheerdocument vastgesteld voor het maaien van dijken, wegbermen en watergangen. Daarnaast is in 2024 gewerkt aan een uitvoeringskader voor de eigen terreinen (terreinen rond rwzi's en gemalen, kantoren en andere gebouwen). Daarnaast doen we maatwerk op ecologisch waardevolle eigendommen en werken we aan het vergroten van de waarden daar waar dat zinvol is. Zo is een met struiken en bramen verruigde binnendijk op Goeree-Overflakkee samen met vrijwilligers van Stichting Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee opgeschoond en is nu geschikt voor ecologisch beheer. Een andere binnendijk in de Hoeksche Waard die te steil was om te kunnen maaien, zal begraasd gaan worden. Hier wordt samengewerkt met het Hoeksche Waards Landschap en een pachter.

We gaan anders om met hemelwater

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is de ambitie uitgesproken om de natuurlijke waterkringloop te herstellen en de "sponswerking" van de bodem te vergroten. Hier zijn we in 2022 mee begonnen door ons hemelwaterbeleid te actualiseren op het vlak van de aanleg van nieuwe verharding in ons beheergebied. De beleidsregel die hierop betrekking heeft, is in 2024 vastgesteld. In 2024 is ook de beleidsvorming voortgezet door actualisatie van het beleid ten aanzien van wijzigingen in de afvoer van bestaande verharding (afkoppelen). Dit loopt door in 2025. Hiernaast waren we voornemens om samen met onze gebiedspartners de regionale systemen (grondwater, rioolstelsel en oppervlaktewater) in kaart te brengen. Dit is nog niet opgestart wegens de benodigde inspanningen en focus die nodig bleken op het actualiseren van de beleidsregels.

Foto: Gele plomp in de Waal

3 Programmaverantwoordingen

3.1 Programma Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid is erop gericht ons beheersgebied te beschermen tegen overstromingen. De bescherming bestaat naast preventieve maatregelen ook uit maatregelen die de gevolgen van een eventuele overstroming zo veel als mogelijk beperken.

In de programmabegroting 2024 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Waterveiligheid:

- Het op orde houden van de waterkeringen.
- Het versterken van de natuurlijke duinaangroei.
- Het vergroten van de biodiversiteit op de dijken en in de duinen.
- Het vergroten van de veiligheid van het gebied achter de dijken en duinen.
- Het vergroten van het meervoudig gebruik van de waterkeringen.
- Het verminderen van de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterkeringen.
- Het vergroten van de innovativiteit.

We houden de waterkeringen op orde

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We houden de waterkeringen op orde	Waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen	De mate waarin de waterkeringen aan de norm voldoen (km's)	700 km	655 km	655 km	662 km
	Verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht	De mate waarin aan de basiseisen voor de zorgplicht wordt voldaan (%)	100%	93%	80%	82%
		De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar en compleet)	90%	75%	75%	75%

Het waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen is onze wettelijke taak en staat daarom bovenaan. Deze uitdaging is groot en het blijft nodig om de gehele planperiode hard te werken om de gestelde doelen te halen. We doen dit door het waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen en het verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht voor de waterkeringen.

In 2024 is verder gewerkt aan het vergroten van de kennis van onze primaire waterkeringen. Op basis van uitgevoerd nader onderzoek bij de versterkingsprojecten Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen en Normtraject 17-3 Oostmolendijk is alsnog bewezen dat een groter deel van die trajecten

aan de norm voldoet. Voor de regionale keringen is de toetsing in 2024 afgerond en is de VV over de resultaten in een bestuurlijke informatiebrief geïnformeerd.

Per saldo leidt dat tot de sprong van 655km naar 662km in de mate waarin waterkeringen aan de norm voldoen.

Op grond van de voortgang op de beoordelingen, toetsingen, hertoetsingen en versterkingen zal het werkelijk aantal kilometers dat voldoet jaarlijks wijzigen en niet per se altijd toenemen. Uiteindelijk moeten in 2050 alle keringen aan de norm voldoen.

Het HWBP versterkingsproject Zettingsvloeiing Verlengde 3^e Toetsronde (ZV3T) is in het najaar in uitvoering gegaan.

De verkenningsfase van de versterking van het Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen heeft in 2024 meer tijd en geld gekost, maar wat tot besparing in de realisatiefase gaat leiden. In de 3^e begrotingswijziging 2024 is dit al aangegeven. Deze fase kon niet meer in 2024 worden afgesloten en loopt door in 2025.

Voor het Normtraject 17-3 Oostmolendijk is de voorbereiding van de verkenningsfase gestart. Zorgvuldigheid staat voorop en er was meer tijd nodig om tot een subsidiabel plan te komen. De verkenningsfase heeft daardoor niet kunnen starten in 2024. De subsidieaanvraag wordt nu in het voorjaar 2025 verwacht, een half jaar later dan eerst was voorzien.

Op landelijk niveau is er hard gewerkt om overeenstemming te krijgen onder welke voorwaarden de waterschappen bereid zouden zijn om meer geld uit te trekken voor de hoogwaterbescherming. Dit heeft bij ons waterschap tot twee besluiten geleid. Het ene besluit betrof de aanpassing van het beleid van de bestemmingsreserve dijkversterking, het andere besluit betrof de bereidheid om meer geld uit te trekken voor de zogenaamde Solidariteitsbijdrage.

Het project Versterking 3 regionale keringen is in 2024 financieel afgerond, enkele restpunten zullen in het dagelijks beheer worden opgelost.

In 2024 zijn in het kader van de verdere professionalisering van de zorgplichtactiviteiten ook weer diverse stappen gezet. In het calamiteitenbestrijdingsplan Waterveiligheid zijn de leerpunten van het hoogwater uit december 2023 verwerkt. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) onze toezichthouder op de zorgplicht primaire waterkeringen, heeft gecontroleerd of wij de voorzieningen die we aan waterkeringen zouden treffen ook daadwerkelijk binnen aangegeven tijd uitgevoerd hebben. De Plan Do Check Act-cyclus van onderhoud primaire waterkeringen voldoet aan de eisen uit de zorgplicht. Intern is er een proefproject opgestart om de herziening van de legger op beheerste wijze vanaf 2025 uit te kunnen laten voeren.

Als er gekeken wordt naar een samenvattend geheel van de zorgplicht kan gesteld worden dat voor 82% voldaan wordt aan de basiseisen uit de zorgplicht. Dat is nog steeds lager dan de 93% die als streefwaarde is gesteld. Oorzaak is dat het meer tijd kost om bepaalde onderdelen, zoals onze statische assetinformatie, op orde te krijgen.

Dat is ook de reden waarom de streefwaarde voor de kwaliteit van informatie ook nog blijft steken op 75%.

In de 3^e begrotingswijziging 2024 is extra budget opgenomen om de schade aan de waterkeringen als gevolg van bevergraverij te kunnen herstellen. Dit bedrag is vrijwel volledig uitgegeven en is er inmiddels sprake van een structurele kostenpost binnen de begroting waterveiligheid.

We versterken de natuurlijke duinaangroei

Volgens plan heeft in 2024 de monitoring van de duinaangroei plaatsgevonden. In 2025 zal een tussenrapportage over de monitoring worden opgeleverd. Naar verwachting kunnen er in 2027 met enige zekerheid de eerste conclusies worden getrokken over de effecten.

We vergroten de biodiversiteit op de dijken en in de duinen

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We vergroten de biodiversiteit op de dijken en in de duinen	Toename aantal bloem- en kruidenrijk ingerichte dijken	De hoeveelheid groene keringen bloem- en kruidenrijk ingericht (km's, ha's, %)	40%	35%	35%	35%

Neveneffect van het herdynamiseren van de Springertduinen is de toename van de biodiversiteit op die locatie. Daarnaast voeren we op de grasbekledingen die we zelf in onderhoud hebben vanaf 2021 al een proef uit met het gefaseerd maaien van waterkeringen waarmee de biodiversiteit verder wordt gestimuleerd. Ook deze ontwikkeling hebben we gemonitord. Eind 2026/begin 2027 wordt hierover gerapporteerd.

We vergroten de veiligheid van het gebied achter de dijken en duinen

Waterveiligheid is meer dan alleen het zorgen voor voldoende hoge en sterke dijken. We werken ook aan het beperken van de gevolgen van een overstroming via crisisbeheersing en inrichting van het gebied achter de dijken. In 2024 hebben we vanuit de programma's Waterveiligheid en Ruimtelijke Adaptatie, in samenwerking met diverse stakeholders, de infographic Meerlaagsveiligheid Laag2 ontwikkeld, waarmee het gesprek over Meerlaagsveiligheid gefaciliteerd kan worden.

We vergroten het meervoudig gebruik van de waterkeringen

Bij dit speerpunt zijn we voornamelijk afhankelijk van initiatieven die derden ontwikkelen. De waterveiligheid mag hierbij nooit ter discussie staan. Ook dit jaar zijn er al de nodige vergunningen verstrekt. Samen met de gemeente Rotterdam, het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Rijkswaterstaat en de gemeente Capelle aan den IJssel hebben we het Ontwikkelkader Dijken ontwikkeld. Via de strategische uitgangspunten in het ontwikkelkader worden afspraken gemaakt op welke wijze en met welke kaders ruimtelijke ontwikkelingen en waterveiligheid vanaf een vroeg stadium in het planproces gezamenlijk optrekken.

We verminderen de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterkeringen

Bij dit speerpunt volgen we hoofdzakelijk de landelijke ontwikkelingen op dit gebied. We maken voor het verminderen van uitstoot bij nog te realiseren werkzaamheden gebruik van een duurzaamheidsweb voor Waterveiligheid. Dit duurzaamheidsweb helpt met het concretiseren en prioriteren en bij het maken van keuzes.

In de praktijk is het echter nog niet altijd mogelijk om emissieloos te werken, door bijvoorbeeld een te grote afstand tussen oplaadpunten en de locaties waar het onderhoud moet worden uitgevoerd. Ook de onderwater dijkversterking ZV3T kan niet emissieloos worden uitgevoerd omdat er geen schepen en machines van de benodigde omvang beschikbaar zijn.

We vergroten de innovativiteit

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We vergroten de innovativiteit	Vergroten van het inzicht in het gedrag van de waterkeringen	De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar, compleet)	90%	75%	75%	75%

Onze deelnames aan het Europese onderzoeksproject Critical infrastructure and population early warning systems for multihazard cascading event (CRISAFE), dat meer kennis moet opleveren over de verwekingsvloeiing, en het project CIRCUIT, dat een bijdrage levert aan het ontwikkelen van circulaire dijkversterkingstechnieken, zijn in 2024 voortgezet. De opschaling als gevolg van de hoogwater situatie in december 2023 heeft de ontwikkeling van een integraal kaartbeeld versneld. Voor aanvang van het stormseizoen is dit opgeleverd. Alle benodigde gegevens om in geval van een hoogwaterdreiging goede beslissingen te kunnen nemen zijn in één kaart opgenomen. Deze activiteiten staan echter los van de prestatie indicator, die al bij het subdoel van de zorgplicht is toegelicht.

Tabel: Resultaat exploitatie Waterveiligheid

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	24,085	25,081	26,670	26,291	-0,379	V
	01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	-	0,075	0,075	0,038	-0,037	V
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	1,123	0,332	0,249	0,258	0,009	N
Totaal Lasten		25,208	25,488	26,994	26,587	-0,407	V
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-3,293	-2,458	-1,254	-1,462	-0,208	V
	01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	-0,009	-0,048	-0,048	-0,025	0,023	N
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	-0,091	-0,009	-0,009	-0,009	-	
Totaal Baten		-3,393	-2,516	-1,311	-1,495	-0,184	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		21,815	22,972	25,682	25,092	-0,591	V
Toevoeging aan reserves		0,405	0,246	0,246	0,246	-	
Onttrekking aan reserves		-1,583	-1,225	-1,895	-2,034	-0,139	V
Saldo van baten en lasten na bestemming		20,637	21,993	24,034	23,304	-0,729	V

Binnen het programma Waterveiligheid is het saldo van lasten en baten na bestemming afgerond € 0,7 miljoen voordelig. Hiervoor zijn de volgende verklaringen:

- Door het aanhoudende natte najaar heeft een deel van de buitenonderzoeken (sonderingen) aan onze waterkeringen niet meer in 2024 plaats kunnen vinden. Dit levert per saldo € 0,1 miljoen lagere lasten op.
- De afronding van grondzakendossiers van dijkversterkingen uit de periode 2017-2018 kon niet in 2024 gerealiseerd worden. De afwikkeling van deze dossiers schuift door naar 2025 (voordeel € 0,1 miljoen).
- Bij het project Normtraject 17-3 Oostmolendijk zijn werkzaamheden voor het opstellen van het plan van aanpak (basis voor de subsidieaanvraag) doorgeschoven naar 2025. Hierdoor starten de werkzaamheden voor de verkenningsfase een half jaar later (voordeel € 0,1 miljoen).
- De solidariteitsbijdrage van het HWBP is niet direct beïnvloedbaar door het waterschap. Dit levert € 0,1 miljoen lagere lasten op. In de 3^e begrotingswijziging 2024 is door de VV voor verkenningsfase Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen een aanvullend budget toegekend van € 0,3 miljoen, maar de bijbehorende onttrekking aan de bestemmingsreserve Dijkversterkingen zou pas bij de jaarrekening 2024 worden doorgevoerd, op grond van de gerealiseerde lasten. De werkelijke lasten zijn gelijk aan de eerdere inschatting bij de 3^e begrotingswijziging. Wel is een aanvullende subsidie van het HWBP toegezegd van € 0,2 miljoen, waardoor de uiteindelijke onttrekking aan de bestemmingsreserve Dijkversterkingen per saldo € 0,1 miljoen bedraagt.

Tabel: Investeringsuitgaven

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Waterveiligheid	12,000	2,245	3,778	31%	168%

De realisatie van de investeringen voor het programma Waterveiligheid is ten opzichte van de begroting uitgekomen op 31% (- € 8,2 miljoen). Ten opzichte van de bijgestelde begroting is deze uitgekomen op 168% (+ € 1,5 miljoen). Dit is grotendeels veroorzaakt door het project ZV3T. Door de stikstofproblematiek liep het project vertraging op van een half jaar. In november 2024 is de aannemer gestart op basis van een voorzichtige prognose. Uiteindelijk kon meer km zetsteen worden aangebracht, wat resulteert in het positieve verschil met de bijgestelde begroting.

Foto: Herstel havenkade Battenoord

3.2 Programma Voldoende en Schoon Water

Het programma Voldoende en Schoon Water richt zich op de zorg voor een goed functionerend watersysteem. Een watersysteem waarmee we in droge periodes voldoende water aanvoeren en in natte omstandigheden water tijdelijk opslaan en op het juiste moment afvoeren. We spannen ons in om de waterkwaliteit op orde te houden en waar mogelijk te verbeteren.

Het watersysteem is onderhevig aan allerlei ontwikkelingen in maatschappij en omgeving, zoals extremer weer door klimaatverandering, meer druk op de ruimte, veranderende verwachtingen van de omgeving, ontwikkelingen in de energietransitie, circulaire economie, (nieuwe) stoffen die we aantreffen in het milieu en de toenemende maatschappelijke bewustwording van het belang van duurzaamheid, biodiversiteit en natuur. Dit betekent dat we als waterbeheerder continu bezig zijn om ervoor te zorgen dat het watersysteem ook in deze veranderende omstandigheden aan de wensen en eisen blijft voldoen. Dit doen we met activiteiten rond beheer, onderhoud en inrichting, maar ook door monitoring, advisering, beleidsvorming, handhaving en vergunningverlening.

In de programmabegroting 2024 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Voldoende en Schoon Water:

- We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur.
- We verminderen de watervervuiling.
- We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050.
- We vergroten de grip op het watersysteem om invulling te geven aan het zoetwatervraagstuk en de functies toekomstbestendig te faciliteren.
- We vergroten de meerwaarde van water, de zichtbaarheid van goed water en het waterplezier.
- We verminderen de uitstoot van broeikasgassen bij de uitvoering van het waterbeheer.

We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur	Verbeteren waternatuur en een gezond ecologisch evenwicht	Het % uitgevoerde (KRW-)maatregelen per cluster (investeringen/beheer en onderhoud/onderzoek)	100%	26%	38%	45%
		Het % gestarte KRW maatregelen (planvoorbereiding/in uitvoering)	100%	70%	99%	98%

In 2024 is de strategie waterkwaliteit uitgewerkt. Deze wordt in 2025 bestuurlijk vastgesteld en hiermee zal het proces starten om te komen tot (definitieve) doelen voor regulier water. Met betrekking tot het visbeleid is een afwegingskader vastgesteld voor de belangenafweging tussen waterveiligheid en vismigratie. De maatregelen die nodig zijn om de vismigratieroute "De Eendragt" te realiseren zijn allemaal in voorbereiding. Voor de overige vismigratieroutes is gestart met de voorbereidingen om voorkeursanalyses door de markt op te laten stellen.

Eind 2024 is 45% van de KRW-maatregelen uit het SGBP-3 uitgevoerd. In navolging op de pilot in 2023, is gestart met het opstellen van de beheer- en onderhoudsplannen voor de resterende 13 KRW lichamen. Inmiddels zijn 2 plannen afgerond, de overige plannen worden in 2025 voltooid. In het kader van het realiseren van natuurvriendelijke oevers zijn de kansen op medewerking van grondeigenaren verkend. In 2025 worden de kansrijke projecten verder voorbereid voor uitvoering.

Er is gebaggerd ten behoeve van de waterkwaliteit in de Binnenbedijkte Maas. De overige baggerwerken uit SGBP-3 worden voorbereid voor de resterende planperiode van het SGBP-3 (t/m 2027). Daarnaast is dit jaar de Sint Anthoniepolder afgekoppeld van de Binnenbedijkte Maas. Dit zorgt voor een vermindering van de nutriëntenbelasting op de Binnenbedijkte Maas. Verder is de KRW review preview opgeleverd. De adviezen hieruit worden verwerkt in een aanvullend maatregelenpakket, het KRW-actieplan 2025.

We verminderen de watervervuiling

In 2024 zijn de baggerwerkzaamheden in landelijk gebied bijna geheel conform planning uitgevoerd. Ook het baggeren van de grote wateren ging voorspoedig. Door de zoektocht naar afzetlocaties in verband met de hoge chloridegehalten in de bagger is de productie binnen het stedelijk gebied achtergebleven. In verband met het ontbreken van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud per 1 januari 2025 is er in de laatste maanden ingezet op het baggeren van de kritische watergangen op gebied van flora en fauna. Tot slot waren er extra werkzaamheden uit het nieuwe handelingskader beschoeiingen.

Om emissies vanuit de landbouwsector te verminderen voert ons waterschap projecten uit in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, een samenwerking tussen Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) en de Unie van Waterschappen. In 2024 liep het succesvolle project Bodem als basis 2023/2024 door. En in 2024 is gestart met het vervolg op dit project voor de jaren 2024 en 2025. LTO Noord voert dit project uit. Daarnaast is in 2024 het project 'Aanpak reductie gewasbeschermingsmiddelen Zuid-Hollandse Eilanden' gestart. Doel van dit project is om de komende jaren alle agrarische bedrijven te bezoeken door ervaren emissiecoaches. De emissiecoaches onderzoeken op de bedrijven alle mogelijke emissieroutes van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater. Vervolgens nemen de telers maatregelen om de emissies te voorkomen.

We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050	Vergroten van het inzicht in de gevolgen van klimaatverandering voor het watersysteem	Het % bemalingsgebieden (t.o.v. het totale aantal bemalingsgebieden) waarvoor een actueel watergebiedsplan is vastgesteld op basis van de laatste klimaatinzichten	100%	37%	22%	15%*

* *Betreft het aantal bemalingsgebieden waarvoor het document WGP02 is vastgesteld, zoals bedoeld in het proces watergebiedsplannen beschreven in de bestuurlijke informatiebrief van eind 2023.*

In 2024 is verdergegaan met het opstellen en uitwerken van watergebiedsplannen. Binnen de watergebiedsplannen zijn maatregelen uitgewerkt voor de diverse opgaven, zoals het realiseren van voldoende waterbergend vermogen. Het resultaat van fase 0.2 van vier watergebiedsplannen is bestuurlijk

vastgesteld. Dit betreft vaststelling van opgaven en oplossingsrichtingen. Twee watergebiedsplannen zitten nog in het besluitvormingstraject waardoor het percentage bemalingsgebieden waarvoor het watergebiedsplan is vastgesteld achterblijft t.o.v. de streefwaarde.

Daarnaast is gewerkt aan de analyses van tien andere watergebiedsplannen. In samenwerking met diverse gemeenten in ons gebied is verder gewerkt aan de uitvoering van gezamenlijke projecten die bijdragen aan de waterbeheersing en/of het waterbergend vermogen in het watersysteem. In Rotterdam betrof dit onder andere het project Wateropgave Hillevliet (afgerond). Samen met de gemeente Dordrecht is de overeenkomst voor het project Waterkraan fase 2 tot stand gekomen. Doel hierbij is om het water vanuit de nieuwe Dordtse Biesbosch beter door de stad heen te kunnen sturen. Stichting toegepast onderzoek waterbeheer (STOWA) heeft nieuwe neerslagreeksen voor het toekomstige klimaat opgeleverd, in 2025 zullen deze worden gebruikt bij het bepalen van de opgaven.

In 2024 zijn verder diverse maatregelen gerealiseerd om de functies van het watersysteem in stand te houden en te verbeteren, waaronder de oplevering van het Gemaal Oudenhorn. Het nieuwe gemaal heeft een grotere capaciteit, is visvriendelijk, duurzaam en geautomatiseerd en is uitgerust met een visinlaatconstructie en een zoetwaterinlaatvoorziening.

We vergroten de grip op het watersysteem om invulling te geven aan het zoetwatervraagstuk en de functies toekomstbestendig te faciliteren

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We vergroten de grip op het watersysteem om invulling te geven aan het zoetwatervraagstuk en de functies toekomstbestendig te faciliteren	Optimaliseren van de beschikbaarheid van (zoet)water	De peilindicator (bestaand instrument waarmee bepaald wordt in hoeverre het peilbeheer overeenstemt met de vastgelegde peilen)	100%	100%	92%	92%*

* *Betreft wettelijke (zorg)plicht vandaar de streefwaarde 100%, die in de praktijk niet haalbaar is. Streefwaarde in de praktijk ligt rond 92%.*

Binnen het project Nieuwe besturing watersysteem technische automatisering (NBWS-TA) is in 2024 doorgegaan met uniformeren en vernieuwen van de technische automatisering van onze kunstwerken. Ook zijn we verdergegaan met de ontwikkeling van een beslissingsondersteunend systeem (NBWS-BOS), waarmee de peilbeheerders beter ondersteund worden in het uitvoeren van hun taken. Deze eerste fase van het NBWS-BOS is in 2024 afgerond.

Het project Onderzoeksprogramma Brielse Meer heeft in 2024 een flinke versnelling gekend. De samenwerking tussen de betrokken partijen is sterk geïntensiveerd. Er is veel inzicht ontstaan, bijvoorbeeld met betrekking tot de uitdagingen op het gebied van verzilting en zoetwaterbeschikbaarheid. Dit heeft geleid tot het opstellen en inbrengen van een mogelijke maatregelen bij het Deltaprogramma Zoet Water variërend van benodigd verder onderzoek tot nader te verkennen infrastructurele maatregelen voor de nabije en verre toekomst. We dragen actief met kennis en inzichten bij aan het Deltaprogramma, om zo ook onze belangen te bewaken.

In 2024 is gewerkt aan een integraal meetnet voor het watersysteem. Dit wordt de komende jaren verder doorgebouwd. Met de meetplannen is een eerstvolgende stap voor vollediger data-inwinning gezet.

We vergroten de meerwaarde van water, de zichtbaarheid van goed water en het waterplezier

Er is gewerkt aan toename van waterbewustzijn. Deelname van het waterschap aan activiteiten zoals het Festival Voor de Vloed in Dordrecht en de Open Monumentendag hebben ons zichtbaar gemaakt bij bewoners.

We verminderen de uitstoot van broeikasgassen bij de uitvoering van het waterbeheer

In 2024 is doorgedaan met het circulair aanbesteden binnen projecten en nemen we maatregelen voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot.

Gemaal Oudendoorn is in 2024 opgeleverd. Voor dit nieuwe gemaal is ingezet op een zo duurzaam mogelijk ontwerp. De dieselmotor is vervangen door een elektrische en is bij dit gemaal gekozen voor extra maatregelen op gebied van duurzaamheid. Zo is veel inzet gepleegd op het hergebruik van bestaande materialen. Dit project heeft waardevolle ervaring opgeleverd in het duurzaam ontwerpen en bouwen van gemalen. In 2024 is een werkproces duurzaamheid opgesteld dat de helpt bij het integreren van duurzaamheid in de projecten.

Door onze deelname aan het circulair bagger consortium bekijken we ook hoe we deze grote reststroom op een duurzame manier kunnen inzetten. Inmiddels is een gezamenlijke visie op het circulair gebruik van bagger vormgegeven en zijn de uitdagingen die een circulaire baggerketen in de weg zitten in kaart gebracht. Ook bij de herziening van het uitvoeringskader baggeren wordt extra aandacht besteed aan de omgang met reststromen.

Ook is het Algemeen Programma van Eisen op een aantal punten uitgebreid op het gebied van duurzaamheid.

Tabel: Resultaat exploitatie Voldoende en Schoon Water

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	34,981	39,728	41,120	39,148	-1,972	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	17,124	18,090	16,862	16,457	-0,405	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	5,922	8,397	8,420	8,208	-0,212	V
Totaal Lasten		58,027	66,215	66,402	63,813	-2,590	V
Baten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-2,109	-1,792	-2,749	-2,240	0,510	N
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-1,382	-0,858	-1,043	-1,064	-0,022	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,250	-0,271	-0,271	-0,295	-0,024	V
Totaal Baten		-3,740	-2,921	-4,063	-3,599	0,464	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		54,287	63,294	62,339	60,213	-2,125	V
Toevoeging aan reserves		3,034	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves		-7,358	-6,723	-7,373	-6,044	1,329	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		49,962	56,571	54,965	54,169	-0,796	V

Binnen het programma Voldoende en Schoon Water is het saldo van lasten en baten na bestemming € 0,8 miljoen voordelig. Hiervoor zijn de volgende verklaringen:

- Het resultaat van het totale baggerprogramma is € 1,3 miljoen voordelig. Door de zoektocht naar afzetlocaties in verband met de hoge chloridegehalten in de bagger is de productie binnen het stedelijk gebied achtergebleven. Door deze vertraging was de capaciteit van de aannemers niet toereikend om de hierdoor ontstane achterstanden in te lopen. Daarnaast werden in de laatste twee maanden van 2024 de consequenties van het vervallen van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud per 01-01-2025 duidelijk. Op basis hiervan is in deze maanden voorrang verleend aan het baggeren van flora en fauna kritische watergangen. Omdat deze kritische watergangen juist de 'goedkopere' baggermeters zijn, zijn er in 2024 minder kosten gemaakt. Aan de lastenkant is sprake van € 1,7 miljoen lagere lasten, aan de batenkant is sprake van € 0,4 miljoen lagere baten. Als gevolg van de lagere lasten en baten, is de onttrekking aan de bestemmingsreserve lager (nadeel € 1,3 miljoen).
- In 2024 is het geplande onderhoud aan natuurvriendelijke oevers (NVO's) niet uitgevoerd, doordat er beschermde soorten zoals de grote modderkruiper en platte schijfhoren zijn waargenomen. Door de aanvullende maatregelen die daarvoor getroffen moeten worden, worden deze werkzaamheden doorgeschoven naar 2025 (voordeel € 0,2 miljoen).
- Een beperkt deel van het onderhoud op waterlopen heeft vertraging opgelopen in verband met scherp krijgen van de werkzaamheden die nodig zijn en de werkverdeling tussen partijen. De werkzaamheden zijn daarom doorgeschoven naar 2025 (voordeel € 0,1 miljoen).
- In 2024 zijn er ten behoeve van de monitoring van de waterkwaliteit minder diensten bij Aquon afgenomen, daarnaast heeft Aquon minder kosten gemaakt dan begroot waardoor de bijdrage lager is uitgevallen (voordeel € 0,1 miljoen). Omdat de gerealiseerde kosten m.b.t. monitoring waterkwaliteit t.b.v. Compenserende maatregelen kierbesluit (CMK) (Aquon) lager waren dan geprognostiseerd, is er een lagere onttrekking uit de reserve (nadeel € 0,1 miljoen).

- De oplevering van de KRW Beheer- en onderhoudsplannen heeft vertraging opgelopen in verband met verminderde beschikbaarheid van het adviesbureau. Twee plannen zijn inmiddels gerealiseerd, de rest wordt in 2025 opgeleverd (voordeel € 0,1 miljoen).
- Door een lang besluitvormingsproces binnen het visbeleid en het vismigratieplan, is de opdracht om gemaal de Eendragt vispasseerbaar te maken van 2024 naar 2025 verschoven (voordeel € 0,1 miljoen). Het vismigratieplan loopt hierdoor geen vertraging op (doelstelling is 2027).
- In verband met de onzekerheid van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud in 2025, zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd in het kader van houtopschot verwijderen in najaar 2024 (nadeel € 0,1 miljoen).
- De Duiker Zeedijk is niet geamoveerd omdat er besloten is dat de duiker een faunapassage wordt en wordt meegenomen in de samenwerkingsovereenkomst Waterkraan fase 2 (voordeel € 0,1 miljoen).
- De energiekosten 2024 zijn lager uitgevallen door minder energieverbruik van gemalen en lagere energiebelasting (voordeel € 0,2 miljoen). De energiebelasting is dit jaar lager uitgevallen, omdat deze verrekend kon worden met de te veel betaalde energiebelasting van eerdere jaren.
- Doordat onderhoudscontracten voor de noodpompen moesten worden afgesloten, zijn er in 2024 minder werkzaamheden uitgevoerd m.b.t. onderhoud van mobiele pompen. Dit werk zal in 2025 alsnog plaatsvinden (voordeel € 0,1 miljoen).

Tabel: Investeringsuitgaven

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Water	14,179	13,866	11,872	84%	86%

De realisatie van de investeringen voor het programma Voldoende en Schoon Water is ten opzichte van de begroting uitgekomen op 84% (- € 2,4 miljoen). Ten opzichte van de bijgestelde begroting is deze uitgekomen op 86% (- € 2 miljoen).

Bij de ombouw van de objecten naar de Nieuwe Besturing Watersysteem bleek dat het resultaat hiervan niet volledig voldeed aan de gestelde eisen. Hierdoor kon het project niet worden afgerond in 2024 en zijn ook niet alle kosten gemaakt (- € 0,9 miljoen). Verder kent de grondverwerving die nodig is om invulling te geven aan de maatregelen vanuit de watergebiedsplannen een langere doorlooptijd dan was verwacht. Hierdoor zijn er in 2024 nog geen kosten gemaakt voor aankoop van gronden (- € 0,4 miljoen). Verder heeft bij een aantal projecten vanwege lange levertijden vertraging opgetreden waardoor een deel van de uitgaven is doorgeschoven naar 2025 (totaal - € 0,7 miljoen).

Risicokrediet Voldoende en Schoon Water

Sinds 15 februari 2023 wordt er binnen het programma Voldoende en Schoon Water gewerkt met het programmabrede risicokrediet. In 2024 zijn er diverse toekenningen gedaan vanuit dit risicokrediet om de opgetreden risico's van de investeringen binnen dit programma financieel te kunnen mitigeren. Ook is door het vrijmaken van diverse investeringen het risicokredieten opgehoogd. Tevens is bij de 1^e begrotingswijziging 2024 extra risicokrediet toegekend (€ 0,6 miljoen).

Toegekende aanvragen betroffen o.a. extra werkzaamheden als gevolg van tegenvallers tijdens de uitvoering zoals: extra kosten voor het afvoeren van aangetroffen verontreinigde grond, extra veiligheidsmaatregelen en inflatie-effecten op investeringen (- € 2,1 miljoen). Vanuit de vrijgemaakte investeringen zijn de risicobudgetten toegevoegd aan het risicokrediet (+ € 1,3 miljoen).

In onderstaande tabel is het overzicht van de stand, benuttingen en toevoegingen aan het risicokrediet opgenomen. In het overzicht in de vertrouwelijke bijlage is opgenomen welke investeringen risicokrediet toegekend hebben gekregen en welk bedrag is toegekend. Hierbij is tevens het oorspronkelijke en huidige krediet van de investering benoemd.

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Stand jaarrekening 2023	Benut 2024	Toegevoegd vanuit vrijgemaakte investeringen 2024	Extra toevoeging 2024	Stand jaarrekening 2024
Voldoende en Schoon Water	2,233	2,052	1,319	0,600	2,099

Foto: Gemaal Overwater en het Oudeland van Strijen

3.3 Programma Waterketen

Met ons werk in de Waterketen beogen we primair de volksgezondheid te bevorderen en het milieu te beschermen. Dat doen we door de doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van onze zuiveringstechnische werken, binnen alle wettelijke eisen en bepalingen. Binnen de Waterketen worden de volgende hoofdprocessen onderscheiden: het transport van afvalwater, het zuiveren van afvalwater en de slibverwerking. Bij de uitoefening van deze taken werken we effectief samen met onze ketenpartners zoals gemeenten, de drinkwaterbedrijven en HVC. Alle rwzi's moeten voldoen aan de wettelijke eisen. Daarnaast heeft veiligheid een prominente plek binnen de Waterketen. Binnen ons beheergebied verwerken 20 rwzi's jaarlijks circa 140 miljoen m3 afvalwater met een vuillast van circa € 1,5 miljoen vervuilingseenheden. Tevens hebben we elf slibontwateringsinstallaties en één slibvergistingsinstallatie in beheer. Bij het zuiveren van afvalwater ontstaat slib. Voor de eindverwerking (verbranding) van dit slib werken we samen met andere waterschappen en partners in de slibverwerkingsketen (HVC). Bij de taakuitoefening van onze waterketentaak vormen doelstellingen vanuit het oppervlaktewater een belangrijke randvoorwaarde. Het programma Waterketen heeft dan ook veel raakvlakken met het thema voldoende en schoon water.

De kern van het thema waterketen is en blijft het zuiveren van afvalwater. Deze taak staat niet ter discussie. Vanwege allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie, circulariteit en duurzaamheid is het echter van belang om na te denken over de impact van ons handelen en de maatschappelijke bijdrage die we leveren. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, lange termijndoelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen.

In de programmabegroting 2024 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Waterketen:

- Het voldoen aan de wettelijke eisen.
- Het verbeteren de kostenefficiëncy, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de Waterketen.
- Het verminderen de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de Waterketen.
- Het continueren en waar nodig intensiveren van de samenwerking met ketenpartners.
- Het op maatschappelijk verantwoorde wijze vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en zuiverings-slib.

Het voldoen aan de wettelijke eisen

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We voldoen aan de wettelijke eisen	Verbeteren afnameverplichting met gemeente	Het % voldaan aan de afnameverplichting	99,5%	99,2%	>99,2%	100%
	Verbeteren verwijderingsrendementen voor stikstof en fosfaat	Het % voldaan aan de verwijderingsrendementen voor stikstof en fosfaat	77,5% (stikstof) 85% (fosfaat)	77,5% (stikstof) 85% (fosfaat)	77,1% (stikstof) >85% (fosfaat)	77,6% (stikstof) 83,1% (fosfaat)
	Verbeteren naleving van de lozingsvergunningen	Het % voldaan aan de lozingsvergunningen	99%	98,4%	>98,4%	99,9%

In 2024 hebben we op adequate wijze onderhoud en procesvoering op onze zuiveringen, rioolgemaal en persleidingen uitgevoerd. Daarnaast is de focus gelegd op de uitvoering van de maatregelen die voortkomen uit de voorkeursvarianten van de al uitgevoerde Asset Lifecycle Management (ALM) studies Sluisjesdijk, Goeree-Overflakkee en Spijkenisse. Ook hebben we de ontwikkelingen in het kader van wet- en regelgeving gevolgd en hebben we op de nieuwe Richtlijn Stedelijk Afvalwater geanticipeerd door de transitiepaden Waterketen in juni 2024 door de VV vast te laten vaststellen. Voor het behalen van het verwijderingsrendement stikstof zijn na besluitvorming in de VV van juli 2024 extra maatregelen uitgevoerd. In de tweede helft van het jaar waren de weersomstandigheden gunstiger waardoor niet alleen het wettelijke doel van 75% is behaald door het uitvoeren van de extra maatregelen, maar ook de streefwaarde verwijderingsrendement stikstof van 2024. De extra maatregelen rondom de stikstofverwijdering hebben een negatieve impact gehad op de fosfaatverwijdering. Voor fosfaat is in het Waterbeheerprogramma (WBP) opgenomen dat in een individueel jaar de verwijdering 82,5% mag zijn. De streefwaarde van 85% voor de fosfaatverwijdering gemiddeld over de planperiode is in 2024 niet behaald.

Het verbeteren van de kostenefficiëntie, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de waterketen

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We verbeteren de kostenefficiëntie, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de waterketen	Vergroten van de kostenefficiëntie in de waterketen	Het % Inzicht in de middellange termijn investeringsopgave	100%	50%	50%	50%
		Het % inzicht in de operationele kosten	100%	90%	90%	90%
	Verminderen van de discrepantie op de zuiveringen	Het % discrepantie	15%	20%	<20%	13%
	Vergroten van het ontwateringsrendement van het zuiveringsslib	Het % slibontwatering (droge stof gehalte slib)	24%	23,2%	>23,2%	23,3%
	Reduceren van de hoeveelheid rioolvreemd water en hemelwater naar de rwzi's	Het aantal liter water per vervuilingseenheid (v.e.) op de rwzi's	240	246	>246	268
	Vergroten van de mate van digitalisering/automatisering in de waterketen	Het % gerealiseerd van de investeringen online meters waterlijn, TA zuiveren en online meters sliblijn	100%	50%	0%	0%

Er zijn geen nieuwe ALM-studies op gestart, omdat we focus aanbrengen op de uitvoering van het investeringsprogramma van de al uitgevoerde ALM-studies.

De onderhoudsconcepten zijn in 2024 geactualiseerd en de eerste zijn in het onderhoudsbeheersysteem Maximo gezet.

Voor de discrepantie lijkt de ingezette lijn door het intensiveren van de controles op indirecte lozingen en de optimalisatie van de meting en bemonstering op de rwzi's tot een structureel positief resultaat te leiden. Het aantal liter water per v.e. is een indicatie over de hoeveelheid dunwater die op een zuivering binnenkomt. Dit betreft zowel rioolvreemd water als regenwater. In 2024 is vooral in de eerste helft van het jaar extreem veel regenwater gevallen. Door deze toename is de streefwaarde voor 2024 niet gehaald.

Door diverse opstartproblemen bij de pilot met installatie van de eerste online meters waterlijn is in de 2^e begrotingswijziging (BURAP) gemeld dat het project niet in 2024 opgeleverd wordt. Hierdoor is de realisatie 0%.

Het verminderen van de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterketen

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We verminderen de CO ₂ -uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterketen	Verminderen van het energieverbruik	Het % vermindering energieverbruik	10%	3%	2,2%	1,5%
	Verminderen van het polymeergebruik	Het % vermindering polymeerverbruik	10%	1%	0%	-4,9%
	Verminderen van de emissie van broeikasgassen	Het % vermindering broeikasgassen	ntb	0%	0%	0%

Het energieverbruik is minder gereduceerd dan verwacht. De voorziene besparing door de procesverbetering van de slibretourregeling op de rwzi Dokhaven moest getemporeerd worden. Nader onderzoek bleek nodig om geen problemen te veroorzaken met slibuitspoeling. Wel is er hard gewerkt om online meters en de hoog rendement puntbeluchters op Dokhaven te plaatsen, welke volgend jaar voor een energiebesparing zorgen. De verwachting was dat we in 2024 met de nieuwe contractanten voor levering van polymeer konden starten. Bij de gunning wordt gestuurd op lagere polymeerverbruiken. Echter, de testperiodes konden niet succesvol afgerond worden. Hierdoor moet de testperiode in 2025 opnieuw uitgevoerd worden. Tijdens de gehele testperiode moeten de procesomstandigheden gelijk blijven. Dit is zeer uitdagend bij de zuiveringen waar veel uitvoeringswerkzaamheden plaatsvinden.

Voor de metingen aan broeikasemissies zijn we aangesloten bij het landelijke versnellingsprogramma lachgas. Voor dit programma zijn we in 2024 begonnen met lachgasmetingen op twee rwzi's. Voor de overige rwzi's leren wij van de andere waterschappen. De uitkomsten van het versnellingsprogramma worden in 2026/2027 verwacht. Hierdoor kon er in 2024 nog geen concrete norm voor het verminderen van de broeikasgassen worden geformuleerd. Wij kunnen pas in 2027, in plaats van 2025, zoals genoemd in het Waterbeheerprogramma, beleid ten aanzien van broeikasemissies formuleren. Dit is ook opgenomen in de transitiepaden van de waterketen die in 2024 door de VV zijn vastgesteld.

Het continueren en waar nodig intensiveren de samenwerking met ketenpartners

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We continueren en waar nodig intensiveren van de samenwerking met ketenpartners	Vergroten van de afstemming in de werkzaamheden met ketenpartners	Het aantal gemiste kansen in de afstemming	5	8	<8	0

Wij hebben in 2024 vanuit de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Rotterdam, de Rotterdamse waterschappen en Evides verschillende onderwerpen opgepakt. Een mooi voorbeeld hiervan is de gezamenlijke studie over de zuivering van de toekomst en de impact hiervan op de rwzi Dokhaven.

Verder hebben wij in 2024 invulling gegeven aan onze overeenkomst met alle netbeheerders (Evides, Oasen en Stedin) en de gemeenten Hoeksche Waard, Albrandswaard, Barendrecht en Ridderkerk om samen te programmeren in de ondergrond. Hiervoor is een gezamenlijke applicatie in beheer genomen en lopen er nu pilots hoe wij de korte en middellange termijn programmering beter op elkaar kunnen afstemmen om de overlast naar de inwoners te minimaliseren.

In 2024 hebben we samen met Evides voorlichting gegeven aan apothekers en huisartsen om aan de bron te voorkomen dat medicijnen in het afvalwater terecht komen. Dit is conform het vastgestelde medicijnbeleid.

Het op maatschappelijk verantwoorde wijze vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en zuiveringsslib

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We vergroten op maatschappelijk verantwoorde wijze de meerwaarde uit afvalwater en zuiveringsslib	Vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en de meerwaarde uit slib	Het % meerwaarde uit slib	80% van fosfaat uit zuiveringsslib hergebruik	0%	0%	7,5%
		Het % meerwaarde uit afvalwater	10% van de zuiveringskringen	0%	0%	0%

In 2022 hebben wij onderzoek verricht naar kansen van hergebruik van het effluent van onze zuiveringen. Uit een eerste quickscan kwam naar voren dat er op dat moment geen kansen waren om ons effluent te hergebruiken en ook in 2024 hebben zich geen kansen voorgedaan. Daardoor wordt het steeds lastiger om dit doel voor 2027 te halen.

Wel zijn we in 2023 samen met andere waterschappen en drinkwaterbedrijven gestart met het project: de ultieme waterfabriek. In dit project wordt onderzocht of het effluent van de rwzi kan worden ingezet voor drinkwater doeleinden. Dit project is 2024 voortgezet. De eerste resultaten volgen in 2025.

In 2024 hebben wij samen met HVC, slibverwerking Noord-Brabant (SNB) en andere waterschappen de onderzoeken van de mogelijkheden om fosfaat uit de slibas terug te winnen voortgezet. Gestreefd wordt naar realisatie van fosfaatterugwinning in uiterlijk 2029. In de tussenliggende periode wordt gestreefd naar het verwerken van een deel van de asrest bij de Amsterdamse kunstmestfabriek ICL. In 2024 is via deze route 7,5% van het fosfaat teruggewonnen.

Daarnaast hebben wij in 2024 samen met HVC en de andere waterschappen een demonstratie-installatie voortgezet om met zuiveringsslib een natuurlijke plastic-ervanger te produceren.

In december 2022 is de Slibstrategie vastgesteld door de VV. Bij de verwerking van het zuiveringsslib wordt gestreefd naar verdergaande slibreductie middels een extra vergisting en een verhoging van de biogasproductie met opwerking naar groengas. De Slibstrategie is in 2024 verder uitgewerkt en voorbereid onder andere door de vaststelling van het afwegingskader positionering WSHD binnen de slibstrategie door de VV.

Tabel: Resultaat exploitatie Waterketen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	03.10 Beheer RWZI's	86,192	92,979	94,760	95,192	0,432	N
	03.20 Impact op oppervlakte water	0,122	0,069	0,069	0,110	0,041	N
	03.30 Doelmatige waterketen	1,010	0,236	0,236	0,212	-0,024	V
Totaal Lasten		87,324	93,284	95,065	95,514	0,449	N
Baten	03.10 Beheer RWZI's	-4,902	-3,626	-3,951	-4,222	-0,272	V
	03.20 Impact op oppervlakte water	-0,024	-0,022	-0,022	-0,019	0,003	N
	03.30 Doelmatige waterketen	-0,074	-0,006	-0,006	-0,038	-0,031	V
Totaal Baten		-5,00	-3,654	-3,979	-4,279	-0,300	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		82,324	89,630	91,086	91,235	0,149	N
Toevoeging aan reserves		1,717	-	2,000	2,000	-	
Onttrekking aan reserves		-3,627	-2,884	-5,384	-5,233	0,151	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		80,414	86,746	87,702	88,002	0,300	N

Binnen het programma Waterketen is het saldo van lasten en baten na bestemming negatief (nadeel € 0,3 miljoen). Hiervoor zijn de volgende verklaringen:

- De daadwerkelijke kosten voor de genomen beheersmaatregelen naar aanleiding van de dreigende overschrijding van het gebiedsrendement stikstofverwijdering, zijn lager dan in de derde begrotingswijziging ingeschat (voordeel € 0,2 miljoen). Als gevolg van de lagere kosten is de onttrekking aan de bestemmingsreserve ook lager (nadeel € 0,2 miljoen). Per saldo is dit budgetneutraal.
- De grotere hoeveelheid neerslag heeft gezorgd voor een toename in het toedienen van proces chemicaliën (nadeel € 0,1 miljoen). Een grotere hoeveelheid neerslag heeft invloed op de te halen streefwaardes. Om overschrijdingen van de waardes te voorkomen, is het toedienen van de chemicaliën noodzakelijk.
- De kosten voor de slibverwerking zijn hoger uitgevallen (nadeel € 0,1 miljoen). Door een tekort aan verwerkingscapaciteit in Nederland, heeft HVC een deel van het slib in het buitenland moeten laten verwerken. De totale meerkosten zijn verdeeld over alle deelnemende waterschappen.
- De onderhoudskosten zijn hoger uitgevallen dan begroot (nadeel € 0,3 miljoen). Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een aantal grote klussen die vanuit 2023 naar 2024 is doorgeschoven en extra werkzaamheden die vanuit veiligheidsoogpunt zijn toegevoegd aan het werkpakket. Aan de zuiveringsterreinen is in 2024 minder onderhoud uitgevoerd. Vanwege de onzekerheid van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud in 2025, is een prioriteit gegeven aan het onderhoud van bomen en hagen voor het programma wegen.
- Tijdens de werkzaamheden aan rioalgemaal Brabant is waterschade ontstaan in de pompruimte (nadeel € 0,1 miljoen). Voor deze schade is een schadevergoeding ontvangen (voordeel € 0,1 miljoen). Per saldo is dit budgetneutraal.
- De bijdrage vanuit de gemeente (volgens de kostenverdeling Unie-VNG) is hoger door de hogere onderhouds- en beheerkosten bij de rioalgemalen van het waterschap (voordeel € 0,2 miljoen).

Tabel: Investeringsuitgaven

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Waterketen	33,005	31,068	28,354	86%	91%

De realisatie van de investeringen binnen het programma Waterketen bedraagt 86% ten opzichte van de initiële begroting, wat resulteert in een afwijking van - € 5,0 miljoen. Ten opzichte van de bijgestelde begroting komt de realisatie uit op 91%, wat leidt tot een afwijking van - € 2,7 miljoen. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen dat de realisatie van € 28 miljoen in 2024 veel hoger ligt dan voorgaande jaren (€ 17,5 miljoen in 2023). De belangrijkste verklaring voor deze afwijkingen is de vertraging van het project Online meters waterlijn. De aanhoudende afwijkingen in de meetresultaten ten opzichte van de gestelde eisen hebben geleid tot vertraging van de werkzaamheden op de eerste gerealiseerde locatie. Hierdoor is de uitrol naar andere rioolzuiveringen vooralsnog uitgesteld (- € 2,3 miljoen). Op de projecten vanuit de huisvestingsplannen zit een vertraging. Op rwzi Zwijndrecht is onderzocht of meerdere opgaves met elkaar gecombineerd kunnen worden, wat tot vertraging heeft geleid. De uitwerking van rwzi Zwijndrecht geeft de basis voor de overige zuiveringen (-€ 0,7 miljoen). In de gebruiksfase van rioolgemaal Brabant in Spijkenisse zijn geen bijzonderheden opgetreden en kon het krediet afgesloten worden (- € 0,4 miljoen). Bij het project Vervangen aansluitingen en verzakt leidingwerk Dordrecht is al gevolg van technische complicaties in de uitvoering een vertraging ontstaan (-€ 0,6 miljoen).

Risicokrediet Waterketen

Sinds 15 februari 2023 wordt er binnen het programma Waterketen gewerkt met het programmabrede risicokrediet. In 2024 zijn er diverse toekenningen (13 aanvragen) gedaan vanuit dit risicokrediet om opgetreden risico's van de investeringen binnen dit programma financieel te kunnen mitigeren (+ € 4,9 miljoen). Daarnaast is door het vrijmaken van diverse investeringen het risicokrediet opgehoogd (+ € 3,8 miljoen).

In onderstaande tabel is het overzicht van de stand, benuttingen en toevoegingen aan het risicokrediet opgenomen. In het overzicht in de vertrouwelijke bijlage is opgenomen welke investeringen risicokrediet toegekend hebben gekregen en welk bedragen vanuit nieuwe investeringen zijn toegevoegd aan het PBRK krediet. Hierbij is tevens het oorspronkelijke en huidige krediet van de investering benoemd.

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Stand jaarrekening 2023	Benut 2024	Toegevoegd vanuit vrijgemaakte investeringen 2024	Extra toevoeging 2024	Stand jaarrekening 2024
Waterketen	7,829	4,906	3,830	0	6,752

Foto: Overstortrand nabezinktank rwzi Zwijndrecht

3.4 Programma Wegen

Onze wegenbeheertaak richt zich op het veilig kunnen gebruiken van wegen en fietspaden overeenkomstig de functie die ze hebben in het gehele netwerk van infrastructuur, waarbij wordt gestreefd naar nul verkeersslachtoffers. In het verlengde daarvan concentreert de wegenbeheertaak zich op het in stand houden van die wegen en fietspaden.

De omgeving verandert en daarmee ook het gebruik van onze wegen. De veranderende opvattingen over het functioneren van het mobiliteitssysteem vormen de belangrijkste aanleiding om het wegenareaal van ons waterschap meer te bezien als onderdeel van het totale infrastructuurnetwerk. Ook moeten we antwoord geven op de vraag hoe we binnen de reikwijdte van het programma omgaan met maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Daarnaast hebben we ingezet op de ontwikkeling van participatietrajecten en daarin de nodige ervaring opgedaan. Deze trajecten zullen we daadkrachtig voortzetten.

In het Wegenbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. Het wegenbeheerprogramma onderkent een aantal speerpunten en subdoelen.

In de Programmabegroting 2024 zijn voor de wegentaak de volgende speerpunten geformuleerd:

- We richten wegen en fietspaden duurzaam veilig in, passend bij hun functie in het infrastructuurnetwerk.
- Met robuuste netwerken voor alle modaliteiten zorgen we voor een goede bereikbaarheid en dragen we bij aan de mobiliteitstransitie.
- We differentiëren het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg of het fietspad binnen het infrastructuurnetwerk.
- We hanteren duurzaamheid als het leidend principe voor het beheer en onderhoud van het wegenareaal.

We richten wegen en fietspaden duurzaam veilig in, passend bij hun functie in het infrastructuurnetwerk

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We richten wegen en fietspaden duurzaam veilig in, passend bij hun functie in het infrastructuurnetwerk	Verbeteren van de afstemming tussen de gewenste functie en de categorisering van het wegenareaal	De actualiteit van de wegencategorisering	≤ 3 jaar	≤ 3 jaar	≤ 3 jaar	Minder dan 1 jaar geleden vastgesteld
	Vergroten van het areaal duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden conform de wegencategorisering	Het % duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden overeenkomstig de bijbehorende categorisering	96%	93%	93%	91%

In oktober 2024 heeft het college de geactualiseerde wegencategorisering vastgesteld. De wegen waaraan groot onderhoud is uitgevoerd in 2024 zijn ingericht conform de geactualiseerde categorisering en de duurzaam veilig richtlijnen. Dit betekent dat de inrichting is getoetst aan de functie van de weg en waar nodig is aangepast. De voorlopige beoordeling is dat 91% van de wegen aan de inrichtingseisen behorende bij de vigerende categorisering voldoet.

Dit is een voorlopige conclusie, aangezien het percentage een schatting is gebaseerd op de recent geactualiseerde wegencategorisering. Het percentage ligt lager dan eerder geschat. Dit komt doordat diverse wegen een andere categorie toebedeeld hebben gekregen waardoor de inrichting niet meer past bij de functie van de weg. In 2025 wordt het percentage ingerichte wegen opnieuw berekend. In 2024 is circa 240.000m² van het areaal onderhouden en daarmee duurzaam veilig ingericht. Daarnaast is een aantal extra verkeersveiligheidsopgaven gerealiseerd en zijn twee trajectaanpakken (Biert op Voorne-Putten en Noorddijk – Westdijk tussen Melissant en Herkingen op Goeree-Overflakkee) gerealiseerd. Een trajectaanpak in Oostvoorne is mede door een uitgebreidere inspraakprocedure en een ingediend bezwaar niet in 2024 uitgevoerd. Trajectaanpak Buitenom (Hoeksche Waard) is voorbereid en zal in 2025 in uitvoering komen. Tot slot zijn er bijdragen geleverd aan diverse mobiliteitsplannen van gebiedspartners.

Met robuuste netwerken voor alle modaliteiten zorgen we voor een goede bereikbaarheid en dragen we bij aan de mobiliteitstransitie

In 2024 zijn in het kader van dit speerpunt het fietsnetwerk en autonetwerk definitief opgeleverd en door het college vastgesteld. Samen met het landbouwnetwerk vormen de drie netwerken het kader voor de inrichting van onze wegen. Hiermee faciliteren wij de bereikbaarheid en mobiliteitstransitie op een veilige wijze. Op basis van deze netwerken zijn in 2024 diverse grotere projecten uitgevoerd, bijvoorbeeld de Kerkweg te Vierpolders op Voorne-Putten. Ook wordt (mee-)gewerkt aan trajecten als de metropolitane fietsroute Rotterdam-Dordrecht en het Tiengemetepad. Het afgelopen jaar hebben we bij de diverse grootschalige wegwerkzaamheden op verschillende niveaus samengewerkt met de collega wegbeheerders. Daarmee hebben we een bijdrage geleverd aan het veilig bereikbaar houden van de regio.

We differentiëren het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg of het fietspad binnen het infrastructuurnetwerk

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We differentiëren het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg of het fietspad binnen het infrastructuurnetwerk	Verbeteren van het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg binnen het infrastructuurnetwerk	Het % wegen en fietspaden dat voldoet aan het toebedeelde niveau van onderhoudskwaliteit	Minimaal 90% C kwaliteit	Minimaal 85% C kwaliteit	Minimaal 85% C kwaliteit	94% C kwaliteit

De streefwaarde voor 2027 is dat minimaal 90% van ons wegareaal de kwaliteit C heeft of hoger. Dit komt erop neer dat we streven naar minimaal kwaliteit C. De kwaliteit van de wegverharding kent niveaus van A+ (wegdek zonder schadebeeld) naar D (wegdek in zeer slechte staat). De laatste stand van zaken is gemiddeld over alle gemeenten 93,7% C. Hiermee liggen we op koers om boven de grens van 90% C te blijven richting het einde van de planperiode van het Wegenbeheerprogramma en daarna. Wel is op te merken dat het areaal momenteel voor een groot aantal deel uit verhardingskwaliteit B bestaat waardoor er de komende jaren meer wegen verslechteren naar categorie C en moeten worden aangepakt.

Het totaalbeeld van de kwaliteit van onze wegen is:

D percentage	6,3 %
C percentage	2,1 %
B percentage	43,3 %
A percentage	19,6 %
A+ percentage	28,7 %

We hanteren de duurzaamheid als het leidend principe voor het beheer en onderhoud van het wegennet

Speerpunt	Subdoelen	Prestatie indicatoren	Norm 2027	Streefwaarde 2024	Prognose 2 ^e begrotingswijziging (BURAP)	Realisatie 2024
We hanteren duurzaamheid als leidend principe voor het beheer en onderhoud van het wegennet	Vergroten van de biodiversiteit en de ecologische functie van wegbermen	Het % ecologisch beheerde wegbermen	60%	60%	60%	60%
	Vergroten van de circulariteit bij onderhouden reconstructiewerkzaamheden	Het % hergebruikt asfalt ten opzichte van het totaal toegepaste asfalt	50%	42,5%	42,5%	52%

In 2024 hebben we het ecologisch beheer van onze wegbermen gecontinueerd, waardoor 60% van onze wegbermen op ecologische wijze zijn beheerd. Daarmee is de streefwaarde gehaald. In onze bestekken voor de onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden in 2024 zijn uitgangspunten opgenomen voor het hergebruik van het asfalt. In 2024 is mede daardoor ca. 52% van het toegepaste asfalt hergebruikt (o.b.v. toegepast gewicht).

Tabel: Resultaat exploitatie Wegen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	5,889	4,561	5,052	4,776	-0,275	V
	04.20 Bereikbaarheid	17,584	19,697	19,453	18,900	-0,553	V
Totaal Lasten		23,473	24,258	24,504	23,677	-0,828	V
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,541	-0,484	-0,627	-0,623	0,004	N
	04.20 Bereikbaarheid	-10,127	-9,996	-10,864	-10,950	-0,086	V
Totaal Baten		-10,669	-10,480	-11,491	-11,573	-0,083	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		12,804	13,778	13,014	12,103	-0,911	V
Toevoeging aan reserves		0,100	0,048	0,048	0,048	-	
Onttrekking aan reserves		-1,703	-1,900	-1,980	-1,980	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		11,201	11,926	11,082	10,171	-0,911	V

Binnen het programma Wegen is het saldo van baten en lasten na bestemming € 0,9 miljoen voordelig. Hiervoor zijn de volgende verklaringen:

- Afgelopen jaar is de bestuurlijke verkenning voor de transitie wegen WSHD gestart (fase 1). Over de uitkomsten hiervan is de VV geïnformeerd middels een bestuurlijke informatiebrief in het 4e kwartaal van 2024. De hierop volgende haalbaarheidsonderzoeken (fase 2) waren deels geprognostiseerd voor 2024, maar zijn nog niet gestart (voordeel € 0,6 miljoen). Voorgesteld wordt om dit voordeel via de resultaatbestemming toe te voegen aan een nieuw te creëren bestemmingsreserve transitie wegen om toekomstige financiële risico's van de wegentransitie op te vangen.
- De aannemer kon vanwege het natte weer niet alle opdrachten om de belijning aan te brengen en/of herstellen uitvoeren (voordeel € 0,1 miljoen).
- Door het zachte winterweer zijn er minder strooiromdes geweest dan geprognostiseerd. Hiernaast is door de aanschaf van nieuw gladheidsmateriaal in 2024 minder onderhoud en reparatie nodig geweest dan begroot (voordeel € 0,2 miljoen).

Tabel: Investeringsuitgaven

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Wegen	24,475	18,414	19,244	79%	105%

De realisatie van de investeringen voor het programma Wegen is ten opzichte van de begroting uitgekomen op 79% (- € 5,2 miljoen). Ten opzichte van de bijgestelde begroting is deze uitgekomen op 105% (+ € 0,8 miljoen). Gaande weg het jaar werd duidelijk dat niet alle geplande wegvakken in onderhoud konden worden genomen. Deze zijn doorgeschoven voor uitvoering in 2025. Belangrijkste oorzaken waren afstemming met de omgeving en nutsbedrijven, de start van nieuwe onderhoudscontracten lopende het jaar en voor een aantal wegvakken was meer tijd nodig in de voorbereiding. Daarnaast speelde de drukte in de markt en buiten een rol: de aannemers (landelijk) vol met werk geprogrammeerd en zijn onvoldoende asfaltsets aanwezig om gaande weg het jaar werk in te plannen in combinatie met werkzaamheden van andere overheden (Rijkswaterstaat, Provincie Zuid-Holland en gemeenten).

Foto: Een Polderweg op Goeree-Overflakkee

3.5 Bestuur en Organisatie

In de programmabegroting 2024 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Bestuur en Organisatie:

- Externe oriëntatie, het stakeholdermanagement en public affairs.
- Educatie.
- Buitenlandbeleid.
- Versterken informatiepositie.
- Dienstverlening en communicatie.
- Veiligheid.
- Crisisbeheer.
- Dijkbewaking.
- Huisvesting.
- Erfgoed.

Ons personeel is ons menselijk kapitaal. Om die reden wordt in deze jaarstukken uitgebreid gerapporteerd over dit onderwerp. De informatie is te vinden in hoofdstuk 4.9.2 in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Externe oriëntatie, public affairs, stakeholdermanagement, communicatie en dienstverlening

WSHD wil zich ontwikkelen tot een waterautoriteit, een initiatiefrijke en rolbewuste samenwerkingspartner. Daarom zetten we sterk in op integrale ontwikkeling van public affairs (belangenbehartiging) en stakeholdermanagement (netwerkontwikkeling).

In 2024 zijn we gestart met de public affairs-strategie voor de belangenbehartiging van WSHD bij de tweede herijking van de deltabeslissing Rijn-Maasmonding 2027. We organiseerden een wederom drukbezochte editie van het waterseminar de "Hollandse delta spreekt!" over de inrichting van het deltagebied. Vanwege de grote urgentie in de zoetwaterbeschikbaarheid voor deze regio zetten we actief in op beleidsbeïnvloeding en samenwerking. Met de waterschappen in de Zuidwestelijke Delta vormden we een duurzame coalitie en we organiseerden verschillende bijeenkomsten met gemeenten en andere gebiedspartners rond het thema zoetwaterbeschikbaarheid.

WSHD bouwt aan duurzame relaties met gebiedspartners met gezamenlijke opgaven. Dit draagt bij aan de reputatie en bekendheid van WSHD waardoor het waterschap steeds vaker aan de voorkant van (gebieds)processen en opgaven betrokken wordt. We namen deel aan (bestuurlijke) kennismakingen en verdiepende gesprekken, bijvoorbeeld met het Havenbedrijf Rotterdam, gemeenten, natuur- en landbouworganisaties en drinkwaterbedrijven. Met de gemeente Goeree-Overflakkee en de gemeente Barendrecht ondertekende WSHD een strategische samenwerking waaraan een uitvoeringsagenda is gekoppeld.

We faciliteerden het college en de ambtelijke organisatie met analyses van de politieke agenda's op Europees, landelijk en regionaal niveau, media-analyses en netwerkanalyses.

In 2024 stond het versterken van onze reputatie centraal. We ontwikkelden een nieuwe presentatie over WSHD en gingen in gesprek over het verhaal van ons waterschap. Het tweede imago- en reputatieonderzoek werd uitgezet; de analyse is begin 2025 gereed. Om de zichtbaarheid van WSHD te

vergroten zijn nieuwe communicatiemiddelen ontwikkeld zoals een digitale nieuwsbrief voor agrariërs en een externe podcast. De maandelijkse Huis aan Huis-pagina is inhoudelijk vernieuwd. Daarnaast gaven we evenementen een prominente plaats in onze communicatie, met verschillende activiteiten bij de start van het stormseizoen en deelname aan externe evenementen zoals de Wereldhavendagen. Met dijkwandelingen, beverwandelingen, video's en rondleidingen op zuiveringen werkten we aan het bekender maken van wat onze medewerkers doen bij WSHD.

Daarnaast zijn we in 2024 gestart met aansprekende video's en berichten op onze sociale kanalen om het waterbewustzijn onder onze inwoners te vergroten. We onderzochten hoe waterbewust inwoners zijn en herhalen dat in 2025 om te meten of het waterbewustzijn toeneemt. Rond de start van het stormseizoen lanceerden we een online-campagne over wateroverlast, genaamd "Waterwijs". In deze campagne besteedden we aandacht aan het werk van het waterschap en gaven we tips over wat inwoners zelf kunnen doen. Ons bereik op social media en de pers is gegroeid door meer aandacht voor kwalitatief hoogwaardige content, waarbij LinkedIn de grootste groeier was in 2024.

WSHD wil een toegankelijke, dienstverlenende en eigentijdse overheid voor inwoners en relaties zijn. We investeerden in de samenwerking met een nieuw extern callcenter voor betere 24/7 bereikbaarheid en optimale afhandeling van meldingen buiten kantooruren. Op weg naar data-gedreven dienstverlening ontwikkelden we het dashboard dienstverlening, dat realtime inzicht geeft in de afhandeling van Fixi-meldingen, klanttevredenheid en telefonische bereikbaarheid en ook in de toegankelijkheid en prestaties van onze website.

Op het gebied van wetgeving en compliance lag de focus op de Wet open overheid (WOO) en het openbaar maken van de eerste informatiecategorieën en is de verplichte DigiD-audit succesvol afgerond. Voor collega's met veel klantcontact, zoals de medewerkers binnen de afdeling beheer en onderhoud en het klantcontactcentrum, organiseerden we de training 'Nee zeggen', waarin medewerkers leren stevig maar respectvol nee te zeggen. Het proces rondom schuttingsverzoeken voor de sluizen is verbeterd; bereikbaarheid en wachttijd zijn geoptimaliseerd, met daarnaast ook de mogelijkheid om een medewerker te spreken.

Educatie

Samen met regionale onderwijsinstellingen en omgevingspartners dragen we bij aan toekomstbestendig, actueel en inspirerend onderwijs over Water & Klimaat, om zo jongeren in ons gebied waterbewust te maken en te interesseren voor de watersector. In 2024 is dit gecontinueerd via het samenwerkingsverband WaterEducatie Drechtsteden en op kleinere schaal op andere plekken in ons werkgebied. Het aanbod bestaat o.a. uit interactieve gastlessen en concrete opdrachten waarbij scholieren en studenten een oplossing voor een waterprobleem ontwerpen. Ruim 40 basisschoolklassen hebben een buitenles gekregen over waterkwaliteit, biodiversiteit en de werking van ons watersysteem. Tijdens de jaarlijkse Waterspelen bij Weizigt in Dordrecht, met sinds 2024 ook een editie in Zwijndrecht, en jaarrond in het watermuseum Aquarama leren bezoekers van jong tot oud van alles over water(beheer). Voor de Kinderkrant Jong010 hebben we aan de volle jaargang bijgedragen met waterschapsartikelen. Middelbare scholieren hebben een nieuw ontwerp gemaakt voor de casus veilig werken met een krooshekreiniger. De regio-specifieke digitale modules van Water op het Schoolplein over wateroverlast en overstromingen zijn onverminderd ingezet in het voortgezet onderwijs. Het programma De Redders van Dordt maakt leerlingen waterbewust op het gebied van waterveiligheid en samenredzaamheid. Op WereldWaterdag (22 maart) hebben we met de Rotterdamse waterpartners een succesvolle 4^e editie van het Rotterdams Jongerendebat Water en Klimaat georganiseerd. Tevens een nascholingsprogramma voor docenten verder ontwikkeld, om zo onze impact nog verder te verbreden en te verduurzamen. Het programma over de invloed van klimaatverandering op waterbeheer werd door aardrijkskundedocenten van een tiental scholen bezocht.

Buitenlandbeleid

WSHD participeert actief in internationale samenwerking – met name vanuit deelname aan de Blue Deal – om kennis en ervaring van regionaal waterbeheer te delen met andere landen. In 2024 ging het daarbij vooral om Zuid-Afrika, Ghana, Ethiopië en Colombia. De Blue Deal overeenkomsten duren tot 2032 en hebben die lange adem ook echt nodig om tot resultaat te komen. Afhankelijk van het land vinden er 1 tot 3 bezoeken plaats die goed worden voorbereid via Teams overleggen. De resultaten die worden geboekt zijn hoopgevend en nemen toe. Tegelijkertijd zijn processen soms moeilijk voorspelbaar, worden visa zonder opgave van reden toch niet afgegeven en wordt veiligheid een steeds belangrijker issue. Alle deelnemers hebben afhankelijk van hun land een bijbehorende veiligheidstraining gevolgd. Alle kosten voor deelname aan de Blue Deal worden betaald door de ministeries. Enkel de inzet valt ten laste van WSHD.

In 2024 is ook deelgenomen aan een kennisuitwisseling in Californië met het waterschap aldaar. De delegatie uit Californië wordt binnenkort uitgenodigd voor een bezoek aan Nederland.

Verder wordt er voor de invulling van het buitenlandbeleid deelgenomen aan het bestuurlijk overleg Commissie Internationale Zaken (CINTER) en het ambtelijk overleg Werkgroep Internationaal (WINTER).

Versterken informatiepositie

Adviezen en besluiten onderbouwen we met feiten. Deze feiten onttrekken we niet alleen uit onze eigen kennis en informatie, maar ook vanuit andere, externe bronnen. Evenzo wordt onze kennis en informatie extern gebruikt. Er zijn diverse stappen gezet om onze informatie betrouwbaar, actueel en beschikbaar te maken. Bijvoorbeeld door het verder inrichten van ons onderhoud- en beheerpakket, geo-informatie aan te vullen voor gebiedsplannen en modellering en het inrichten van een basis voor het beslissing ondersteunend systeem voor het watersysteem.

Dienstverlening en communicatie

WSHD wil een toegankelijke, dienstverlenende en eigentijdse overheid voor inwoners en relaties zijn. We investeerden in de samenwerking met een nieuw extern callcenter voor betere 24/7 bereikbaarheid en optimale afhandeling van meldingen buiten kantooruren.

Op weg naar data-gedreven dienstverlening ontwikkelden we het dashboard dienstverlening, dat realtime inzicht geeft in de afhandeling van Fixi-meldingen, klanttevredenheid en telefonische bereikbaarheid en in de toegankelijkheid en prestaties van onze website.

Op het gebied van wetgeving en compliance lag de focus op de Wet open overheid (WOO) en het openbaar maken van de eerste informaticategorieën en is de verplichte DigiD-audit succesvol afgerond.

Voor collega's met veel klantcontact, zoals de afdeling Beheer en Onderhoud, programma Wegen en het Klantcontactcentrum, organiseerden we op verzoek de training 'Nee zeggen', waarin medewerkers ook leren stevig maar respectvol nee te zeggen.

Het proces rondom schuttingsverzoeken voor de sluizen is verbeterd; bereikbaarheid en wachttijd zijn geoptimaliseerd, met daarnaast ook de mogelijkheid om een medewerker te spreken.

Veiligheid

Voor het meten van veiligheid binnen WSHD is gekozen voor toetsing aan de hand van de NEN Veiligheidscultuurladder (Safety Culture Ladder, SCL). Dit instrument is ervoor om het veiligheidsbewustzijn, houding en gedrag in organisaties te meten. De nadruk ligt hierbij op de veiligheidscultuur. De SCL is bedoeld om organisaties en hun leveranciers te stimuleren om bewust veilig te werken. In juni 2024 heeft Energie Beheer Nederland een externe veiligheidscultuurladder-audit afgenomen. Het resultaat van deze audit is, dat WSHD op 27 juni 2024 trede 3 van de NEN Veiligheidscultuurladder verworven heeft.

Voor het meten van Informatieveiligheid maken we gebruik van de Algemene Verordening Gegevensbescherming - Baseline Informatiebeveiliging Overheid (AVG-BIO) volwassenheids-niveaus. In de afgelopen jaren heeft het Waterschapshuis twee keer een audit laten uitvoeren over alle waterschappen. VKA heeft deze audits uitgevoerd. Ten opzichte van de eerste audit is WSHD in de tweede audit niet verder gestegen in volwassenheid. Er is nog veel te doen om eerst op volwassenheidsniveau 3 te komen en daarna naar volwassenheidsniveau 4 te groeien. In de tussentijd wordt ook de Network and Information Security Directive (NIS2) omgezet in landelijke wetgeving waaraan WSHD dient te voldoen. Het bereiken van volwassenheidsniveau 3 in 2025 en daarna richting 2027 doorgroeien naar de ambitie om op volwassenheidsniveau 4 te komen, is realistisch.

Terugblik Crisisbeheersing en Dijkbewaking

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet om de crisisbeheersing en dijkbewaking binnen WSHD verder te professionaliseren en toekomstbestendig te maken. Deze ontwikkelingen zijn deels ingegeven door interne evaluaties en externe aanbevelingen, zoals de contourennota van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het eindadvies van de beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater.

Crisisbeheersing

Een mijlpaal is de vaststelling van het nieuwe crisisplan door de VV. Dit plan vormt de basis voor de periode 2026 en verder en markeert de overgang van een calamiteitenplan naar een integraal crisisplan. Hierin worden in- en externe ontwikkelingen vertaald naar concrete maatregelen, met bijzondere aandacht voor de samenwerking met veiligheidsregio's en andere waterschappen binnen regio West. Dit sluit aan bij de landelijke visie crisisbeheersing van de Unie van Waterschappen. Vooruitkijkend naar 2025, ligt de nadruk op de vakbekwaamheid van nieuwe crisisfunctionarissen. Het doel is om alle nieuwe functionarissen volledig opgeleid en voorbereid te hebben. Bovendien wordt er gewerkt aan een verdere vervoeging van de reguliere organisatie met de crisisorganisatie, zodat beide naadloos op elkaar aansluiten tijdens crises.

In 2024 zijn de calamiteitenbestrijdingsplannen Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen van WSHD geactualiseerd en geconcretiseerd. Verder zijn scenario's en maatregelen uitgewerkt voor uitval vanemaal Gorzeman in Hellevoetsluis en voor langdurige stroomuitval in het beheergebied van WSHD. Gelet op de door het Rijk en veiligheidsregio's gevraagde aandacht voor weerbaarheid van vitale sectoren en diensten, waaronder de waterschappen, tegen militaire en hybride dreigingen is in 2024 de evaluatie van het calamiteitenbestrijdingsplan bedrijfscontinuïteit en het bedrijfscontinuïteitsplan van WSHD gestart. Weerbaarheid en bedrijfscontinuïteit worden thema's die in 2025 aandacht vragen.

In afstemming met veiligheidsregio's, gemeenten en andere waterschappen is in 2024 door WSHD een bijdrage geleverd aan de herziening van het regionaal risicoprofiel van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, de ontwikkeling van een Incidentbestrijdingsplan Hoogwater en Overstromingen van de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, de ontwikkeling van een Incidentenplan Riolerings van de gemeente Ridderkerk, de actualisatie van het Aanvalsplan Wateroverlast Zwijndrechtse Waard voor de gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht, en de herziening van het Handboek bijstand van de Unie van Waterschappen. Daarnaast heeft WSHD bijgedragen aan multidisciplinaire opleidingen, trainingen en oefeningen in de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid, waaronder de Systeemtest van de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. In 2024 is op initiatief van WSHD gestart met trainingen voor beleidsteams van gemeentelijke crisisorganisaties in het beheersgebied van WSHD, die ook in 2025 zullen worden gehouden.

In 2024 is de calamiteitenorganisatie van WSHD vier keer opgeschaald en zijn wachtdiensten van WSHD ingezet bij vier Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (GRIP) opschalingen van de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid. Daarnaast heeft WSHD deelgenomen aan Waterschap Hulp Team van de Unie van Waterschappen dat van 29 december 2023 t/m 15 januari 2024 is ingezet voor ondersteuning van waterschappen bij de aanpak van hoogwater.

Dit jaar is de werkgroep Participatie gestart, met als opdracht een eerste (basis) participatieverordening op te stellen, gecombineerd met een uniform handelingskader. Eind 2025 wordt deze participatieverordening ter besluitvorming aan de VV aangereikt.

Dijkbewaking

Binnen de dijkbewakingsorganisatie zijn significante stappen gezet richting optimalisatie. Zo zijn er 39 nieuwe dijkwachten aangemeld en hebben maar liefst 320 dijkwachten een opleiding afgerond. De verbinding tussen de organisatie en de dijkbewakingsstructuur is verbeterd, wat leidt tot een breder draagvlak binnen WSHD. Een van de successen hierin is, het in 2024 georganiseerde, opleidingsevenement op het eiland Tiengemeenten waar aan de hand van diverse trainingen een aanzienlijk deel van de vrijwilligers van de dijkbewaking opnieuw zijn bijgeschoold. Het opleidingsevenement was daarnaast een soort harde reset van de dijkbewakingsorganisatie om de verbinding tussen de vrijwilligers en de organisatie te versterken. Deze trend zet WSHD door in 2025.

De klankbordgroep en dijkpostleiders hebben intensief overleg om verdere optimalisaties te concretiseren. Deze worden vormgegeven op basis van de uitgangspunten uit het calamiteitenbestrijdingsplan Waterveiligheid.

2024 stond in het teken van ontwikkeling en verbetering. De basis voor een sterkere crisis- en dijkbewakingsorganisatie is gelegd, met duidelijke doelen voor de toekomst.

Huisvesting

In 2024 heeft het college de strategische labels voor de objecten op de locaties Dokhaven en Sluisjesdijk vastgesteld. Aan de hand van deze labels wordt het huisvestingsplan voor deze locaties verder uitgewerkt tot investeringsvoorstellen. Ten aanzien van het verduurzamen van de verschillende WSHD-locaties, is de verduurzaming van het steunpunt Hoekseweg (Strijen) gestart, zijn de maatregelen voor het verduurzamen van de RWZI Zwijndrecht verder uitgewerkt en is het Waterschapshuis voorzien van LED-verlichting. Het grond- en circulair depot Noorddijk is opgeleverd en in bedrijf genomen.

Voor het steunpunt De Klomp (Voorne-Putten) is in 2024 een belangrijke stap gezet door een stuk aangrenzende grond te verwerven waardoor de inrichting van de locatie beter passend kan worden gemaakt voor de functies die op de locatie nodig zijn. Daarnaast is voor zowel steunpunt De Klomp als Oude-Tonge (Goeree-Overflakkee) hard gewerkt aan het helder krijgen van de eisen waaraan de nieuwe steunpunten moeten voldoen en zijn deze eisen uitgewerkt in ontwerpen voor de locaties.

Erfgoed

In 2024 zijn de bouwstenen gelegd voor erfgoedbeleid en de organisatorische inbedding daarvan. De term Watererfgoed is gelanceerd en dit omvat het spectrum roerend, onroerend en immaterieel erfgoed, Watererfgoed heeft een duidelijke relatie met de hedendaagse en toekomstige activiteiten van het waterschap. In 2024 zijn in concept de visie en uitgangspunten voor het watererfgoed geformuleerd. Dit biedt het fundament voor het uitwerken in een erfgoedbeleidskader en beleidsdoelstellingen. Waterschap Hollandse Delta participeert in de Erfgoedlijnen van de provincie Zuid-Holland, de werkgroep UvW en heeft met een groot aantal gemeenten in het beheersgebied een constructieve uitwisseling met betrekking tot waterstaatkundige bouwwerken die een beschermde status als monument hebben of waarvoor die in het verschiet ligt. De praktijk van de uitvoering van het waterschapswerk zijn zowel intern als extern, meer in de aandacht komen te staan. Dit betreft niet alleen de fysieke bouwkundige component maar juist ook op de relatie met belanghebbenden zoals gemeenten en andere stakeholders. Het sluisdeurendok in Hellevoetsluis, de boerenschouw van het Oudeland van Strijen, de Haniasluis in Polder De Biesbosch en de schuitsluis Strijensas zijn voorbeeld van cultuurhistorisch Watererfgoed waaraan is gewerkt en waarvoor externe subsidie is ontvangen. Omgekeerd evenredig heeft het waterschap ook (deels financiële) bijdragen geleverd aan Watersnoodmuseum en andere (streek)musea, Molenstichting en meer. De cultuurhistorische atlassen per eiland bieden een daarbij een goed hulpmiddel voor de toekomst van het Watererfgoed.

Tabel: Resultaat exploitatie Bestuur en Organisatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	07.10 Bestuur	14,161	15,580	13,746	14,419	0,673	N
	07.20 Externe Communicatie	2,832	2,682	2,958	2,933	-0,025	V
	07.30 Regulering*	9,775	10,760	11,001	11,125	0,124	N
	07.40 Calamiteitenorganisatie	0,527	1,032	1,002	0,993	-0,009	V
	07.90 Bedrijfsvoering	2,207	0,280	3,111	2,469	-0,642	V
Totaal Lasten		29,503	30,335	31,817	31,939	0,122	N
Baten	07.10 Bestuur	-2,091	-1,574	-2,011	-2,126	-0,115	V
	07.20 Externe Communicatie	-0,206	-0,169	-0,169	-0,169	-	
	07.30 Regulering*	-1,064	-0,974	-0,974	-0,937	0,036	N
	07.40 Calamiteitenorganisatie	-0,034	-0,062	-0,062	-0,062	-	
	07.90 Bedrijfsvoering	-0,678	-	-2,154	-2,101	0,053	N
Totaal Baten		-4,073	-2,780	-5,370	-5,396	-0,026	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		25,430	27,555	26,447	26,543	0,096	N
Toevoeging aan reserves		0,300	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves		-1,445	-0,610	-0,758	-0,760	-0,002	V
Saldo van baten en lasten na bestemming		24,285	26,945	25,689	25,784	0,095	N

*Beleidsproduct Regulering bevat de kosten en opbrengsten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Het saldo van het programma Bestuur en Organisatie bedraagt € 0,1 miljoen negatief. Hiervoor zijn de volgende verklaringen:

De lasten geven een nadelig resultaat van € 0,1 miljoen. Onderstaand zijn de belangrijkste afwijkingen vermeld:

- De pensioenvoorziening voor (voormalige) heemraden is bijgesteld op grond van een actuariële berekening (APPA-regeling). De dotatie is het gevolg van de stijging van beloning in 2024 en de gedaalde rente (nadeel € 1,0 miljoen).
- Hogere kosten van inzet voor vergunningverlening en bemonstering voor PFAS leiden tot extra kosten (nadeel € 0,1 miljoen).
- In het project 'Grond en watergebruik' zijn er in 2024 meer dossiers afgehandeld dan begroot (nadeel € 0,1 miljoen).
- Lagere kosten voor duurzaamheid doordat twee stimuleringsbijdragen zijn komen te vervallen (voordeel € 0,1 miljoen).
- Het innovatiebudget is niet volledig besteed, door vertraging bij projecten van Deltares en PHA2SCALE (voordeel € 0,2 miljoen).
- Lagere kosten voor de verbeteragenda Maximo, door langdurige ziekte van externe waarvoor geen vervanging kon worden gevonden (voordeel € 0,1 miljoen).
- Het Strategisch Asset Informatie programma (SAI-programma) heeft in 2024 vertraging opgelopen als gevolg van onvoorziene niet-beschikbaarheid van specifieke interne resources, die benodigd zijn voor de behoeftebepaling en besluitvorming in dit traject. Door deze vertraging is er minder (dan gepland) gebruik gemaakt van externe ondersteuning (voordeel € 0,1 miljoen).

Bedrijfsvoering:

- Op de personeelskosten (salarissen, sociale lasten, overige personeelskosten) is sprake van een onderschrijding (€ 0,8 miljoen), als gevolg van een lagere bezetting dan de formatie, en het feit dat een deel van het IKB niet is uitbetaald, maar meegenomen als verlof. (zie ook volgende bullet).
- Op basis van de nog niet opgenomen verlofuren, heeft bijstelling van de voorziening plaatsgevonden (nadeel € 0,6 miljoen).
- Bijstelling overige personele voorzieningen (jubilea, wachtgeld) (nadeel € 0,3 miljoen).
- Lagere ICT-kosten als gevolg van voordelen op aanbestedingen (telefonie), of vertraging in verband met aanbestedingsvereisten (portofoons, video-opstelling Waterschapshuis Ridderkerk) (voordeel € 0,4 miljoen).
- De bijdrage aan het Waterschapshuis over 2024 is lager (voordeel € 0,4 miljoen).
- Hogere leasekosten van het wagenpark (nadeel € 0,2 miljoen) door contractaanpassingen en stijgende brandstofprijzen.
- Hogere juridische kosten als gevolg van toenemende juridisering van de samenleving, en toenemende complexiteit van de zaken (nadeel € 0,1 miljoen).
- Lagere kosten van de uitwerking van de huisvestingsplannen (voordeel € 0,3 miljoen) doordat de sloopkosten van een aantal locaties lager zijn uitgevallen alsook de onderzoekskosten voor de voorbereidende werkzaamheden voor de nieuwbouwlocaties.
- Hogere kosten van huisvesting door extra werkzaamheden aan de elektrische aansluitingen in verband met het aansluiten van de laadvoorzieningen voor het wagenpark. Met het in werking treden van het nieuwe contract voor de elektrische installaties werd duidelijk dat, in tegenstelling tot eerdere berichten, aansluiten op de bestaande voorzieningen niet mogelijk was. Daarnaast is in de tweede helft van 2024 besloten om binnen WSHD een eigen voorraad aan te gaan leggen voor de onderdelen van het toegangssysteem, om de doorlooptijd van storingen in te korten. Tot slot zijn de kosten voor energieverbruik hoger dan begroot. (nadeel € 0,6 miljoen).
- In 2024 heeft implementatie van LIAS voor digitalisering van Planning & Control-producten zoals de begroting 2025 plaatsgevonden. De implementatie heeft grotendeels door eigen personeel plaatsgevonden. Dit leidt tot een voordeel van € 0,1 miljoen. Daarnaast heeft beperkte externe ondersteuning tijdens piekperioden plaatsgevonden en bleken er minder fiscale adviezen nodig dan verwacht (voordeel € 0,2 miljoen).

De baten geven geen grote afwijkingen ten opzichte van de begroting. Onderstaand zijn de belangrijkste afwijkingen vermeld:

- In 2024 zijn meer uitkeringen ontvangen vanuit de Ziektewet en Ouderschapsverlof. Verder is sprake van hogere detacheringsopbrengsten (voordeel € 0,5 miljoen).
- De bijdrage aan het project 'meerlaagse veiligheid en gevolgbepierking Hoeksche Waard' en de incidentele compensatiesubsidie voor de tegemoetkoming van de uitvoeringskosten waterschappen Wet Open Overheid waren hoger dan begroot (€ 0,1 miljoen voordeel). In 2024 zijn er minder projecten gemaakt dan begroot (nadeel € 0,6 miljoen).
- Vrijval van eerder gevormde voorzieningen voor WW-rechten. Betreffende medewerkers maken geen aanspraak op WW (voordeel € 0,4 miljoen).
- Verkoop van het Waalgemaal is niet doorgegaan in 2024 (nadeel € 0,4 miljoen).

Tabel: Investeringsuitgaven

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Bestuur en organisatie	2,233	3,385	3,029	136%	89%

De realisatie van de investeringen voor het programma Bestuur en Organisatie is ten opzichte van de begroting uitgekomen op 136% (+ € 0,8 miljoen). Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door projecten (Fysieke toegangsbeveiliging en Zon op dak) die zijn doorgeschoven uit 2024. Ten opzichte van de bijgestelde begroting is deze uitgekomen op 89% (- € 0,3 miljoen). De belangrijkste verschillen hebben betrekking op:

- Eind 2024 zijn ICT-middelen (laptops) vervangen. Er is bij de aanbesteding een voordeel van circa € 0,1 miljoen gerealiseerd.
- Duurzaamheid / veiligheid IJsselmonde. Een onderdeel van dit project was het realiseren van een groene gevel bij het Schap. Het opstellen van een aanbesteding voor een dergelijke groene gevel bleek complexer dan vooraf ingeschat. Hierdoor is de aanvraag in november 2024 op de markt gezet. De ontvangen aanbiedingen sloten niet aan op hetgeen uitgevraagd was. Hierop is in januari 2025 geconcludeerd dat de opdracht niet gegund wordt, de aanbestedingsprocedure is niet succesvol geweest. Er zijn in 2024 geen kosten gemaakt voor het realiseren van de groene gevel (€ 0,2 miljoen onderrealisatie). Gelet op de ontvangen aanbiedingen lijkt het goed de middelen op een andere manier in te zetten voor vergroening van het terrein.

Jan Bonjer
dijkgraaf

Essay
Een ontbolterende overvloed
Klimaatverandering: hoe kunnen waterschappen de
grootste 'barrière' in hun bestaan overwinnen?

De Hollandse delta spreekt!

Water
Hollandse
Delta

Jan Bonjer
dijkgraaf

Essay
Een ontbolterende overvloed
Klimaatverandering: hoe kunnen waterschappen de
grootste 'barrière' in hun bestaan overwinnen?

Foto: Waterseminar De Hollandse delta spreekt

3.6 Algemene dekkingsmiddelen

Tabel: Resultaat exploitatie Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	08.10 Onvoorzien	0,005	0,250	0,250	-	-0,250	V
	08.20 Algemene lasten en baten	5,785	5,745	5,768	5,733	-0,034	V
	08.30 Belastingopbrengst	-	-	-	-	-	
Totaal Lasten		5,790	5,995	6,018	5,733	-0,284	V
Baten	08.20 Algemene lasten en baten	-3,238	-1,507	-3,077	-3,497	-0,420	V
	08.30 Belastingopbrengst	-200,180	-208,668	-207,543	-213,826	-6,282	V
Totaal Baten		-203,418	-210,175	-210,620	-217,323	-6,702	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		-197,628	-204,181	-204,603	-211,589	-6,987	V
Toevoeging aan reserves		-	-	2,912	2,912	-	
Onttrekking aan reserves		-	-	-	-	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		-197,628	-204,181	-201,691	-208,677	-6,987	V

Het saldo van het programma Dekkingsmiddelen bedraagt € 7,0 miljoen positief. Hiervoor zijn de volgende verklaringen:

De lasten geven een voordelig resultaat van € 0,3 miljoen. Onderstaand zijn de belangrijkste afwijkingen vermeld:

- Er is in 2024 geen beroep gedaan op de post onvoorzien (voordeel € 0,3 miljoen).
- In de tweede helft zijn meerdere langlopende leningen afgesloten conform besluit van de VV van april 2024. Dit leidt tot extra rentelasten (nadeel € 0,1 miljoen).
- De bijdrage aan belastingkantoor SVHW is lager uitgevallen (voordeel € 0,3 miljoen).
- De uitvoering van de compensatie van de vergoeding voor de kinderopvangtoeslagenaffaire leidt tot € 0,1 miljoen extra lasten. Deze kosten worden vergoed door het Rijk (nadeel € 0,1 miljoen, zie ook toelichting baten).

De baten geven een voordelig resultaat van € 6,7 miljoen. Onderstaand zijn de belangrijkste afwijkingen vermeld:

- Teruggave van BTW en vrijval van enkele verplichtingen leiden tot een voordeel van € 0,1 miljoen.
- Hogere dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) en licht hogere rentebaten (voordeel € 0,1 miljoen).
- De uitvoering van de compensatie van de vergoeding voor de kinderopvangtoeslagenaffaire leidt tot € 0,2 miljoen extra baten. Dit betreft een vergoeding voor de uitvoeringskosten (€ 0,1 miljoen), zie toelichting bij de lasten en een vergoeding voor kwijtgescholden belastingen.
- Voordeel op de belastingopbrengst voor in totaal € 6,3 miljoen. Dit bedrag is hieronder uitgebreider toegelicht.

Belastingen

Bij de belastingen is sprake van een voordeel van 6,3 miljoen. Dit voordeel wordt veroorzaakt door de volgende zaken:

- In 2024 is de VV geïnformeerd over fouten in de jaarverantwoording 2023 van SVHW bij de belastingopbrengsten van WSHD. De fouten hadden betrekking op de hoogte van de nog op te leggen aanslagen per 31 december 2023. In de 3e begrotingswijziging was nog niet duidelijk wat de exacte omvang van deze fouten was, maar is al wel een verlies genomen van € 5,5 miljoen. Nadien is duidelijk geworden dat het nadeel € 5,6 miljoen bedroeg, maar niet ten laste van het resultaat over 2024 mag worden gebracht. De correctie heeft naar aanleiding van een uitspraak van de commissie BBV ten laste van het eigen vermogen per 1 januari 2024 plaatsgevonden. Om die reden is in hoofdstuk 5.1 van deze jaarstukken een extra balans opgesteld per 1 januari 2024. Dit is in lijn met de uitspraak van de commissie BBV. Tevens heeft conform iBabs 1315 (VV februari 2025) bijstelling van de resultaatbestemming 2023 plaatsgevonden. Omdat in de kolom 'begroting na wijziging' al wel rekening was gehouden met het nadeel, is nu optisch sprake van een extra voordeel van € 5,5 miljoen. Zonder deze afboekingen was sprake geweest van een voordeel van € 0,9 miljoen op het onderdeel belastingen.
- Hogere belastinginkomsten (voordeel € 0,4 miljoen). Dit bedrag is opgebouwd uit een voordeel bij de Zuiveringsheffing en een nadeel bij de Watersysteemheffing.
- Lagere kosten van bezwaren, kwijtscheldingen, oninbare belastingvorderingen en afrekeningen van oude jaren leveren een voordeel op van € 0,4 miljoen voor alle heffingen samen.

De uitsplitsing per heffing is uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 4.4 van de jaarstukken, de paragraaf Belastingheffing.

4 Paragrafen

4.1 Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar

In de Programmabegroting 2024 - zoals deze eind 2023 is vastgesteld - is aandacht besteed aan het nieuwe waterschapsbestuur dat in 2023 werd gekozen en dat achtereenvolgens het Bestuursakkoord 2023-2027 'Waterambities verenigd' en het Uitvoeringsprogramma 2023-2027 'Samen ambities waarmaken' heeft vastgesteld. Ook is aandacht besteed aan maatschappelijke ontwikkelingen zoals de val van het kabinet Rutte-IV, de oorlog in Oekraïne en de hoge inflatie, en wordt gewezen op de steeds groter worden extremen in het weer als gevolg van klimaatverandering.

Bij het samenstellen van de jaarstukken over 2024 zijn de volgende in- en externe ontwikkelingen van belang.

Nieuw kabinet Schoof

Na de verkiezingen van november 2023 begon een lange periode van gesprekken tussen de politieke partijen PVV, VVD, NSC en BBB. Op 16 mei 2024 presenteerden zij een Hoofdlijnenakkoord genaamd 'Hoop, lef en trots', met daarin onder meer plannen voor een strenger asielbeleid, institutionele veranderingen zoals de oprichting van een constitutioneel hof en een andere aanpak van de stikstofcrisis.

Op basis van het Hoofdlijnenakkoord werd een nieuw kabinet geformeerd. Het kabinet Schoof presenteerde op 13 september 2024 het Regeerprogramma, als uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord.

Het Regeerprogramma bevat weinig concrete uitspraken over de zorg voor veilige dijken, schoon water en het voorkomen van watertekorten en -overlast. Wel wordt het belang van deze taken onderkend. Ten aanzien van de stikstofcrisis worden wel scherpe keuzes gemaakt: het Nationaal Programma Landelijk Gebied wordt stopgezet en de bijbehorende financiële middelen worden voor een groot deel geschrapt. Provincies, die de uitvoering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied trekken, gaan hier verschillend mee om. De provincie Zuid-Holland geeft aan de gebiedsgerichte uitwerking in ieder geval te willen voortzetten.

Het nieuwe kabinet lijkt ook anders om te willen gaan met water en ruimtelijke ordening: van 'water en bodem sturend' naar 'rekening houden met water en bodem'.

Klimaatverandering

Het jaar 2024 was wederom warm en zeer nat. Net als in 2023 kwam de gemiddelde temperatuur in 2024 uit op 11,8 °C (evenaring van het record), waarbij vooral opvalt dat de gemiddelde minimumtemperatuur met 7,7 °C hoger was dan ooit gemeten. In 2024 viel er gemiddeld over Nederland 986 millimeter neerslag. Minder dan in 2023, maar meer dan het gemiddelde van 795 millimeter. Vooral de lente en herfst van 2024 waren relatief nat. De zomer was vooral zonnig en in augustus ook zeer warm.

Van droogte is in 2024 geen sprake geweest. Wel was 2024 een stormachtig jaar. Zo woedde begin januari storm Henk, passeerden in oktober de restanten van zware orkaan Kirk en trok in november winterstorm Conall voorbij.

Wereldwijd laten de gevolgen van klimaatverandering zich steeds vaker gelden. Niet alleen geven wetenschappers aan dat grote schade door klimaatverandering geen dreiging is maar dagelijkse realiteit, ook diverse gebeurtenissen laten dit zien: zo werd 2024 geteisterd door zeer extreme hitte in Mexico, extreem veel natuurbranden in Noord- en Zuid-Amerika, bovengemiddeld veel orkanen in de Verenigde Staten en enorme overstromingen na

extreme regenval in Centraal-Europa en in de Spaanse stad Valencia, waar op 29 oktober 2024 op sommige plekken in korte tijd meer dan 400 millimeter neerslag viel, met meer dan 230 doden en miljarden euro's schade tot gevolg.

4.2 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van de voorgaande en komende begrotingsjaren worden beschouwd. Incidentele baten en lasten verminderen het zicht op de reguliere, meerjarige netto kosten. Het buiten beeld laten van de incidentele baten en lasten op het resultaat na bestemming levert een zuiver netto resultaat wat meer inzicht biedt in het meerjarig structureel financieel perspectief.

Bij incidentele baten en lasten wordt als richtlijn gehanteerd dat deze baten en lasten zich gedurende maximaal drie jaar voordoen (artikel 4.14 Waterschapsbesluit). Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Daarnaast worden meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een besluit van de VV aangewezen als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan drie jaar.

In het overzicht hieronder zijn de incidentele baten en lasten van € 0,1 miljoen en hoger opgenomen.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Lasten	Baten	Reserve	V / N
Programma Waterveiligheid				
Onttrekking aan tariefsegalisatiereserve Watersysteemheffing			-1,225	V
Toevoeging algemene reserve Waterveiligheid			0,246	N
Dijkversterkingsproject 17-3 Oostmolendijk-Ringdijk	0,168	0,043		N
Dijkversterkingsproject Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen	1,272	-0,653	-0,809	V
Subtotaal	1,440	-0,610	-1,787	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Lasten	Baten	Reserve	V / N
Programma Voldoende en Schoon Water				
Onttrekking aan tariefseglisatiereserve Watersysteemheffing			-3,074	V
Onttrekking aan algemene reserve water			-0,150	V
Onttrekking aan bestemmingsreserve baggeren			-2,167	V
Onttrekking aan bestemmingsreserve onderhoud CMK			-0,208	V
Onttrekking CMK monitoring			-0,055	V
Onttrekking aan tariefseglisatiereserve Watersysteemheffing - voorbereidingskosten de Klomp en Oude Tonge			-0,120	V
Onttrekking aan bestemmingsreserve bugetoverheveling			-0,271	V
Extra baten project Reductie gewasbeschermingsmiddelen		-0,125		V
Subsidie impulsregeling Deltaplan Agrarisch Waterbeheer	0,231	-0,153		N
Subsidie Project Brielse Meer	0,321	-0,160		N
Subtotaal	0,552	-0,438	-6,044	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Lasten	Baten	Reserve	V / N
Programma Waterketen				
Onttrekking aan tariefseglisatiereserve Zuiveringsheffing			-1,884	V
Onttrekking aan algemene reserve Waterketen			-1,000	V
Toevoeging bestemmingsreserve maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering			2,000	N
Onttrekking algemene reserve Waten - vorming bestemmingsreserve maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering			-2,000	V
Maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering	0,349		-0,349	-
Pilot rondom verwijdering van medicijnresten	0,171	-0,041		N
Subtotaal	0,520	-0,041	-3,233	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Lasten	Baten	Reserve	V / N
Programma Wegen				
Onttrekking aan tariefseglisatiereserve Wegenheffing			-0,160	V
Toevoeging algemene reserve Wegen			0,048	N
Onttrekking aan tariefseglisatiereserve Wegenheffing - aanzuiveren Algemene reserve Wegen			-0,048	V
Onttrekking aan bestemmingsreserve personele capaciteit wegen			-0,296	V
Onttrekking aan tariefseglisatiereserve Wegenheffing - streefwaarde onderhoudskwaliteitsverharding			-0,400	V
Onttrekking aan tariefseglisatiereserve Wegenheffing - voorbereidingskosten de Klomp en Oude Tonge			-0,080	V
Subtotaal	-	-	-0,936	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Lasten	Baten	Reserve	V / N
Bestuur en organisatie				
Onttrekking aan algemene reserve algemene beleidstaken			-0,330	V
Onttrekking aan bestemmingsreserve digitalisering			-0,280	V
Subsidieregeling Wet Open Overheid		-0,264		V
Versterking bestuurlijk proces	0,150		-0,150	-
Subtotaal	0,150	-0,264	-0,760	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Lasten	Baten	Reserve	V / N
Programma Algemene dekkingsmiddelen				
Toevoeging egalisatiereserve Watersysteemheffing - gebouwd			2,437	N
Toevoeging egalisatiereserve Wegenheffing - gebouwd			0,474	N
Subtotaal	-	-	2,912	

4.3 Reserves en voorzieningen

Voor de toelichtingen op de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans (paragraaf 5.2.3).

4.4 Waterschapsbelastingen

De financiering van de exploitatie van waterschap Hollandse Delta vindt voornamelijk plaats door het heffen van waterschapsbelastingen. Deze belasting bestaat uit:

- Watersysteemheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem, de waterkeringszorg en passief waterkwaliteitsbeheer.
- Wegenheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van de wegen.
- Zuiveringsheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater.
- Verontreinigingsheffing: dit betreft uitsluitend de heffing op de directe lozingen op het oppervlakte water in beheer bij WSHD. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten gunste aan de watersysteemheffing.

De aanslagbiljetten voor de waterschapsbelastingen worden volgens een vast schema door het SVHW verzonden. Het betreft:

- Januari – voorlopige aanslagen zuiveringsheffing bedrijven.
- Februari – aanslagen watersysteemheffing en wegenheffing gebruikers, idem eigenaren bij gemeenten die zelf ook aangesloten zijn bij het SVHW en zuiveringsheffing burgers.
- Mei – aanslagen watersysteemheffing en wegenheffing eigenaren bij gemeenten die niet zijn aangesloten bij het SVHW.

Met SVHW zijn in een dienstverleningsovereenkomst afspraken gemaakt over het aantal aanslagen dat minimaal moet worden opgelegd in het betreffende belastingjaar. Dit percentage is vastgesteld op 98%. Werkelijk is door SVHW in 2024 98,3% (2023: 97,46%) van de aanslagen opgelegd.

In de jaarrekening 2024 is een netto belastingopbrengst verantwoord van € 213,8 miljoen. Dit bedrag is als volgt verdeeld over de heffingen:

Watersysteemheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting (na wijziging) 2024	Jaarrekening 2024	Afwijkingen ten opzichte van begroting 2024
Bruto belastingopbrengst	95,674	100,272	104,284	-4,012
Bezwaar	-0,153	-0,405	-0,159	-0,246
Kwijtschelding	-3,254	-3,623	-3,501	-0,122
Oninbaar en dubieus	-0,115	-0,418	-0,044	-0,374
Afrekening oude belastingjaren	0,571		-0,301	0,301
Totaal belastingopbrengst	92,723	95,826	100,280	-4,453

De verschillen tussen begroting en jaarrekening zijn als volgt te verklaren:

- In 2024 is de VV geïnformeerd over fouten in de jaarverantwoording 2023 van SVHW bij de belastingopbrengsten van WSHD. De fouten hadden betrekking op de hoogte van de nog op te leggen aanslagen per 31 december 2023. In de 3e begrotingswijziging was nog niet duidelijk wat de exacte omvang van deze fouten was, maar is al wel een verlies genomen van € 5,5 miljoen. Voor de watersysteemheffing betrof dit een bedrag van € 5,0 miljoen. Later bleek dat deze correctie niet ten laste van het resultaat van 2024 mag worden gebracht. Rekening houdend hiermee

betekent dit dat de bruto belastingopbrengst over 2024 een nadeel van € 1,0 miljoen laat zien als gevolg van bijstelling van de Waardering Onroerende Zaken (WOZ)-waarden, doordat er actuelere taxaties beschikbaar zijn ten opzichte van de bijgestelde raming.

- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar en de afrekening van oude belastingjaren leiden samen tot een voordeel van € 0,4 miljoen. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post 'resultaat oude jaren'.

Zuiveringsheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting (na wijziging) 2024	Jaarrekening 2024	Afwijkingen ten opzichte van begroting 2024
Bruto belastingopbrengst	100,216	104,336	104,991	-0,655
Bezwaar	-2,423	-2,195	-1,969	-0,226
Kwijtschelding	-4,127	-4,639	-4,248	-0,391
Oninbaar en dubieus	-0,123	-0,470	-0,067	-0,403
Afrekening oude belastingjaren	-0,011		-0,309	0,309
Afrekening grensoverschrijdend afvalwater	-0,621		-0,090	0,090
Totaal belastingopbrengst	92,911	97,032	98,307	-1,276

De verschillen tussen begroting en jaarrekening zijn als volgt te verklaren:

- De bruto belastingopbrengst van 2024 is € 0,7 miljoen hoger. Dit verschil wordt veroorzaakt door een hoger aantal vervuilingseenheden bij huishoudens.
- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar, en afrekening over oude jaren laten een voordeel zien van € 0,7 miljoen. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post 'resultaat oude jaren'.
- In 2024 heeft een bijstelling plaatsgevonden van het grensoverschrijdend afvalwater voor de jaren vanaf 2021. Dit leidt per saldo tot een nadeel van € 0,1 miljoen. Hierbij heeft een afrekening over het jaar 2020 plaatsgevonden.

Wegenheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting (na wijziging) 2024	Jaarrekening 2024	Afwijkingen ten opzichte van begroting 2024
Bruto belastingopbrengst	14,403	15,338	15,744	-0,406
Bezwaar	-0,024	-0,100	-0,023	-0,077
Kwijtschelding	-0,427	-0,486	-0,464	-0,022
Oninbaar en dubieus	-0,017	-0,065	-0,006	-0,059
Afrekening oude belastingjaren	0,611		-0,011	0,011
Totaal belastingopbrengst	14,546	14,687	15,240	-0,553

De verschillen tussen begroting en jaarrekening zijn als volgt te verklaren:

- In 2024 is de VV geïnformeerd over fouten in de jaarverantwoording 2023 van SVHW bij de belastingopbrengsten van WSHD. De fouten hadden betrekking op de hoogte van de nog op te leggen aanslagen per 31 december 2023. In de 3^e begrotingswijziging was nog niet duidelijk wat de exacte omvang van deze fouten was, maar is al wel een verlies genomen van € 5,5 miljoen. Voor de wegenheffing betrof dit een bedrag van € 0,5 miljoen. Rekening houdend hiermee betekent dit dat de bruto belastingopbrengst over 2024 een nadeel laat zien van € 0,1 miljoen als gevolg van bijstelling van de WOZ-waarden, doordat er actuelere taxaties beschikbaar zijn ten opzichte van de bijgestelde raming.
- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar en afrekening over oude jaren leiden samen tot een voordeel van € 0,1 miljoen. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post 'resultaat oude jaren'.

Verminderingen

De verminderingen bestaan uit verminderingen als gevolg van verzoek- en bezwaarschriften, kwijtschelding en oninbaar verklaringen. In 2024 is in totaal € 12,0 miljoen (in 2023 € 11,5 miljoen) aan verminderingen verantwoord over de verschillende heffingen.

Verzoek- en bezwaarschriften

In 2024 zijn 10.183 bezwaarschriften ingediend. De verminderingen als gevolg van bezwaarschriften houden voor een groot deel verband met wijzigingen in de WOZ-waarden. In 2024 zijn van de in behandeling genomen bezwaarschriften er 4.080 gegrond verklaard en 5.681 ongegrond. 442 bezwaren waren eind 2024 nog in behandeling. In 2024 is in totaal € 2,4 miljoen (in 2023 € 2,8 miljoen) verminderd als gevolg van gehonoreerde verzoek- en bezwaarschriften.

Kwijtschelding

Als burgers kunnen aantonen dat zij over onvoldoende financiële middelen beschikken kunnen zij in aanmerking komen voor kwijtschelding. In 2024 zijn 36.348 verzoeken om kwijtschelding ingediend, waarvan 29.078 (in 2023 28.199) verzoeken zijn gehonoreerd. In 2024 is in totaal € 8,8 miljoen (in 2023 € 8,2 miljoen) verminderd als gevolg van gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken.

Oninbaar

In 2024 is voor een bedrag van € 0,9 miljoen (in 2023 € 0,6 miljoen) aan vorderingen oninbaar verklaard o.a. als gevolg van faillissementen, Wet schuldsanering Natuurlijke Personen, vertrokken onbekend waarheen. In verband met mogelijke verminderingen als gevolg van oninbaar verklaringen is het saldo van de openstaande belastingvorderingen over de jaren 2008 tot en met 2024 nagenoeg gelijk gebleven voor dubieuze belastingvorderingen. Per eind 2024 bedraagt de voorziening € 2,1 miljoen (in 2023 € 2,1 miljoen).

Hersteloperatie kinderopvangtoeslag

De waterschappen hebben aan het begin van 2021 besloten in te gaan op het verzoek van voormalig staatssecretaris van Financiën Van Huffelen om hun bijdrage te leveren aan de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. De waterschappen hebben hieraan onder andere de voorwaarde verbonden dat de verschuldigde belastingen van gedupeerden die zij kwijtschelden volledig vergoed moeten worden en dat er ook compensatie verstrekt moet worden voor de uitvoeringskosten die in het kader van deze operatie door hen worden gemaakt. Het kabinet heeft dit toegezegd. De vergoeding bestaat uit het kwijtgescholden bedrag van de belastingen (€ 0,1 miljoen) die gedupeerde ouders en hun toeslagpartner aan het waterschap verschuldigd zijn, de ophogingskosten en een vergoeding voor de uitvoeringskosten. De volgende vergoedingen vinden door het Rijk plaats:

Aantal gedupeerden in waterschap voor forfaitaire vergoeding: 907

Forfaitaire vergoeding uitvoeringskosten 907 * € 100	€ 0,09 miljoen
Bijdrage Rijk i.v.m. kwijtschelding	€ 0,13 miljoen
<u>Bijdrage Rijk i.v.m. ophogingskosten</u>	<u>€ 0,03 miljoen</u>
Totaal gederfde inkomsten	€ 0,25 miljoen

Grensoverschrijdend afvalwater

In 2024 zijn nieuwe prognoses ontvangen van Hoogheemraadschap Delfland en Hoogheemraadschap Schieland. Dit heeft geleid tot een bijstelling van de met elkaar nog te verrekenen bijdragen met een bedrag van € 0,1 miljoen. Aangezien het bijstellingen zijn op basis van voorlopige vervuilingseenheden, wordt bij de resultaatbestemming van 2024 voorgesteld een bedrag van € 0,1 miljoen te onttrekken uit de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater.

Belastingvordering per eind 2024

De totale openstaande belastingvordering ultimo 2024 bedraagt € 21,041 miljoen. Van deze vordering dient € 3,545 miljoen nog opgelegd te worden over de jaren 2023 en 2024.

Openstaande belastingvorderingen <i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	Bedrag openstaande belastingvorderingen 2024
Belastingvorderingen t/m 2019	0,201
Belastingvorderingen 2020	0,212
Belastingvorderingen 2021	0,867
Belastingvorderingen 2022	2,951
Belastingvorderingen 2023	3,257
Belastingvorderingen 2024	10,008
Totaal opgelegd	17,496
Nog op te leggen 2023	0,997
Nog op te leggen 2024	2,548
Totaal nog op te leggen	3,545
Totaal openstaande belastingvorderingen	21,041

Op de nog openstaande saldi belastingvorderingen kunnen vanaf 2024 nog verdere bezwaarschriften toegekend en afgehandeld worden, aanslagen kwijtgescholden worden en/of aanslagen oninbaar worden verklaard.

4.5 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's wordt afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde voorzieningen. Op basis van een inventarisatie zijn per programma de mogelijke risico's benoemd. Waar mogelijk zijn deze risico's financieel onderbouwd en is de kans op optreden aangegeven. In paragraaf 4.5.1 is een gedetailleerd overzicht van de risico's per programma opgenomen, evenals de ingeschatte kans van voordoen en het ingeschatte financieel gevolg per risico.

4.5.1 Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's van het waterschap zijn geïdentificeerd. Het risicoprofiel is zeer divers van aard. Zowel grote als kleine risico's, risico's met interne of externe oorzaak en risico's die operationeel dan wel strategisch van aard zijn. Een aantal van deze risico's is regulier van aard. Hieronder volgen de belangrijkste geïdentificeerde risico's:

Risico Waterveiligheid	Kans	Financieel gevolg
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	50%	€ 0,6 mln.
De gezamenlijke waterschappen dragen 50% bij aan de jaarlijkse kosten voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Rijk de andere 50%. De totale hoogte van de jaarlijkse kosten van het HWBP is wettelijk vastgelegd en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de Index voor Bruto OverheidsInvesteringen. Van de 50% bijdrage door de waterschappen, wordt 10% als 'projectgebonden bijdrage' ingebracht door de waterschappen met projecten. De resterende 40% wordt als 'solidariteitsbijdrage' door alle waterschappen gezamenlijk bijeengebracht. De verdeling over de waterschappen wordt gerelateerd aan het aantal inwoners en de hoogte van die WOZ-waarde in elk waterschap. Zowel de indexering dijkversterkingsprojecten, de projectgebonden bijdrage als de verdeelsleutel voor de solidariteitsbijdrage worden door het Rijk vastgesteld. Door de Unie van Waterschappen wordt vooraf een meerjarenraming voor de verwachte solidariteitsbijdrage per waterschap opgesteld ten behoeve van de begrotingen van de waterschappen. WSHD neemt deze meerjarenraming over, maar de daadwerkelijke solidariteitsbijdrage kan hoger (of lager) uitvallen op basis van werkelijke kosten, indexering en verdeelsleutel.		
Herstel schade door bever activiteit	40%	€ 0,5 mln.
De beverpopulatie groeit zeer snel in Nederland en ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in waterkeringen zorgt voor een groot risico voor de waterveiligheid. Door de snelle groei van de populatie, de beschermde status en de nog in ontwikkeling zijnde methoden en technieken om schade te voorkomen, zijn de jaarlijkse kosten en activiteiten ter bescherming van de waterkeringen lastig te voorspellen. Vanwege die onzekerheid is ervoor gekozen om deze post in het weerstandvermogen op te nemen. Kans en omvang zullen op basis van actuele inzichten worden aangepast. Inmiddels is er in de exploitatie ook budget opgenomen voor herstel van beverschade, omdat er nu structureel sprake is van schade en kosten voor herstel. De werkelijke hoogte van het schadebedrag is echter nog dusdanig onvoorspelbaar dat het wenselijk is om deze voorziening in het weerstandvermogen aan te houden.		
Onvoorzien onderhoud als gevolg van weersomstandigheden	50%	€ 0,5 mln.
De toename van instabiliteit van het weer heeft ertoe geleid dat de gebruikelijke schades door stormen en vorst minder voorspelbaar zijn geworden. Daarnaast is schade door droogte een relatief nieuw verschijnsel. Gezien de onvoorspelbaarheid van de kosten die met herstel gemoeid zullen zijn, is het goed hiervoor een voorziening in het weerstandvermogen op te nemen.		
Verschil van inzicht op uitvoeringsmethode project ZV3T	10%	PM.
De aannemer is in 2024 gestart met de uitvoering van het contract ZV3T. Bij de indiening van het uitvoeringsontwerp is er een verschil van inzicht ontstaan op de aanbestedingsmethode. Het is op dit moment nog onduidelijk of dit verschil zal resulteren in financiële consequenties. Dit betreft een risico voor een project en niet voor de exploitatie. Het risico bestaat dat dit risico leidt tot een duurder project. Daarom heeft dit risico geen invloed op de weerstandscapaciteit.		

Risico Voldoende en Schoon Water	Kans	Financieel gevolg
Herstel schade door bever activiteit	50%	€ 0,2 mln.
De beverpopulatie groeit zeer snel in Nederland en ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in waterkeringen zorgt voor een groot risico. Daarbij kan ook schade optreden aan het watersysteem, maar de kosten zijn vooralsnog lastig te voorspellen. Kans en omvang zullen op basis van actuele inzichten worden aangepast.		
Hogere kosten afzet bagger vanwege wijzigende wet- en regelgeving	25%	€ 0,5 mln.
Wijzigende wet- en regelgeving t.a.v. milieuvreemde stoffen (zoals PFAS) en chloride kan resulteren in hogere kosten voor de afzet van bagger.		
Vervuiling oppervlaktewater	10%	€ 0,6 mln.
Het (tijdelijk) niet voldoen aan normen c.q. een overschrijding in het kader van de Waterwet en/of milieuvergunning. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een grote brand, transportongevallen of illegale lozingen op het oppervlaktewater waarvan de veroorzaker niet kan worden opgespoord en waardoor de kosten niet verhaald kunnen worden en voor rekening komen van WSHD.		
Risico Waterketen	Kans	Financieel gevolg
Extra proceskosten a.g.v. uitvoering investeringsprogramma ALM	30%	€ 1,0 mln.
De uitvoering van het investeringsprogramma ALM (Sluisjesdijk, Goeree-Overflakkee en Spijkenisse) vindt de komende jaren plaats. Installatieonderdelen worden uit bedrijf genomen om vernieuwd te worden. Soms worden tijdens de ombouw tijdelijke installaties geplaatst om het zuiveringsproces in stand te houden. De tijdelijke installaties geven een grotere kans op extra proceskosten (b.v. energie, hulpstoffen).		
Garantstelling HVC	10%	€ 17,8 mln.
De in de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (GR Slibverwerking) deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. De betrokken waterschappen hebben een gezamenlijk belang in NV HVC. Gezamenlijk bezitten de waterschappen 683 aandelen (per december 2023 is dit een belang van circa 16% in NV HVC). Het aandelenbelang is overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen NV HVC, wat overeenkomt met 16% van het totale financiële belang binnen de GR. In 2023 is de bouw van de slibdroger in Alkmaar gestart. Deze zal medio 2025 in bedrijf genomen worden. Dit betekent een stijging van het financieel gevolg van € 7,6 miljoen.		
De waterschappen (aandeelhouders B van NV HVC) zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen t.b.v. de slibverwerking. Voor de risicobepaling wordt rekening gehouden met het verwachte saldo aan gegarandeerde leningen per 31-dec-24 van € 109,3 miljoen.		
Niet voldoen aan vergunningseisen	60%	€ 0,5 mln.
De onderhouds- en processituatie zorgt voor het continu alert blijven en bijsturen om de zuiveringsprestaties van de installaties te blijven halen. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij de gebiedsbrede rendementseis van 75% en individuele lozingseisen mogelijk niet worden behaald. De eventuele consequenties zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag.		
Persleidingbreuk	30%	€ 1,5 mln.
Een aantal persleidingen in het verzorgingsgebied van WSHD nadert het einde van hun technische levensduur. Hierdoor wordt verwacht dat lekkages/breuken in de nabije toekomst steeds meer zullen voorkomen. Daarnaast wordt steeds vaker geconstateerd dat er door derden gebouwd wordt op of nabij onze ondergrondse infra (met name persleidingen). Dit vergroot ook de kans op een persleidingbreuk. Het financieel gevolg is afhankelijk van de locatie van de persleidingbreuk.		

Risico Wegen	Kans	Financieel gevolg
Herstel schade wegen door bever activiteit	50%	€ 0,5 mln.
De beverpopulatie groeit zeer snel in Nederland en ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in en rond wegen (onderliggende lichamen) zorgt voor een groot risico voor de beschikbaarheid en veiligheid van de wegen. Door de snelle groei van de populatie, de beschermde status en de nog in ontwikkeling zijnde methoden en technieken om schade te voorkomen, zijn de jaarlijkse kosten en activiteiten ter bescherming van de wegen en onderliggende lichamen lastig te voorspellen. Vanwege die onzekerheid is ervoor gekozen om deze post in het weerstandvermogen op te nemen. Kans en omvang zullen op basis van actuele inzichten worden aangepast.		
Langdurige droogte	25%	€ 0,4 mln.
Als gevolg van langdurige droogte kunnen met name dijklighamen zodanig gaan 'werken' dat de wegconstructie hier ook onder te lijden heeft. De vervormingen van en scheuren in het wegdek moeten vanuit de veilige berijdbaarheid van de weg veelal acuut worden hersteld.		
Risico transitie wegen	PM.	PM.
Waterschap Hollandse Delta onderzoekt met de gemeenten in het beheergebied de mogelijkheid tot overdracht van de wegentaak. Eventuele overdracht heeft mogelijk financiële consequenties, afhankelijk van het aantal kilometers weg dat een gemeente overneemt, in combinatie met het aantal inwoners van een gemeente. Mogelijk leidt overdracht tot een tijdelijke situatie met een negatieve algemene reserve van de wegen. Of er daadwerkelijk wordt overgegaan tot overdracht van wegen, wanneer dat het geval is, en welke gemeenten dit betreft, is momenteel nog niet in te schatten. Dit geldt ook voor de financiële consequenties.		

Risico Bestuur en Organisatie	Kans	Financieel gevolg
Aansprakelijkheidsstelling	35%	€ 0,3 mln.
Het betreft een aansprakelijkheidsstelling van 4 jaar geleden. Deze is eerder door onze verzekeraar afgewezen waarna er na een aanzienlijke periode opnieuw een aansprakelijkheidsstelling is gedaan. De verzekeraar heeft deze aansprakelijkheidsstelling laten liggen en bij behandeling door een nieuwe behandelaar is geconstateerd dat deze niet onder de dekking van de verzekeringspolis valt. Er wordt nu op kosten van de verzekeraar uitgezocht hoe de aansprakelijkheid juridisch gezien wordt. Eventuele schadevergoeding is voor het waterschap.		
Garantstelling Unie van Waterschappen	10%	€ 0,2 mln.
In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 2,0 miljoen. Alle leden van de Unie van Waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben. Tot op heden heeft de UvW van deze kredietfaciliteit nog geen gebruik hoeven maken. In 2017 heeft de NWB een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6,01 miljoen. Eind 2024 is de hoogte van de verstrekte geldlening nog € 4,1 miljoen. Jaarlijks wordt € 0,24 miljoen afgelost op deze lening. De looptijd van deze lening is ingegaan in mei 2017 en loopt tot en met mei 2042.		

Risico Bestuur en Organisatie (vervolg)	Kans	Financieel gevolg
<p>Geen/beperkte toegang tot data/systemen door cybercriminaliteit</p> <p>Cybercriminaliteit is een groeiend probleem in onze steeds digitaalere samenleving. Dat beeld is ook terug te zien in het "Cyber Security beeld Nederland" die jaarlijks wordt uitgebracht door het Nationaal Cyber Security Center.</p> <p>Risico's zijn aanwezig in de vorm van bijv. hackers die in onze systemen kunnen komen (aanvallen van "gijzelsoftware" welke computersystemen of gegevens blokkeren). Gevolgen hiervan kunnen zijn: verlies van vertrouwen van burgers, reputatieschade, politieke impact en als laatste bestuurlijke boete voortvloeiend uit privacywetgeving. WSHD is verplicht te voldoen aan onder andere de eisen voor informatiebeveiliging en privacy die zijn opgenomen zijn in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) (het normenstelsel voor informatiebeveiliging dat geldt voor de gehele overheid), Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Network and Information Security Directive (NIS2 straks Cybersecuritywet) en de CyberSecurity Implementatie Richtlijn). Met gebruik van deze normenstelsel heb je als waterschap handvaten om de informatiehuishouding op een veilige manier in te richten. Wel dient te worden opgemerkt dat ook bij een hoge compliance je nog steeds risico loopt getroffen te worden door een cyberincident.</p> <p>Een hackers-aanval kan leiden tot herstelkosten en aanverwante kosten om de dienstverlening weer te herstellen. In geval van een beveiligingsincident waarbij een onbevoegde toegang tot het netwerk krijgt, dan krijgt het waterschap te maken met aansprakelijkheidskosten, hackers incidentkosten en kosten van het verlies van data. Ondanks de inspanningen om compliant te worden met wet- en regelgeving omtrent informatiebeveiliging en privacy blijft het risico om slachtoffer te worden van een cyberincident aanwezig.</p>	25%	€ 0,5 mln.
<p>Onderzoek overdracht pensioenen APPA</p> <p>Momenteel is WSHD zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenen voor (voormalige) bestuurders die vallen onder de APPA-regeling. Om die reden heeft WSHD een voorziening opgenomen in de jaarstukken van circa 5 miljoen. De voorziening is dekkend voor de huidige verplichtingen onder het huidige pensioenstelsel.</p> <p>Landelijk loopt een onderzoek of de uitvoering mogelijk overgedragen gaat worden aan het ABP. Met die mogelijke overdracht is ook een waardeoverdracht van toepassing. Wat een rol speelt bij de mogelijke overdracht naar het ABP, is de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Toepassing van het nieuwe pensioenstelsel heeft mogelijk impact op de hoogte van de waardeoverdracht. Een eerste berekening van een extern bureau geeft aan dat mogelijk sprake is van een aanvullende verplichting van circa 1,5 miljoen.</p>	90%	€ 1,5 mln.

Het weerstandsvermogen is geactualiseerd.

Ten opzichte van de Programmabegroting 2025 (meest recente inventarisatie van risico's) zijn de volgende risico's nieuw toegevoegd:

- Waterveiligheid: Verschil van inzicht op uitvoeringsmethode project ZV3T.
- Wegen: Risico transitie wegen.
- Bestuur en Organisatie: Onderzoek overdracht pensioen Algemene Pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA).

Berekening van de benodigde weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Het gaat hier om de algemene reserves voor Waterveiligheid, Water, Waterketen en Wegen.

Om na te gaan of de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de risico's te kunnen dekken, wordt gebruik gemaakt van de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Hieronder wordt cijfermatig inzichtelijk gemaakt wat het totaal is aan ingeschatte risico's per programma (inclusief het deel van de algemene risico's wat aan dat betreffende programma wordt toegerekend). Op basis van deze totalen en het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' (vastgesteld in de VV vergadering van november 2018), waarin is bepaald dat 85% van het totale reëel financieel gevolg wordt meegenomen, wat de benodigde weerstandscapaciteit is.

(bedragen x € 1 mln.)	Totaal ingeschatte risico's (in €) *)	Benodigde weerstandscapaciteit (85%) (in €)
Waterveiligheid	1,074	0,913
Water	0,887	0,754
Waterketen	3,756	3,193
Wegen	0,603	0,513
Totaal	6,320	5,373

*) In bovenstaande tabel zijn de algemene risico's (risico's die vallen onder algemene beleidstaken, algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering en ondersteuning inclusief de niet in te schatten risico's waarvoor een bedrag is opgenomen ter hoogte van € 500.000) toegerekend naar de programma's op basis van de procentuele verdeling genoemd in paragraaf 6.2.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande tabel:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

In het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' heeft de VV het besluit genomen dat gestreefd wordt naar een weerstandsratio per programma van minimaal 1,4 (= middenklasse ruim voldoende). De VV heeft bij het vaststellen van de Programmabegroting 2019 ingestemd met het verlagen van de weerstandsratio naar 1,2 (= middenklasse voldoende).

De totale omvang van de (geprognosticeerde) beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) per programma is in onderstaande tabel per 31 december 2024 weergegeven.

<i>(Bedragen x € 1 mln.)</i>	Stand reserve per 31 december 2024 (in €)	Streefwaarde ratio (ondergrens klasse C)	Huidige ratio weerstandsvermogen	Werkelijke ratio	Beschikbare ruimte reserve (t.o.v. ondergrens klasse C) (in €)
Waterveiligheid	0,932	1,2	C	1,0	-0,164
Water	0,608	1,2	D	0,8	-0,297
Waterketen	4,242	1,2	C	1,3	0,410
Wegen	0,403	1,2	E	0,8	-0,212
Totaal	6,185				-0,263

In februari 2025 heeft de VV het afwegingskader 'Gezonde financiën waterschap Hollandse Delta 2025' vastgesteld. Eén van de besluiten bij dit afwegingskader is dat de weerstandsratio aangepast wordt naar 1,4 tot 2,0. Omdat deze jaarstukken 2024 de stand per 31 december 2024 weergegeven, wordt in bovenstaande berekening nog uitgegaan van een ratio van 1,2. Bij de resultaatbestemming van de jaarstukken 2024 worden de algemene reserves per programma aangevuld om te voldoen aan de nieuw vastgestelde norm van minimaal 1,4.

4.6 Houdbare overheidsfinanciën

Een sluitende meerjarenbegroting vormt de basis voor houdbare waterschapsfinanciën. Houdbare waterschapsfinanciën vergen echter meer dan dat er tegenover alle lasten op de begroting ook voldoende baten staan. Vereist is dat het waterschap in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden heeft om de klappen te kunnen opvangen. Dit is voor waterschap Hollandse Delta het geval. Er is sprake van structureel sluitende begroting. Waterschap Hollandse Delta is in 2024 voor circa 87% gefinancierd met vreemd vermogen. Dit ligt onder het gemiddelde (circa 92% vreemd vermogen, cijfers 2023) van de waterschappen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de financiële positie van het waterschap nog vrij goed is.

4.7 Financiering

In de Wet Financiering Decentrale Overheden zijn kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De belangrijkste doelstellingen van deze wet zijn: het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden, het beheersen van renterisico's en het vergroten van transparantie.

Het treasurybeleid van waterschap Hollandse Delta is erop gericht toegang te krijgen en te behouden tot de geld- en kapitaalmarkt om zo, binnen de financiële mogelijkheden van het waterschap, optimale of voldoende toegang te verkrijgen dan wel de lasten zo veel mogelijk te reduceren. Hierbij moeten de risico's zo goed mogelijk worden beheerst.

De verantwoording in deze financieringsparagraaf vindt plaats op basis van toetsing van het beleid zoals opgenomen in de Programmabegroting 2024-2028.

4.7.1 Ontwikkeling in de financierings- en beleggingsbehoefte

Nieuwe geldlening

Op 18 januari 2024 is een lineaire geldlening aangetrokken van € 10,0 miljoen met een looptijd van 10 jaar tegen een rentepercentage van 2,62% bij de provincie Gelderland.

In de VV van 24 april 2024 is het voorstel van toekomstige investeringsuitgaven 2024 -2028 aangenomen.

Er is besloten in te stemmen met het aangaan van een of meerdere geldleningen voor een bedrag van maximaal € 325,0 miljoen, om langjarig in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien met een vooraf overeengekomen rente. Deze rente mag niet meer bedragen dan het percentage zoals genoemd in de vertrouwelijk bijlage van dit voorstel. Inmiddels is er voor € 110,0 miljoen aan langlopende geldleningen aangetrokken bij de provincie Gelderland en de Nederlandse Waterschapsbank. Zie onderstaande nieuwe geldleningen.

Op 9 september 2024 zijn er drie lineaire geldleningen aangetrokken van € 10,0 miljoen, € 20,0 miljoen en € 25,0 miljoen met een looptijd van 10 jaar:

- € 10,0 miljoen bij de Nederlandse Waterschapsbank (EIB) tegen een rentepercentage van 2,695%.
- € 20,0 miljoen bij de provincie Gelderland tegen een rentepercentage van 2,69%.
- € 25,0 miljoen bij de Nederlandse Waterschapsbank (EIB) tegen een rentepercentage van 2,706%.

Op 10 december 2024 zijn er drie lineaire geldleningen aangetrokken van € 10,0 miljoen, € 20,0 miljoen en € 25,0 miljoen met een looptijd van 30 jaar:

- € 10,0 miljoen bij de Nederlandse Waterschapsbank (EIB) tegen een rentepercentage van 2,691%.
- € 20,0 miljoen bij de Nederlandse Waterschapsbank (EIB) tegen een rentepercentage van 2,703%.
- € 25,0 miljoen bij de Nederlandse Waterschapsbank (EIB) tegen een rentepercentage van 2,691%.

Op 22 juni 2022 heeft de VV ingestemd met het aangaan van een geldlening van € 200,0 miljoen, gestort in jaarlijkse delen over een periode van 10 jaar, om langjarig in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien met een vooraf overeengekomen rente. Deze geldlening is afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De 3^e storting van € 20,0 miljoen met een looptijd van 20 jaar tegen een rente percentage van 2,317% is ontvangen op 1 oktober 2024.

Kasgeldleningen

In 2024 zijn er tien kasgeldleningen aangetrokken. In het eerste kwartaal vijf kasgeldleningen, in het tweede kwartaal drie, in het derde kwartaal twee. Er zijn acht kasgeldleningen afgesloten voor een periode van één maand en twee voor een periode van twee maanden. De rentepercentages variëren van 3,77% tot 4,03%.

4.7.2 De ontwikkeling in de renterisiconorm, kasgeldlimiet en drempelbedrag

Renterisiconorm

De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal en is in 2024 niet overschreden:

Berekening renterisiconorm <i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	2024	2023
Begrotingstotaal	245,573	231,458
Percentage regeling	30%	30%
Renterisiconorm	73,672	69,437
Renteherzieningen	-	-
Aflossingen	20,656	18,990
Renterisico	20,656	18,990
Ruimte onder renterisiconorm	53,016	50,447

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedroeg in 2024 € 56,5 miljoen en is niet overschreden. WSHD heeft in 2024 geen gebruik gemaakt van haar kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln.)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	245,573			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	56,482			
Gemiddelde vlottende schuld	95,329	87,622	77,222	48,692
Gemiddelde vlottende middelen	70,244	129,057	161,965	113,095
Netto vlottende schuld	25,084	-41,435	-84,743	-64,403
Kasgeldlimiet	56,482	56,482	56,482	56,482
Ruimte onder kasgeldlimiet	31,398	97,917	141,225	120,885

Drempelbedrag schatkistbankieren

Voor 2024 is het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal € 245,6 zijnde € 4,9 miljoen. In de toelichting op de balans per 31 december 2024 (paragraaf 5.2) wordt onder de vlottende activa het verloop gedurende 2024 in beeld gebracht. In dit overzicht is te zien dat de gemiddelde stand in rekening-courant bij de NWB in alle kwartalen onder het drempelbedrag gebleven is. Op 31 december 2024 had WSHD een tegoed van € 64,3 miljoen bij de schatkist.

4.7.3 Rentevisie

Rentegevoeligheidsanalyse

De leningenportefeuille van waterschap Hollandse Delta is in zeer grote mate ongevoelig voor de renteontwikkelingen. De gesloten lening overeenkomsten zijn gedurende de looptijd rentevast en worden gedurende de looptijd in het geheel afgelost. Een renteherziening tussentijds vindt niet plaats.

Renteomslag

Het Waterschapsbesluit schrijft voor dat de rentekosten moeten worden toegerekend aan de beleidsproducten. Deze toerekening vindt plaats via de renteomslag. Het renteomslagpercentage (rekenrente) wordt bepaald door de begrote rentekosten te delen door de begrote boekwaarde van de vaste activa per 1 januari van het betreffende jaar. In de Programmabegroting 2024-2028 is het renteomslagpercentage berekend op 2,35%.

In de notitie rente 2017 van de commissie BBV is aangegeven dat bij een afwijking van meer dan 25% in de daadwerkelijke rentelasten (in euro's) ten opzichte van de begrote rentelasten (in euro's) een correctie verplicht is. Bij herberekening van het renteomslagpercentage op basis van de verwachte rentelasten (peildatum: september 2023) lag de afwijking lager dan 25%. Een aanpassing van het renteomslagpercentage zou op basis van deze afwijking niet nodig zijn. Wanneer gekeken werd naar de toerekening naar de beleidsproducten bleek dat de toerekening op basis van de daadwerkelijke boekwaarde per 1 januari 2024 ten opzichte van de begrote boekwaarde een verschuiving van de lasten tussen de beleidsproducten liet zien. Vanwege

de omvang van deze verschuiving is er voor gekozen de rentetoerekening (onderdeel van de kapitaallasten per beleidsproduct) bij de 2e begrotingswijziging 2024 wel te corrigeren. Het gehanteerde renteomslagpercentage over 2024 bedraagt 2,00%.

Renteschema

In de notitie rente 2017 heeft de commissie BBV geadviseerd het renteschema op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

nr	Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	+/-	Subbedrag	+/-	Bedrag
a1	De externe rentelasten over lange financiering		5,850		
	Agio		1,171		
a2	De externe rentelasten over korte financiering		0,906		
					7,927
b	Externe rentebaten			-/-	1,103
	Saldo rentelasten en rentebaten				6,825
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-		
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-		
c3	De rentebaat van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+	-		
				-/-	-
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				6,825
d1	Rente over eigen vermogen			+	-
d2	Rente over voorzieningen			+	-
	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>				6,825
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	6,712
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury				0,112

4.8 Verbonden partijen

Waterschap Hollandse Delta kent diverse samenwerkingsverbanden met andere overheden en instellingen. Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij is er sprake van een financieel en een bestuurlijk belang.

Financieel belang: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Garantstellingen: aan een drietal (verbonden) partijen zijn financiële garanties verleend. Deze drie garanties zijn verantwoord onder hoofdstuk 5.2.5. Niet uit balans blijvende verplichtingen.

Direct verbonden partijen

Aquon			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Tiel		
Ingangsdatum	1-jul-2011		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
Aquon is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. Aquon levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. Aquon verzorgt voor WSHD en de andere deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.			
<i>Financieel belang</i>			
Voor 2025 is de bijdrage voor de dienstverlening van Aquon begroot op € 6,3 mln. (laboratorium- en eigenarendeel).			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
Eén lid (P. van der Eijk) en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.			
<i>Financiële kerncijfers</i>		<i>31-dec-2023</i>	<i>31-dec-2024</i>
- Eigen vermogen		2.718.836	n.n.b.
- Vreemd vermogen		46.074.882	n.n.b.
- Resultaat		0	n.n.b.
Relatie met programma	Water, Waterketen en Bestuur en organisatie		
<i>Risico's</i>			

Aquon

1. De gezamenlijk overeengekomen strategie en beleidslijnen bieden voldoende waarborgen bij de beheersing van de operationele risico's. De kosten van AQUON worden gedekt uit de opbrengsten van de uitgevoerde laboratoriumdiensten. Hogere kosten in de normale bedrijfsvoering worden gedekt door hogere opbrengsten.
2. De benodigde productiecapaciteit wordt jaarlijks geactualiseerd, hiermee is het risico voor een te grote over- of onderbezetting van het laboratorium zo gering mogelijk gehouden.
3. De continuïteit van de dienstverlening staat onder druk vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

Overige informatie

1. Naar aanleiding van de nieuwe wet 'gemeenschappelijke regelingen' is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en opnieuw vastgesteld in 2024.
2. In Q4 2024 is het nieuwe pand in gebruik genomen.
3. Meerdere waterschappen hebben interesse getoond voor een (onderzoek naar de) mogelijke toekomstige deelname aan de GR AQUON. Om hierbij ook de belangen van de huidige deelnemende waterschappen en het 'bedrijfsbelang' van AQUON zo goed mogelijk te behartigen, is een toetredingsstrategie ontwikkeld en vastgesteld. De toetredingsstrategie omschrijft de kaders en uitgangspunten waarbinnen toetreding van nieuwe waterschappen potentieel mogelijk is. Deze strategie vormt de basis voor de hierna te starten onderhandelingen.

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel A)

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ingangsdatum	1-jan-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland zijn in 2009 een gemeenschappelijke regeling aangegaan onder de naam Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 met als doel het resterende slib uit het zuiveringsproces adequaat te verwerken. Na de verwerving van nieuwe aandelen B van HVC zijn medio 2022 waterschap Amstel, Gooi en Vecht, waterschap Zuiderzeeland en hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier tot deze GR toegetreden.

Financieel belang

De in deze GR deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. Na toetreding van drie nieuwe waterschappen bezitten de waterschappen gezamenlijk 683 aandelen (dit is een belang van circa 16% in NV HVC). Dit belang is overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiveringsslib door N.V. HVC. Voor 2025 is de bijdrage voor de kosten van het secretariaat begroot op € 0,01 miljoen (1/8 deel van de totale kosten).

Bestuurlijk belang

Eén collegelid (A. Mollema) van WSHD neemt zitting in het algemeen bestuur van de GR.

Financiële kerncijfers	31-dec-2023	31-dec-2024
- Eigen vermogen	31.043	31.043
- Vreemd vermogen	22.149	39.647
- Resultaat	0	0

Relatie met programma	Waterketen
-----------------------	------------

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel A)

Risico's

Er zijn geen risico's.

Overige informatie

In 2025 is de GR op zoek naar een nieuwe secretaris vanuit een van de waterschappen. De financiële ondersteuning is vanaf 2024 bij Rijnland ondergebracht, de juridische ondersteuning wordt geleverd door Delfland. De gemaakte kosten worden gelijk verdeeld over de acht aandeelhoudende waterschappen.

Juli 2021 is opdracht gegeven voor de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie voor deze drie waterschappen. De inbedrijfstelling van deze installatie in Alkmaar wordt eind 2025 verwacht.

Het Waterschapshuis

Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats Amersfoort

Ingangsdatum 1-jul-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis bevordert de samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de watersector en helpt daarbij in de digitale transformatie van de waterschappen. Doelstelling is het robuuster maken van de waterschappen als moderne overheid.

Financieel belang

De in Het Waterschapshuis begroting 2025 vastgestelde bijdrage voor Hollandse Delta bedraagt € 2,0 mln.

Bestuurlijk belang

Eén lid (A. Mollema) en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.

Financiële kerncijfers	31-dec-2023	31-dec-2024
- Eigen vermogen	0	n.n.b.
- Vreemd vermogen	11.548.259	n.n.b.
- Resultaat	0	n.n.b.

Relatie met programma Bestuur en organisatie

Risico's

Per 1 januari 2015 worden programma/project-specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft het zogenaamde 'loden deur' principe. Naast project specifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van Het Waterschapshuis betreffen. Voorbeelden hiervan zijn het risico van uittreding van een waterschap, en de invulling van projectcapaciteit. Op grond van art. 41 van de Gemeenschappelijke regeling zullen de waterschappen er zorg voor dragen dat het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Overige informatie

Het Waterschapshuis

Het Waterschapshuis is opgebouwd uit een algemeen deel, de bedrijfsvoering, waarvan de kosten door alle deelnemers worden gedeeld. Daarnaast is er een deel waarin waterschappen facultatief participeren, in programma's en projecten en zijn er collectieve programma's en projecten waarin alle aan de GR deelnemende waterschappen participeren. Het Waterschapshuis bestaat uit een vaste kern van medewerkers, die zorgt voor instandhouding. Daarnaast is er een flexibele schil van medewerkers voor de invulling van de programma's en projecten. Elk waterschap wordt geacht hier capaciteit te leveren, zodat de kennis van de waterschappen komt. Om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, is besloten om vanuit een strategisch meerjarenprogramma te werken. Vanuit een samenhang worden projecten gebundeld tot programma's. Hierdoor ontstaat een steeds intensievere afstemming met de waterschappen over de langere termijn en worden er steeds minder opdrachten per project afgesloten maar steeds vaker per programma. Hierdoor verschuift ook de besluitvorming (opdrachten), rapportage en verantwoording op, van het niveau van een afzonderlijk project, naar het niveau van programma's.

In juni 2024 is een positief besluit genomen over de strategienota digitale transformatie van de waterschappen, waarna het Waterschapshuis zich nu fit kan maken voor de toekomst op basis van deze strategienota en bijhorende themaplannen.

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Ingangsdatum	5-mei-1954

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.

Financieel belang

De deelneming van Hollandse Delta in deze AAA-bank bedraagt opgebouwd uit 1893 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en (van de 8.511) 143 aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB.

Bestuurlijk belang

Het recht bestaat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders te bezoeken.

<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2023</i>	<i>31-dec-2024</i>
- Eigen vermogen	2.060.000.000	2.094.000.000
- Vreemd vermogen	73.523.000.000	76.347.000.000
- Resultaat	126.000.000	94.000.000

Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen
-----------------------	---------------------------

Risico's

Er zijn geen risico's.

Overige informatie

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Klaaswaal	
Ingangsdatum	1-jan-2005	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
De uitvoering van de belastingheffing en invordering van de waterschapsbelastingen is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling SVHW.		
<i>Financieel belang</i>		
Voor 2025 wordt de bijdrage aan de dienstverlening door SVHW begroot op € 5,0 miljoen (de bijdrage in 2024 bedroeg ook € 5,0 miljoen).		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
Vanwege de toetreding van de gemeente Geertruidenberg per 1 januari 2025 is de GR SVHW 2023 aangepast naar een 3 ^e wijziging GR SVHW 2023. Per 1 januari 2025 is de 3 ^e wijziging van kracht. Na wijziging van de GR zijn er 16 leden (14 leden van de gemeentelijke deelnemers en 2 leden voor het waterschap Hollandse Delta).		
Het aantal stemmen van het Dagelijks Bestuur van het waterschap Hollandse Delta wordt gewijzigd in 8 stemmen (waren 7 stemmen). De overige deelnemers behouden 1 stem. Het minimaal aantal benodigde deelnemers om de vergadering van het Algemeen Bestuur te openen wordt 10. De stemverhouding in het Algemeen Bestuur is 8 stemmen voor WSHD op een totaal van 21. Dit komt overeen met een percentage van 47,6% van de stemmen.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2023</i>	<i>31-dec-2024</i>
- Eigen vermogen	1.450.000	3.355.000
- Vreemd vermogen	10.329.000	29.834.000
- Resultaat	684.381	2.525.000
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
<i>Risico's</i>		
Externe factoren, zoals het aantal bezwaren, kunnen invloed hebben op de ontwikkeling van de deelnemersbijdrage van WSHD aan SVHW. Op de beheersing van SVHW vindt actief controle en sturing plaats, zowel ambtelijk als bestuurlijk.		
<i>Overige informatie</i>		

Unie van Waterschappen		
Rechtsvorm	Vereniging	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Ingangsdatum	1-jan-1927	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
<p>De Nederlandse waterschappen zijn verenigd in de Unie van Waterschappen. De Unie behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie van Waterschappen treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de regering, internationale instanties, de rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De Unie neemt deel in veel overleg- en adviesorganen en is betrokken bij de ontwikkeling van het rijksbeleid, regelgeving en beleidsnota's voor waterbeheer. De Unie neemt ook het initiatief zelf onderwerpen op de politieke agenda te zetten.</p> <p>De Unie opereert op basis van de volgende visie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Unie wil leidend zijn in de strategische discussie over regionaal waterbeheer, in zowel nationale als internationale context, met als doel: duurzaam waterbeheer. • De Unie is een inspirerende gesprekspartner over regionaal waterbeheer en dus aanwezig op plekken waar belangrijke besluiten worden genomen. • De Unie excelleert in strategisch netwerken, speelt adequaat in op veranderingen, neemt initiatieven, is communicatief in het inspireren en verbinden en kent de 'ins en outs' van de Haagse en Brusselse politiek. <p>Het Uniebureau anticipeert op veranderende wensen van waterschappen, veranderende maatschappelijke vraagstukken en toenemende internationalisering. De beoogde proactieve inzet van het Uniebureau, als ondersteuner van het bestuur, wordt bereikt met een organisatiestructuur die op samenwerking is gericht.</p>		
<i>Financieel belang</i>		
Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. De bijdrage voor 2024 bedroeg circa € 0,8 miljoen, voor 2025 is eenzelfde bedrag begroot.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
<p>Het hoogste orgaan van de Unie van Waterschappen is de ledenvergadering. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting. De ledenvergadering vergadert 4 keer per jaar. Uit de ledenvergadering worden de leden van het bestuur gekozen. Formele besluitvorming vindt plaats in het bestuur en in de ledenvergadering.</p> <p>Per beleidsterrein is een bestuurlijke Uniecommissie waarin de portefeuillehouders van alle waterschappen zitting hebben. Per beleidsterrein wordt in de commissie het beleid van de Unie voorbereid en deels vastgesteld. De bestuurlijke commissies worden geadviseerd door ambtelijke werkgroepen. Hierin heeft een beperkt aantal waterschapsmedewerkers zitting.</p>		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2023</i>	<i>31-dec-2024</i>
- Eigen vermogen	2.178.238	2.589.009
- Vreemd vermogen	21.313.082	23.698.040
- Resultaat	-519.428	410.771
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		

Unie van Waterschappen

In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de unie van waterschappen ter grootte van € 2,0 miljoen. Alle leden van de unie van waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben.

In 2017 heeft de NWB een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6,01 miljoen. Eind 2024 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog circa € 4,1 miljoen.

Overige informatie

Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)

Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ingangsdatum	22-dec-1910

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De behartiging van de belangen van de waterschappen in het algemeen en in het bijzonder van die, welke geheel of gedeeltelijk in de provincie Zuid-Holland zijn gelegen. Zij verricht al datgene dat in het belang is of kan zijn voor een goede taakuitoefening door de aangesloten waterschappen. De volgende waterschappen zijn aangesloten: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

De Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen brengt de waterschapbestuurders samen in overleggen om hun waterschapsbelangen en -taken af te stemmen en om in gezamenlijkheid standpunten en ideeën te ontwikkelen om burgers, partners en overheden tegemoet te kunnen treden. In dit kader zijn er afzonderlijke samenkomsten van de dijkgraven en de vakportefeuillehouders.

Financieel belang

De bijdrage voor 2024 bedroeg € 0 voor 2025 is deze nog niet bekend. Begroting 2025 staat op € 0.

Bestuurlijk belang

Er worden 4 vergaderingen per jaar gehouden. Daarnaast wordt regelmatig overlegd met de Gedeputeerde Water van de provincie Zuid-Holland en de hoofdingenieur-directeur (HID) van Rijkswaterstaat West-Nederland-Zuid. Elk jaar organiseert één van de Zuid-Hollandse-waterschappen de VZHW-waterschapsdag voor bestuurders en belangstellenden.

Financiële kerncijfers	31-dec-2023	31-dec-2024
- Eigen vermogen	12.051	n.n.b.
- Vreemd vermogen	0	n.n.b.
- Resultaat	-2.569	n.n.b.

Relatie met programma	Bestuur en organisatie
-----------------------	------------------------

Risico's

Het risico is beperkt tot de jaarlijkse financiële bijdrage aan de vereniging.

Overige informatie

Indirect verbonden partijen

Naast de partijen die voldoen aan de definitie verbonden partij, zijn er ook partijen waar WSHD indirect mee verbonden is, oftewel de indirect verbonden partijen. Bij deze partijen is er wel sprake van een financieel belang maar ontbreekt het directe bestuurlijke belang bijvoorbeeld omdat deze partij een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat de verbonden partij, bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van de, achterliggende, en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel in voorkomende gevallen volgens de letter van de definitie geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze indirect verbonden partijen aandacht te besteden.

Indirect verbonden partijen:

- N.V. Huisvuilcentrale Noord Holland (HVC).
- STOWA.
- Muskusrattenbeheer (MRB).

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)			
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Ingangsdatum	1-jan-2010		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
HVC is verantwoordelijk voor het duurzaam afvalbeheer van haar aandeelhouders (gemeenten en waterschappen). Daarnaast produceert HVC duurzame energie. Deze wordt geleverd aan gemeenten, waterschappen en bedrijven.			
<i>Financieel belang</i>			
Gezamenlijk bezitten HH van Rijnland, WS Hollandse Delta, WS Rivierenland, HH van Schieland en de Krimpenerwaard, HH van Delfland, HH Hollands Noorderkwartier, WS Amstel, Gooi en Vecht en WS Zuiderzeeland 683 aandelen van N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (hierna: HVC) (dit een belang van circa 16%). Deze aandelen zijn in beheer van de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiveringsslib door HVC. Voor 2025 is de garantstellingsprovisie begroot op € 0,2 miljoen (WSHD ontvangt 17% van de totale garantstellingsprovisie van HVC voor de GR Slibverwerking).			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
De GR is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van N.V. HVC.			
De Raad van Commissarissen van HVC bestaat uit vijf leden. Vastgelegd is dat ten minste één van de commissarissen een publieke signatuur heeft met kennis van het gemeentelijke en het waterschapsdomein. Sinds mei 2020 wordt deze rol behartigd door mevrouw J. Kriens. Zij heeft als wethouder/ locoburgemeester van Rotterdam en als directeur van de vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) ervaring opgedaan binnen het publieke domein.			
<i>Financiële kerncijfers</i>		<i>31-dec-2023</i>	<i>31-dec-2024</i>
- Eigen vermogen		233.501.000	n.n.b.
- Vreemd vermogen		917.877.000	n.n.b.
- Resultaat		35.012.000	n.n.b.
Relatie met programma	Waterketen		
<i>Risico's</i>			

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)

De Zuid-Hollandse waterschappen hebben via de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 hun voormalige belangen in DRSH Zuiverings-slib NV ondergebracht bij HVC. De waterschappen staan vanaf hun toetreding garant voor de financiering van de activiteiten die HVC voor de waterschappen uitvoert. In 2021 is hier de investering in de slibdrooginstallatie in Alkmaar bijgekomen. Er is rekening gehouden met een door de aandeelhouders B verstrekte garantie voor leningen van in totaal € 89 miljoen (2022-2025).

De betrokken waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor gegarandeerde geldleningen van in totaal € 109 miljoen (begroting HVC per 31 december 2024).

Ter compensatie ontvangen de waterschappen voor de gegarandeerde geldleningen van HVC jaarlijks een vergoeding van 1% van het garantstellingsbedrag via de gemeenschappelijke regeling.

Overige informatie

In mei 2020 heeft de Aandeelhoudersvergadering van HVC positief besloten over de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie in Alkmaar en over de toetreding van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en waterschap Zuiderzeeland (ZZL) als aandeelhouder B tot HVC.

In 2021 is in opdracht van de GR een update van het strategisch onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden tot opvolging van de bestaande slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht, die rond 2028 het einde van haar levensduur bereikt. Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Waternet (AGV), ZZL en HHNK en in overleg met Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) en de andere Nederlandse waterschappen. In 2022 is de slibstrategie van de GR en het daarop gebaseerde Meerjarenprogramma 2022-2028 van HVC vastgesteld. In dit programma is opgenomen:

- Realisatie slibdrooginstallatie Alkmaar (oplevering eind-2025)
- Realisatie structurele verwerkingsmethode gedroogd slib (granulaat) - in ontwikkeling
- Energetische verduurzaming SVI Dordrecht - uitgevoerd in 2024

HVC werkt samen met het Brabantse SNB aan het terugwinnen van fosfaat uit de vliegas van de slibverbrandingsinstallaties in Dordrecht en Moerdijk.

In het Meerjarenprogramma is de realisatie van fosfaatterugwinning uit vliegas slibverbrandingsinstallatie Dordrecht opgenomen.

In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst Duurzame Energie ontwikkelt HVC op gebouwen en/of terreinen van WSHD duurzame-energieprojecten. Op een zestal rwzi-locaties van WSHD heeft HVC zonneweiden gerealiseerd. Daarnaast is HVC in 2019 gestart met de ontwikkeling van een windmolenproject nabij waterkeringen van WSHD in het gebied van de gemeente Nissewaard.

STOWA		
Rechtsvorm	Stichting	
Vestigingsplaats	Den Haag (statutair)	
Ingangsdatum	13-sep-1971	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
STOWA ontwikkelt, vergaart en verspreidt kennis die nodig is om de opgaven van de regionale waterbeheerders goed uit te voeren.		
<i>Financieel belang</i>		
De bijdrage voor 2024 bedroeg € 0,6 miljoen. De bijdrage 2025 is gelijk aan de bijdrage 2024.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
In het bestuur van de STOWA zitten minimaal 4 en maximaal 6 waterschapsvertegenwoordigers. Sinds 2024 is heemraad Van Oorscot namens Waterschap Hollandse Delta vertegenwoordigd in het STOWA bestuur.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2023</i>	<i>31-dec-2024</i>
- Eigen vermogen	8.140.932	n.n.b.
- Vreemd vermogen	11.424.595	n.n.b.
- Resultaat		n.n.b.
Relatie met programma	Waterkeringen, Water, Waterketen en Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		
Er zijn geen risico's.		
<i>Overige informatie</i>		
Enkele onderwerpen, die momenteel vanuit STOWA worden opgepakt, gestimuleerd of ondersteund:		
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (Energie- en grondstoffenfabriek, Platform Water en Energie) • Integrale oplossingen in de waterketen (bijv. medicijnresten, Expertgroep Waterfabriek) • Innovatie in de waterveiligheid (o.a. meerlaagsveiligheid, dijken op veen) • Normering regionale waterkeringen (overstromingsklassen) • Inspectie waterkeringen (Handboek) • Expertgroep Windturbines en Waterkeringen (kennisuitwisseling) • Expertisenetwerk Pijpleidingen (kennisuitwisseling) • Kennisplatform Risicobeheersing (kennisuitwisseling) • Innovatie in het Waterbeheer (flexibel peilbeheer, visvriendelijke gemalen) • Zorgplicht waterkeringen • Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (o.a. onderzoek naar haalbaarheid van zon op dijken en aquathermie, technologieontwikkeling op het gebied van terugwinnen energie en grondstoffen uit afvalwater) • Ontwikkelingen rond de verwijdering van medicijnresten (Innovatie Programma Microverontreinigingen) • Ontwikkelingen rond pfas in influent, effluent en slib • Verdrogingsbestrijding en beschikbaarheid van zoet water (Aquaconnect) 		

Muskusrattenbestrijding (MRB)		
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor 'gemene rekening'	
Vestigingsplaats		
Ingangsdatum	1-jul-2011	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
<p>De bestrijding van muskus- en beverratten is per 1 juli 2011 van rechtswege overgegaan van de provincies naar de waterschappen. In 2011 is in de Waterwet vastgelegd dat waterschappen zo goed mogelijk zorg moeten dragen voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten.</p> <p>De waterschappen Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe, Rivierenland en Hollandse Delta hebben ervoor gekozen deze taak te laten uitvoeren door het samenwerkingsverband 'Muskusrattenbeheer Rivierenland'. Deze samenwerking is gestart op 1 januari 2012.</p> <p>De verdeling van de kosten is: Rijn en IJssel (10,4%), Vallei en Veluwe (18,2%), Rivierenland (47,5%) en Hollandse Delta (23,9%). De organisatie en uitvoering is ondergebracht bij waterschap Rivierenland.</p> <p>Aanvullend op de oorspronkelijke doelstelling van de muskusrattenbestrijding, is er op 14 juni 2019 in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen unaniem besloten om met vereende krachten de populatie muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrens in een periode van 10 tot 15 jaar. Dit heeft effect op de kosten; de waterschappen die muskusratten bestrijden langs de landsgrenzen dragen relatief hogere kosten dan andere waterschappen. Dat komt doordat vanuit Duitsland muskusratten ons land binnen blijven komen en daar dus altijd bestrijding nodig zal zijn. Daarom is op 24 juni 2022 door de Unie van Waterschappen besloten tot een solidariteitsfinanciering om de extra kosten gezamenlijk te dragen.</p> <p>Per 1 januari 2025 is de overeenkomst van kosten voor 'gemene rekening' uitgebreid, zodat onder de overeenkomst ook inzet kan worden gepleegd ten aanzien van het voorkomen van schade en overlast aan waterstaatswerken door bevers, dassen, exotische planten en dieren en andere plaagsoorten.</p>		
<i>Financieel belang</i>		
Voor de muskusrattenbestrijding is voor de begroting 2025 een bedrag van € 2,5 miljoen opgenomen, waarvan € 2,4 miljoen voor de landelijke kosten en € 0,1 miljoen voor de solidariteitsfinanciering.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
Er vindt bestuurlijk overleg plaats. Namens Waterschap Hollandse Delta neemt heemraad Rijdsijk deel aan het bestuurlijk overleg.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2023</i>	<i>31-dec-2024</i>
- Eigen vermogen	0	0
- Vreemd vermogen	0	0
- Resultaat	0	0
Relatie met programma	Waterkeringen	
<i>Risico's</i>		
De kostenverdeling is als volgt: Rijn en IJssel (10,4%), Vallei en Veluwe (18,2%), Rivierenland (47,5%) en Hollandse Delta (23,9%). De organisatie en uitvoering is ondergebracht bij waterschap Rivierenland. De genoemde percentages worden toegepast op de door waterschap Rivierenland daadwerkelijk te dragen kosten en de financiële gevolgen van risico's.		
<i>Overige informatie</i>		

Muskusrattenbestrijding (MRB)

Financieel verrekenmodel

1. Waterschap Rivierenland stelt voor de kosten van de werkzaamheden, genoemd in artikel 3 van deze overeenkomst voor gemene rekening, vooraf jaarlijks een begroting op.
2. De te verrekenen kosten vloeien voort uit de jaarrekening van waterschap Rivierenland.
3. Het bepaalde in dit artikel is van toepassing bij het vaststellen van de financiële verhoudingen tussen de waterschappen in geval van verrekening van de kosten die met deze overeenkomst zijn gemoeid, en in geval van het opstellen van een liquidatieplan bij opzegging of beëindiging van de overeenkomst.
4. De waterschappen nemen deel voor:
 - a. wat betreft waterschap Rijn en IJssel voor 10,4%,
 - b. wat betreft waterschap Vallei en Veluwe voor 18,2%,
 - c. wat betreft waterschap Hollandse Delta voor 23,9%,
 - d. wat betreft waterschap Rivierenland voor 47,5%.

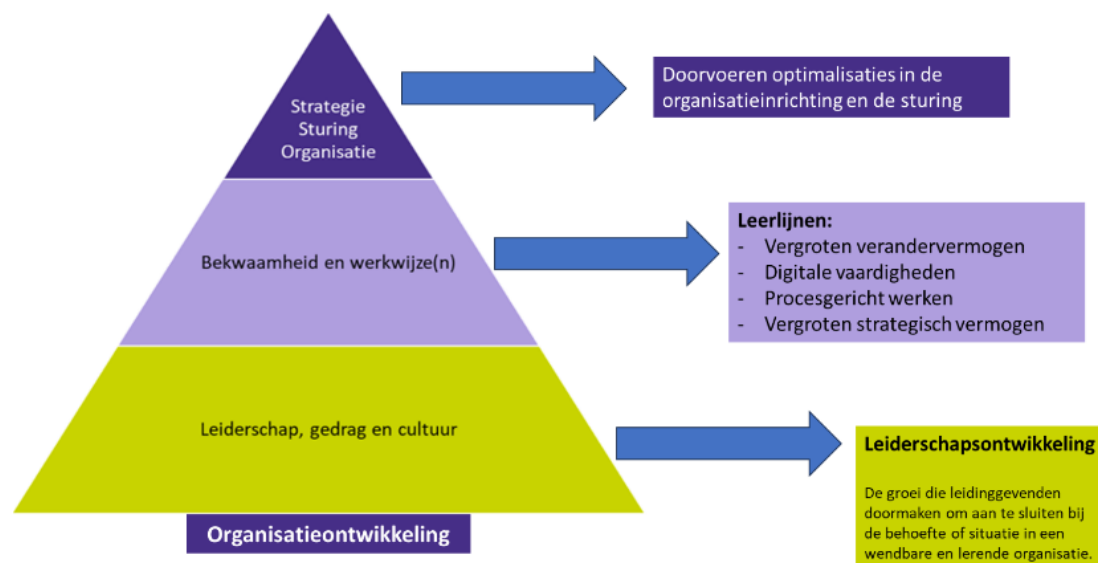
4.9 Bedrijfsvoering (organisatieontwikkeling en personeel)

Wij werken samen aan een veilige, gezonde en inclusieve werkomgeving waarin iedereen bijdraagt aan onze gezamenlijke waterschapsdoelen. Nu en in de toekomst. Ons personeel is daarin ons belangrijkste kapitaal. In paragraaf 4.9.1 wordt de organisatieontwikkeling toegelicht en paragraaf 4.9.2 geeft inzicht in samenstelling en ontwikkeling van onze medewerkers.

4.9.1 Organisatieontwikkeling

In de afgelopen jaren heeft WSHD een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt. We krijgen als organisatie steeds meer zicht op wat nodig is om van Hollandse Delta in 2050 de eerste klimaat robuuste delta ter wereld te maken. Tegelijkertijd constateren we dat ook in het nu onze uitdagingen steeds groter en complexer worden. Wendbaarheid, samenwerken, eigenaarschap, leren en presteren vormen dan ook belangrijke kernwoorden in de organisatieontwikkeling.

In het traject 'optimalisatie organisatieontwerp WSHD' is duidelijk geworden wat we dan te doen hebben om te worden wie we willen, en misschien al wel moeten zijn. Een ontwerp dat richting geeft op zowel de door te voeren verbeteringen aan onze organisatiestructuur en sturing, als op hoe dat doorwerkt naar benodigde veranderingen in onze cultuur, vaardigheden en competenties. Zo zijn er vijf leerlijnen geïdentificeerd ter ondersteuning van de benodigde cultuurverandering en het aanleren van nieuwe competenties en werkwijzen. Het durven aangaan van deze veranderingen vraagt om leiderschap. Leiderschap dat medewerkers en teams in staat stelt het beste uit zichzelf te halen, om optimaal te presteren. Leiderschap dat een open en veilige omgeving creëert waarin vertrouwen, groei en ontwikkeling centraal staan.

Eind 2024 heeft de directie een besluit genomen over de voorlopige hoofdstructuur en is de leerlijn leiderschap verder geconcretiseerd zodat in 2025 met deze leerlijn kan worden gestart. Deze leerlijn is hoog geprioriteerd omdat deze het eerst ingrijpt op benodigde veranderingen op gedragsniveau en daarmee de cultuur. De overige leerlijnen (digitale vaardigheden, procesgericht werken, vergroten verandervermogen, en het vergroten van ons strategisch vermogen) zullen in 2025 verder worden uitgewerkt en geprioriteerd.

4.9.2 Personele paragraaf

Formatie en bezetting

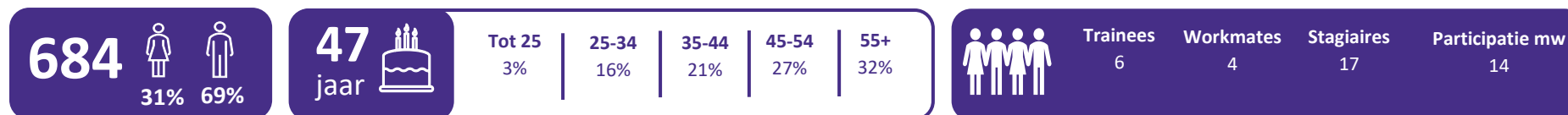
De formatie van Hollandse Delta bedroeg per 31 december 2024 651,99 formatieplaatsen. De formatietoename van 0,84 fte is het gevolg van de omzetting van een inhuurkracht naar een vaste formatieplaats.

De bezetting is gedurende het jaar geleidelijk toegenomen naar 655,00 fte op 31 december 2024 en bedroeg over heel 2024 gemiddeld 98%. Over 2023 bedroeg de gemiddelde bezetting 95%. In deze bezetting van 655 fte zijn ook participatie medewerkers, trainees en workmates meegeteld. Functies die zijn gecreëerd voor de toestroom van participatie medewerkers binnen Hollandse Delta worden apart begroot en tellen niet mee als vaste formatie.

Kengetallen in fte	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2024	31-12-2024
Formatie	651,11	651,15	651,15	651,99
Bezetting	613,26	627,66	622,23	655,00

Personeelsopbouw

Op 31 december 2024 had Hollandse Delta 684 medewerkers in dienst (inclusief participatie medewerkers, trainees en workmates) en bedroeg de gemiddelde leeftijd 47 jaar. De volgende weergaves geven inzicht in de personeelsopbouw op 31 december 2024:

Verloop en instroom

In 2024 zijn 76 nieuwe medewerkers ingestroomd bij Hollandse Delta. Het instroompercentage bedraagt daarmee net als over 2023 11%. Daar staat een uitstroom van 49 medewerkers tegenover. De uitstroom en het uitstroompercentage van 7% zijn eveneens gelijk aan 2023. Naast instroom van nieuwe medewerkers zijn ook 47 medewerkers doorgestroomd naar een andere functie binnen de eigen en/of een andere afdeling. Wanneer een intern ingevulde vacature tot een nieuwe vacature op een andere plaats leidt, zorgt deze interne doorstroming voor extra mobiliteit in de organisatie.

Vrije ruimte

De vrije ruimte ontstaat door onder-uitputting van de begrote personeelskosten (directe salariskosten en sociale premies) door onder meer personeelsverloop. De vrije ruimte wordt gebruikt voor de tijdelijke inzet van personele middelen en/of inhuur. Het gaat hier immers om personele kosten die niet worden gebruikt. In 2024 bedroeg de vrije ruimte na de begrotingswijziging € 2,5 miljoen. Daarvan is € 2,4 miljoen daadwerkelijke besteed voor inhuur.

Inhuur

Waterschap Hollandse Delta maakt naast de vaste formatie gebruik van inhuur als flexibele schil voor onder meer het opvangen van knelpunten in de personele capaciteit als gevolg van bijvoorbeeld verloof, ziekte of langdurig verlof, de inzet van specifieke expertise of de inzet van capaciteit voor tijdelijke of projectmatige werkzaamheden. In 2024 is het aantal inhuur uren gestegen naar 118.516 uur.

(in uren)	2020	2021	2022	2023	2024
HWBP	696		1.360	410	*
Overige activiteiten	98.668	125.035	98.981	105.864	118.516
Totaal	99.364	125.035	100.341	106.274	118.516

*Gezien het geringe aantal uren worden deze niet separaat geregistreerd.

Trainees / Workmates

Hollandse Delta stimuleert de instroom van jongere medewerkers door het aanbieden van plekken voor trainees en workmates. Het is de afgelopen jaren een succesvolle manier gebleken om jong talent kennis te laten maken en ervaring te laten opdoen binnen het waterschap. Door hun inbreng van actuele (specialistische) kennis en (digitale) vaardigheden ontstaat een win-win situatie.

In het traineeprogramma van het waterschapstalent werken naast WSHD de volgende organisaties samen: het Hoogwaterbeschermingsprogramma van Rijkswaterstaat, waterschap Rivierenland, de Hoogheemraadschappen Delfland, Rijnland, Hollands Noorderkwartier en Schieland en de Krimpenerwaard. In maart 2024 is een nieuwe groep van trainees gestart. Gedurende het twee jaar durende programma voeren vier trainees opdrachten uit binnen Hollandse Delta. Daarnaast is in april 2024 voor het eerst een traineeprogramma gestart voor bedrijfsvoeringstalenten. Hollandse Delta neemt daaraan deel met een tweetal plekken.

Het traject 'workmates' is bedoeld voor de instroom van medewerkers die via een beroepsbegeleidende leerweg een beroepsopleiding volgen. Studenten combineren daarbinnen één dag naar school met vier dagen werken, waardoor de student het tijdens de opleiding geleerde direct in de praktijk brengt. Eind 2024 zijn vier van de hiervoor gereserveerde plekken binnen Hollandse Delta ingevuld.

Stageplaatsen/afstudeeropdrachten

Over heel 2024 heeft Hollandse Delta aan 22 studenten van diverse opleidingen de mogelijkheid geboden om kennis en ervaring op te doen met het werk binnen ons waterschap in de vorm van stages en afstudeerplaatsen.

Participatiewet

WSHD heeft vanuit de Wet banenafpraak (ook wel participatiewet en/of participatiequotum) de taak om banen te scheppen voor mensen met een arbeidsbeperking. Het aantal benodigde banen (op basis van 25,5 uur per week) is de afgelopen jaren toegenomen door de groei van zowel het quotum als de organisatie. Eind 2024 heeft Hollandse Delta in totaal 16,5 banen gerealiseerd. Ten opzichte van 2023 (12 banen) en na jaren van meer consolidatie is het aantal banen met ruim 25% toegenomen. De grootste groei van 2024 zit bij de ondersteunende taken van het team Facilitaire zaken. Op het circulaire depot (locatie werf Noorddijk) zijn momenteel twee medewerkers in het kader van de wet banenafpraak aan het werk.

Het betreffen intensieve trajecten die een goede introductie en begeleiding vragen van ons als organisatie. De medewerker arbeidsparticipatie die in juni 2024 is gestart zorgt voor een betere afstemming van mogelijkheden binnen ons waterschap en deze doelgroep.

Ziekteverzuim

Het verzuim bedroeg over 2024 gemiddeld 4,98%. Ten opzichte van 2023 (3,85%) is het verzuim toegenomen met 1,13%. Medewerkers binnen Hollandse Delta hebben zich over 2024 gemiddeld vaker ziek gemeld dan in 2023 en ook zien we een toename van met name het kort- en langdurende verzuim. De verzuimfrequentie is van 0,79 gestegen naar 1,12 in 2024. Het kortdurende verzuim (1-7 dagen) is toegenomen van 0,67% naar 1,02% en het langdurige verzuim (42 dagen en langer) van 2,61% naar 3,36%. Het middellange verzuim (8-41 dagen) is min of meer gelijk gebleven. In 2023 bedroeg deze 0,56% en over 2024 bedraagt het middellange verzuim 0,61%.

In 2024 is het verzuimbeleid geactualiseerd, waarbij meer nadruk is komen te liggen op het voorkomen van verzuim (preventie). Dit heeft tot gevolg dat het aantal preventieve interventies toeneemt.

Sectoraal medewerkersonderzoek

Het sectoraal medewerkersonderzoek vindt eens in de twee jaar plaats. Eind 2025 staat het volgende medewerkersonderzoek gepland.

Werkkostenregeling

In 2024 bedroeg de ruimte in de werkkostenregeling € 0,5 miljoen. Dit is het deel van de loonsom dat gewijd mag worden aan onbelaste vergoedingen voor medewerkers. De gerealiseerde kosten 2024 zit binnen de grenzen van de ruimte van de werkkostenregeling.

4.9.3 Frauderisicoanalyse

Om de twee jaar voert WSHD een frauderisicoanalyse uit om de factoren die het frauderisico kunnen verhogen te beheersen en de frauderisico's te verlagen. Het doel van de frauderisicoanalyse is frauderisico's te identificeren, te beoordelen en te mitigeren. Het is een analyse van enerzijds de op de organisatie van toepassing zijnde frauderisicofactoren en anderzijds de beheersing daarvan. Fraude kan ernstige gevolgen hebben voor de organisatie, zoals financiële schade, reputatieschade, juridische procedures, boetes of zelfs strafrechtelijke vervolging.

WSHD werkt met publieke middelen en moet derhalve hoge ethische normen hanteren. Dit betekent dat het voorkómen van fraude- en integriteitskwesties tot de dagelijkse bedrijfsvoering behoort. Daarnaast draagt de frauderisicoanalyse bij aan de basis voor de actualisatie van de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden, die worden overgenomen in het Intern Controleplan. In de belangrijkste financiële processen binnen het waterschap zijn maatregelen getroffen ter voorkoming van fraude. Deze maatregelen hebben naast het voorkomen van fraude en daarmee nadeel voor het waterschap, ook tot doel om de medewerkers tegen zichzelf te beschermen tegen (de verleiding van) het plegen van fraude. In 2024 zijn geen fraudegevallen geconstateerd of zijn nieuwe risico's geïdentificeerd.

De frauderisicoanalyse ondersteunt aldus:

- het fraudebewustzijn binnen de organisatie.
- het aangaan van de discussie over het onderwerp fraude, integriteit en de belangrijkste risico's.
- het inzicht in opzet van de genomen beheersmaatregelen ten aanzien van fraude in de meest risicovolle processen.

De laatste uitgevoerde analyse dateert van 2023 en dient in 2025 te worden geactualiseerd.

4.10 EMU-saldo

De waterschappen zijn in het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU) verplicht financiële informatie op kwartaalbasis te verstrekken aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de jaarstukken is deze verplichte informatie eveneens opgenomen.

Ten behoeve van deze gegevensverstrekking is er een convenant afgesloten tussen de waterschappen en het CBS. Deze informatie wordt door het CBS onder andere gebruikt voor de verplichte aanlevering van kwartaalinformatie over overheden aan de Europese Commissie.

nr	Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	plus/min	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging/onttrekking aan de reserves		0,968	-13,048	-3,597
2	Invloed investeringen				
2a	bruto investeringsuitgaven	min	54,738	85,892	66,277
2b	investeringsbijdragen van derden	plus	2,303	15,415	6,941
2c	verkoop mva en iva	plus			
2d	afschrijvingen	plus	25,564	26,866	24,632
3	Invloed van voorzieningen				
3a	toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	plus	2,895	0,580	2,692
3b	onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	min	0,117		0,484
3c	betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	min	1,300	0,664	1,163
3d	evt. externe vermeerderingen van reserves	plus			
4	invloed reserves				
4a	evt. betalingen rechtstreeks uit reserves	min			
4b	evt. externe vermeerderingen van reserves	plus			
5	Deelnemingen en aandelen				
5a	boekverlies	plus			
5b	boekwinst	min			
	Geraamd EMU-saldo WSHD		-24,424	-56,744	-37,257
	Maximaal EMU-tekort o.b.v. macroreferentiewaarde		-30,000	-37,800	-36,200
	Vershil (+ = ruimte; - = tekort)		5,576	-18,944	-1,057

Toelichting op het EMU-saldo

De Unie van Waterschappen, Interprovinciaal Overleg en VNG hebben met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen. Bij de begroting 2024 heeft de Unie een referentiewaarde van € 37,8 miljoen voor WSHD als indicatie voor het toegestane EMU-tekort afgegeven. Op basis van berichtgeving van de Unie in maart 2025 is de referentiewaarde geactualiseerd naar € 36,2 miljoen. Het EMU-saldo 2024 (ruimte) bedraagt € 0,1 miljoen en wijkt daarmee in positieve zin af van de programmabegroting 2024 (- € 18,9 miljoen). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door afwijkingen in het exploitatiesaldo en investeringen. De afwijkingen worden toegelicht in hoofdstuk 3 van deze jaarstukken.

4.11 Rechtmatigheid

De door de VV, op grond van artikel 109 lid 2 van de Waterschapswet, aangewezen accountant controleert de jaarrekening van WSHD. Bij rechtmatigheid in het kader van de jaarrekening is er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Bij de jaarrekeningcontrole wordt gecontroleerd of de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming zijn met de begroting (begrotingsrechtmatigheid) en de baten en lasten rechtmatig, conform wet- en regelgeving, tot stand zijn gekomen.

De rechtmatigheid wordt getoetst aan de hand van het 'Normenkader rechtmatigheid'. De laatste actualisatie van het normenkader is op 27 november 2024 vastgesteld door de VV. De goedkeuringstolerantie bedraagt 1% van de totale lasten, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

4.11.1 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheerhandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de (bijgestelde) geautoriseerde Programmabegroting 2024-2028. Afwijkingen tussen de bijgestelde programmabegroting en de jaarrekening worden in de jaarrekening toegelicht. Door het vaststellen van de jaarrekening door de VV worden de uitgaven alsnog geautoriseerd. Het gaat hier om afwijkingen waarbij D&H onderbouwt, dat de uitgaven binnen het door de VV uitgezette beleid zijn gebleven. Begrotingsoverschrijdingen die binnen het bestaande beleid vallen en die (achteraf) geautoriseerd worden door de VV tellen niet mee in het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid. De beoordeling van begrotingsrechtmatigheid vindt plaats op basis van de netto-lasten per programma. Dit sluit aan het Waterschapsbesluit.

Bij de toetsing van de begrotingsafwijkingen gelden de volgende criteria uit de Kadernota Rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV1:

Nr.	Omschrijving:	A	B
1.	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de Verenigde Vergadering.		x
2.	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	x	
3.	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	x	
4.	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de Verenigde Vergadering nog geen besluit genomen.		x
5.	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het		

Nr.	Omschrijving:	A	B
	verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal het waterschap ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. <ul style="list-style-type: none"> geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar geconstateerd na verantwoordingsjaar 	x	x
6.	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. <ul style="list-style-type: none"> jaar van investeren afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren 	x	x

A: De overschrijding is onrechtmatig, maar deze telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel. B: De overschrijding is onrechtmatig, en telt mee voor in het rechtmatigheidsoordeel.

¹ Met het oog op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten in 2023, geldt voor gemeenten een nieuwe Kadernota rechtmatigheid 2024. Het schema op deze pagina is daarmee vervallen in de Kadernota rechtmatigheid 2024. Voor waterschappen wordt de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd vanaf boekjaar 2025. Om die reden hanteren wij het schema uit de Kadernota 2022.

De Waterschapswet gaat uit van autorisatie van de begroting op het niveau van de netto-lasten (= lasten minus baten) per programma. In het onderstaande overzicht zijn de netto lasten exclusief toevoegingen aan de reserves per programma opgenomen als uitgangspunt voor de evaluatie van de begrotingsrechtmatigheid.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Netto lasten Begroting 2024 na wijziging	Jaarrekening 2024 Netto lasten	Verschil begroting - realisatie 2024	Voordeel / Nadeel	Toetsing begrotings- afwijkingen					
					1	2	3	4	5	6
Waterveiligheid	25,682	25,092	-0,591	V	-	-	-	-	-	-
Water	62,339	60,213	-2,125	V	-	-	-	-	-	-
Waterketen	91,086	91,235	0,149	N	-	-	X	-	-	-
Wegen	13,014	12,103	-0,911	V	-	-	-	-	-	-
Bestuur en Organisatie	26,447	26,543	0,096	N	-	-	X	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-204,603	-211,589	-6,987	V	-	-	-	-	-	-
Totaal netto lasten exclusief reserve mutaties	13,965	3,597	-10,368							

Bij de programma's Waterketen en Bestuur en Organisatie is sprake van een overschrijding. Hieronder volgt een analyse per programma:

Waterketen

De kosten voor de slibverwerking zijn hoger uitgevallen (nadeel € 0,1 miljoen). Door een tekort aan verwerkingscapaciteit in Nederland, heeft HVC een deel van het slib in het buitenland moeten laten verwerken. De totale meerkosten zijn verdeeld over alle deelnemende waterschappen.

Om te bepalen of de overschrijding moet worden meegeteld in het rechtmatigheidsoordeel dienen we dit langs het bovenstaande overzicht. De overschrijding valt in de derde categorie:

"Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.."

De berekening hiervan is medio januari 2025 bekend geworden. Om die reden telt de overschrijding niet mee als fout in het rechtmatigheidsoordeel.

Bestuur en Organisatie

Binnen het programma Bestuur en Organisatie is sprake van diverse onder- en overschrijdingen ten opzichte van de 3e begrotingswijziging 2024. Deze zijn toegelicht in hoofdstuk 3.5. De belangrijkste afwijking heeft betrekking op de dotatie aan de pensioenvoorziening voor (voormalige) bestuurders. Dit betreft een storting van € 1,0 miljoen in de pensioenvoorziening.

Om te bepalen of de overschrijding moet worden meegeteld in het rechtmatigheidsoordeel dienen we dit langs het bovenstaande overzicht. De overschrijding valt in de derde categorie:

"Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding."

De berekening hiervan is eind december 2024 bekend geworden. Om die reden telt de overschrijding niet mee als fout in het rechtmatigheidsoordeel.

Investerings:

Bij twee (afgesloten) investeringen is sprake van een overschrijding op het krediet die groter is dan € 50.000 en groter is dan 10% van het krediet. (project Fysieke toegangsbeveiliging en project Versterking drie regionale waterkeringen) Op grond van de in 2021 vastgestelde nota Activeren, Waarderen en Afschrijven zijn deze overschrijdingen onrechtmatig en tellen ze mee in het oordeel van de accountant. De totale overschrijdingen betreffen € 166.000.

Bij één lopende investering die in 2025 moet worden afgesloten, is naar verwachting sprake van een overschrijding van ongeveer € 80.000. (maatregelen Binnenbedijkte Maas) Hiervan heeft geen tijdige melding richting het bestuur plaatsgevonden, of bijstelling van het krediet. Om die reden telt het bedrag van € 80.000 mee als onrechtmatig.

4.12 Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze op grond van de Woo verplichte openbaarsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Woo in het verslagjaar 2024. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar zes thema's.

Stand van zaken voor de actieve openbaarmakingsplicht voor de elf verplichte categorieën documenten

In onderstaande tabel wordt weergegeven welke documenten waren gepubliceerd in 2024, tot welke informatiecategorie deze behoren en op welk platform ze zijn gepubliceerd.

Nr.	Omschrijving	Aantal documenten	Platform
1	>Wetten en andere algemeen verbindende voorschriften >Overige besluiten van algemene strekking >Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover extern advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag	258 50 onbekend	Overheid.nl
2	>Inzicht in de organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen >De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen, en de wijze waarop een informatieverzoek kan worden ingediend	Informatie beschikbaar op de website	Website WSHD
3	>Vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur >De bij het algemeen bestuur ingekomen stukken	431 101	Website WSHD
4	>Agenda's en besluitenlijsten van het dagelijks bestuur	29	Agenda intern platform (IBABS) Besluitenlijst Website WSHD
5	Adviezen met betrekking tot de ontwerpen uit categorie 1 en adviezen van adviescommissies die niet zien op individuele zaken	onbekend	n.v.t.

Nr.	Omschrijving	Aantal documenten	Platform
6	Convenanten	onbekend	Nog te publiceren
7	Jaarplannen en jaarverslagen	8	Website WSHD
8	>Woo-verzoeken, inclusief beslissing >verstreckte documenten	8 167	Nog te publiceren
9	Onderzoeksrapporten	onbekend	Nog te publiceren
10	Beschikkingen	756	Overheid.nl
11	>Klachtoordelen	8	Nog te publiceren

De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de elf categorieën

In 2024 zijn geen documenten gepubliceerd op basis van de inspanningsverplichting.

De passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek)

In 2024 zijn acht Woo verzoeken ingediend, die hebben geleid tot een beslissing. Hierbij zijn 167 documenten openbaar gemaakt.

De informatiehuishouding

Vanuit een uitgevoerde inventarisatie op de huidige aansluitingen, interne systemen, archivering, website en toepassing van geautomatiseerde laktooling zijn de betreffende informatiecategorieën die bij Koninklijk Besluit per 1 november 2024 verplicht aangesloten moeten nader geanalyseerd en vervolgens aangesloten op de landelijke voorziening (WOO-index). Het betreft specifiek de informatiecategorieën: wetten en algemeen verbindende voorschriften, overige besluiten van algemene strekking en organisatie, werkwijze en bereikbaarheidsgegevens.

De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

Het waterschap beschikt per 1 mei 2022 over een Woo-contactpersoon.

Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

Het kernteam Woo heeft voor de invulling van de business vraagstuk 'implementeren laktooling' voor alle informatiecategorieën een nadere analyse uitgevoerd en van daaruit organisatie brede scenario's uitgewerkt, die vervolgens onderling zijn afgewogen in een matrix. Hiermee kan organisatiebreed een strategisch passende structurele keuze gemaakt worden voor het aanschaffen, gebruik en beheer van laktooling voor alle relevante informatiedocumenten.

Jaarrekening

5 Balans

5.1 Balans

Balans per 31 december 2024 (bedragen x € 1 mln.)							
Activa	2024 (31/12)	2024 (1/1)	2023	Passiva	2024 (31/12)	2024 (1/1)	2023
Vaste activa				Vaste passiva			
Immateriële vaste activa	70,290	65,214	65,214	Eigen vermogen			
Materiële vaste activa	349,608	319,979	319,979	Algemene reserves	6,185	7,405	7,405
Financiële vaste activa	5,780	5,110	5,110	Bestemmingsreserves	29,519	32,648	32,648
				Egalisatiereserves	26,862	27,818	27,818
				Nog te bestemmen resultaat	7,248	5,540	11,129
					69,814	73,411	79,000
				Vreemd vermogen			
				Voorzieningen	13,043	11,998	11,998
				Langlopende schulden	400,976	281,633	281,633
					414,019	293,631	293,631
Totaal Vaste activa	425,678	390,303	390,303	Totaal Vaste passiva	483,833	367,042	372,631
Vlottende activa				Vlottende passiva			
Uitzettingen	64,349	3,544	3,544	Kortlopende schulden	13,599	23,711	23,711
Liquide middelen	0,111	0,764	0,764	Overlopende passiva	31,790	31,499	31,499
Kortlopende vorderingen	17,018	17,002	17,002				
Overlopende activa	22,066	10,639	16,228				
Totaal Vlottende activa	103,544	31,950	37,539	Totaal Vlottende passiva	45,389	55,211	55,211
Totaal	529,222	422,252	427,842	Totaal	529,222	422,252	427,842

In 2024 is de VV geïnformeerd over fouten in de jaarverantwoording 2023 van SVHW bij de belastingopbrengsten van WSHD. De fouten hadden betrekking op de hoogte van de nog op te leggen aanslagen per 31 december 2023. In de 3e begrotingswijziging was nog niet duidelijk wat de exacte omvang van deze fouten was, maar is al wel een verlies genomen van € 5,5 miljoen. Nadien is duidelijk geworden dat het nadeel € 5,6 miljoen bedroeg, maar niet ten laste van het resultaat over 2024 mag worden gebracht. De correctie heeft naar aanleiding van een uitspraak van de commissie BBV ten laste van het eigen vermogen per 1 januari 2024 plaatsgevonden. Om die reden is in deze jaarstukken een extra balans opgesteld per 1 januari 2024. Dit is in lijn met de uitspraak van de commissie BBV. Tevens heeft conform iBabs 1315 (VV februari 2025) bijstelling van de resultaatbestemming 2023 plaatsgevonden. De mutaties zijn in bovenstaand overzicht verwerkt.

5.1.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbestemming

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met het gestelde in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen. Gezien de aard van de organisatie (overheidsorganisatie met een eigen belastingstelsel) is de jaarrekening opgesteld op grond van de veronderstelling van continuïteit van de organisatie.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt, dit gebeurt na het besluitvorming door de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders) van de Waterschapsbank.

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op het jaar van afronding van het onderzoek/ontwikkeling. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen (agio) worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de looptijd van de betreffende lening.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief door de derde wordt geëxploiteerd, maar nooit langer dan de afschrijvingstermijn die het waterschap zelf voor vergelijkbare activa hanteert.

De overige immateriële vaste activa worden in vijf jaar afgeschreven, tenzij gemotiveerd wordt dat een langere periode passender is. In voorkomende gevallen wordt de afwijkende afschrijvingstermijn vermeld bij de toelichting op de immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op investeringen wordt lineair afgeschreven volgens de verwachte levensduur, waarbij de afschrijving aanvangt in het jaar volgend op het moment van ingebruikneming. Hierbij wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. De gehanteerde (maximale) afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Soort actief	Afschrijvingstermijn
MATERIËLE VASTE ACTIVA	
Grond,- weg- en waterbouwkundige werken	
Grond	n.v.t. ²
Waterbouwkundige werken	
Waterkeringen	40 jaar
Waterlopen	30 jaar
Natuurvriendelijke oevers	30 jaar
Gemalen	
- Bouwkundig	30 jaar
- Mechanisch / elektrisch (pompen)	15 jaar
Storingsapparatuur (noodstroom e.d.)	20 jaar
Stuwen, duikers	50 jaar
Telemetrie (technische besturingssystemen)	12 jaar
Bruggen en sluizen	50 jaar
Wegwerken	
Vervangen openbare verlichting (armatuur)	20 jaar
Vervangen openbare verlichting (paal)	40 jaar
Vervangen verkeersregelininstallaties	15 jaar
Wegen vervangen deklaag	10 jaar
Wegen vervangen tussenlaag	20 jaar
Wegen vervangen onderlaag	20 jaar

² Uitzondering geldt voor ondergrond van grondwerken. op deze (onder)grond wordt volgens de afschrijvingstermijn van de betreffende investering afgeschreven.

Soort actief	Afschrijvingstermijn
Wegen, aanleg	50 jaar
Herplanting bomen	Afhankelijk van de verwachte gebruiksduur
Zuiveringstechnische werken	
Civil	30 jaar
Werktuigbouw	20 jaar
Elektrisch	15 jaar
Automatisering	12 jaar
Vervoermiddelen	
Bedrijfsauto's	5 jaar
Trekkers en strooiwerktuigen, maai en veegboten	8 jaar
Machines, apparaten en werktuigen	5 jaar
Bedrijfsgebouwen	
Centrale werkplaatsen	25 jaar
Kantoormeubilair, inrichting	10 jaar
Kantoren	40 jaar
Telefooninstallaties	5 jaar
Technische installaties	15 jaar
Computerhardware	5 jaar
Overige materiële vaste activa	
Overige	Op basis van verwachte gebruiksduur
Software (die voldoet aan criteria voor activering)	5 jaar
Licentiekosten (onbepaalde termijn)	Geldigheidsduur
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar ³
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	Conform exploitatie door derden, in lijn met gehanteerde levensduren van WSHD van eigen activa.
Overige immateriële vaste activa	
Kosten waterschapsverkiezingen	4 jaar
Aan derden betaalde afkoopsommen bij overdracht van werken	Op basis van verwachte gebruiksduur

³ Mits vooraf voldaan wordt aan alle gestelde voorwaarden in artikel 4.63 Waterschapsbesluit.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Financial leasing

Activa waarvoor het waterschap financiële leasecontracten is aangegaan en waarbij het economisch eigendom bij het waterschap berust, zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het Waterschapsbesluit) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 4.1 Waterschapsbesluit sprake als het waterschap participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte kans op oninbaarheid.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

VASTE PASSIVA

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening voor pensioen- en wachtgeldverplichtingen voor (voormalig) personeel en bestuur is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De arbeidsgerelateerde voorzieningen kennen interne en externe verminderingen. Interne verminderingen vinden plaats doordat (oud)medewerkers niet langer recht hebben op of gebruik maken van een voorziening, externe verminderingen betekent dat er kosten ten laste zijn gebracht aan de voorziening.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door het waterschap gewaarborgd zijn, zijn deze toegelicht onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

5.2 Toelichting op de balans

5.2.1 Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Immateriële vaste activa	70,290	65,214
Totaal	70,290	65,214

Verloopoverzicht immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2023	Investerings	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Desinvestering en overboekingen	2024
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio +disagio	49,581	-		1,171	-	48,410
Onderzoek en ontwikkeling	-	7,193		-	-	7,193
Bijdrage aan activa in eigendom van het Rijk	0,269	-		0,269	-	0,000
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	14,386	0,261		0,693	-	13,954
Overige immateriële vaste activa	0,977	-		0,244	-	0,733
Totaal immateriële vaste activa	65,214	7,453	-	2,377	-	70,290

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Materiële vaste activa (exploitatie)	280,840	256,441
Materiële vaste activa (onderhanden)	68,768	63,539
Totaal	349,608	319,979

Verloopoverzicht materiële vaste activa

	2023	Investerings	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Desinvestering en overboekingen	2024
Materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)						
Werken in exploitatie						
Gronden en terreinen	11,946	-	-	-	-	11,946
Vervoermiddelen en Werktuigen	2,131	1,393	-	0,270	-	3,254
Overige bedrijfsmiddelen	3,426	0,988	0,225	1,173	-	3,017
Bedrijfsgebouwen	15,472	10,273	0,331	0,822	-	24,592
Waterkeringen	3,728	7,098	0,016	0,284	-	10,527
Watergangen en Kunstwerken	73,651	12,031	0,275	5,431	-	79,977
Wegen	45,924	9,951	-	4,724	-	51,151
Vaarwegen en Havens	-	-	-	-	-	-
Zuiveringstechnische werken	100,162	8,279	2,515	9,551	-	96,376
Totaal werken in exploitatie	256,441	50,015	3,361	22,254	-	280,840
Onderhanden werken	63,539	66,277	6,941	-	54,107	68,768
Totaal materiële vaste activa	319,979	116,291	10,302	22,254	54,107	349,608

De totale afschrijvingen in 2024 bedragen € 22,3 miljoen.

Het onderhanden werk bestaat uit investeringsprojecten waarvan de uitvoering op 31 december 2024 nog niet is afgerond. Een gedetailleerde toelichting per investering is opgenomen in de vertrouwelijke bijlage investeringen. Hieronder is een overzicht opgenomen met het totaal van de investeringen per programma uitgesplitst naar begroting (beschikbare krediet) en de realisatie tot en met 31 december 2024 (totale besteding).

Specificatie onderhanden werk

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto
Waterveiligheid	50,00	-45,00	5,00	3,713	-3,138	0,575
Voldoende en Schoon Water	39,844	-3,139	36,706	18,540	-0,753	17,787
Waterketen	107,708	-5,464	102,244	35,364	-0,199	35,165
Wegen	43,903	-1,684	42,219	15,080	-0,440	14,640
Bestuur en Organisatie	2,101	-	2,101	0,600	-	0,600
Totaal	243,556	-55,287	188,269	73,298	-4,530	68,768

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Deelnemingen en effecten	0,234	0,234
Leningen aan bedrijven	5,546	4,876
Totaal	5,780	5,110

Verloopoverzicht financiële vaste activa

Financiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	Aanschafprijs 1-1-2024	Aanschafprijs 31-12-2024	Boekwaarde 1-1-2024	Mutaties		Boekwaarde 31-12-2024
				Vermeer- deringen	Verminder- ingen	
Aandelen en Deelnemingen						
Aandelen Nederlandse Waterschapsbank	0,234	0,234	0,234			0,234
Vorderingen						
Leasing transportmiddelen	7,112	8,338	4,876	1,780	1,110	5,546
Totaal financiële vaste activa	7,346	8,572	5,110	1,780	1,110	5,780

Maatschappij (bedragen x € 1 mln.)	Vermeerderingen	Verminderingen
Ayvens	-	0,087
J&T Lease	0,599	0,691
MHC	1,182	0,332
Totaal	1,780	1,110

Deelnemingen en effecten:

De post deelnemingen en effecten betreft de waarde van 2.036 aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank (1.893 aandelen A met een nominale waarde van € 115 en 143 aandelen B met een nominale waarde van € 460) en dit is in 2024 niet gewijzigd. In 2024 is dividend ontvangen voor een bedrag van € 2,1 miljoen.

Leningen aan bedrijven:

Op deze post zijn de verstrekte leningen aan leasemaatschappijen voor transportmiddelen verantwoord. Dit betreft Ayvens voor een bedrag van € 0,015 miljoen, J&T Lease voor een bedrag van € 3,1 miljoen en MHC voor een bedrag van € 2,5 miljoen.

5.2.2 Vlottende activa

Uitzettingen

Uitzettingen <i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	2024	2023
Uitzettingen in Rijk's schatkist	64,349	3,544
Totaal	64,349	3,544

In december 2024 is met het oog op onze investeringsportefeuille een aantal langlopende leningen aangetrokken, omdat de rente toen gunstig was. De aangetrokken leningen zijn niet direct besteed. Het niet bestede gedeelte is afgestort bij het Rijk. Hierover heeft WSHD een rentevergoeding ontvangen.

Ten aanzien van het schatkistbankieren wordt dagelijks beoordeeld of de rekening-courant van WSHD bij de NWB moet worden 'afgeroomd' naar of moet worden aangevuld van de rekening bij de schatkist. WSHD mag maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist aanhouden (op de rekening-courant bij NWB). Voor 2024 was het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal van € 245,6 miljoen, zijnde € 4,9 miljoen.

Onderstaand overzicht laat zien dat de gemiddelde stand in rekening-courant bij de NWB in 2024 onder het drempelbedrag is gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	4.911			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	220	201	208	237
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	4.911	4.911	4.911	4.911
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	245.573			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	245.573			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	4.911			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.039	18.293	19.113	21.821
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	220	201	208	237

Liquide middelen

Liquide middelen (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Bank / rekening-courant	0,111	0,764
Totaal	0,111	0,764

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit het rekening courant saldo bij de Nederlandse Waterschapsbank. Eind 2024 bedraagt het saldo € 0,1 miljoen.

Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Vorderingen op overheden	1,432	1,092
Vorderingen op overige debiteuren	0,183	0,237
Debiteuren belasting	17,497	17,804
Dubieuze (belasting)vorderingen	-2,094	-2,131
Totaal	17,018	17,002

De vorderingen op overheden hebben hoofdzakelijk betrekking op afrekening van de bijdrage voor renovatie gemaal Brabant (€ 0,8 miljoen), bijdrage renovatie gemaal Oudendoorn (€ 0,3 miljoen), bijdrage project Dexsorb (€ 0,05 miljoen), afvoer baggerspecie (€ 0,06 miljoen) en bijdrage diverse kleinere projecten (€ 0,2 miljoen).

De vorderingen op overige debiteuren hebben te maken met de in rekening gebrachte kosten voor huur en pacht (€ 0,1 miljoen) en diverse kleine posten als leges verkoop grond en overige goederen en overige debiteuren.

Voor de belastingdebiteuren geldt een betaaltermijn van twee maanden of, als een machtiging voor automatische incasso is afgegeven, 10 maanden. De vorderingen zijn met inachtneming van deze betaaltermijn direct opeisbaar. De nog op te leggen aanslagen over 2024 en voorgaande jaren zijn gerubriceerd onder overlopende activa.

Het saldo van de vorderingen waterschapsbelastingen per 31 december 2024 bedraagt 8,26% van de totaal opgelegde belastingaanslagen in 2024 (2023: 9,10%). In het saldo van de 'vorderingen waterschapsbelastingen' is rekening gehouden met een bedrag voor dubieuze debiteuren van € 2,1 miljoen. Het bedrag is gebaseerd op ontvangen informatie van SVHW betreffende vorderingen over de jaren 2011-2024 (zie paragraaf 4.4 Waterschapsbelastingen). Voor de overige debiteuren is geen aanvullende voorziening opgenomen.

Overlopende activa

Overlopende activa (bedragen x € 1 mln.)	2024 (31/12)	2024 (1/1)	2023
Nog op te leggen waterschapsbelastingen	3,427	3,736	9,325
Vooruitbetaalde bedragen	2,469	0,910	0,910
Nog te ontvangen bedragen	15,036	5,512	5,512
Verplichtingen personeel		0,002	0,002
Nog te ontvangen subsidies	1,133	0,467	0,467
Overige overlopende activa	0,000	0,013	0,013
Vooruitontvangen bedragen		-	
Totaal	22,066	10,639	16,228

Nog op te leggen waterschapsbelastingen, correctie balans per 1/1:

In 2024 is de VV geïnformeerd over fouten in de jaarverantwoording 2023 van SVHW bij de belastingopbrengsten van WSHD. De fouten hadden betrekking op de hoogte van de nog op te leggen aanslagen per 31 december 2023. In de 3e begrotingswijziging was nog niet duidelijk wat de exacte omvang van deze fouten was, maar is al wel een verlies genomen van € 5,5 miljoen. Nadien is duidelijk geworden dat het nadeel € 5,6 miljoen bedroeg, maar niet ten laste van het resultaat over 2024 mag worden gebracht. De correctie heeft naar aanleiding van een uitspraak van de commissie BBV ten laste van het eigen vermogen per 1 januari 2024 plaatsgevonden. Om die reden is in deze jaarstukken een extra balans opgesteld per 1 januari 2024. Dit is in lijn met de uitspraak van de commissie BBV. Tevens heeft conform iBabs 1315 (VV februari 2025) bijstelling van de resultaatbestemming 2023 plaatsgevonden. De afboeking van de nog op te leggen belastingen is in bovenstaand overzicht verwerkt.

De nog op te leggen waterschapsbelastingen per eind 2024 betreffen de navolgende jaren:

- 2023 € 1,0 miljoen
- 2024 € 2,5 miljoen

Dit is conform de opgave van SVHW.

De post vooruitbetaalde bedragen bestaat uit facturen die betrekking hebben op het jaar 2025 waaronder:

- Premies diverse verzekeringen (€ 0,12 miljoen).
- Preventief onderhoud tractoren (€ 0,12 miljoen).
- Onderhoud software (€ 0,9 miljoen).
- HVC verwerking zand/slib en erfpacht (€ 1,0 miljoen).
- Leasekosten vervoermiddelen (€ 0,1 miljoen).
- Voorschot pensioen en wachtgeld (€ 0,05 miljoen).
- Diverse contracten en opleidingen (€ 0,2 miljoen).

De posten die per ultimo 2024 onderdeel uitmaken van de nog te ontvangen bedragen zijn:

- Verrekening met SVHW inzake ontvangen belastingen (€ 10,5 miljoen).
- Afrekening SVHW 2024 (€ 0,8 miljoen).
- Bijdragen rotonde Oostvoorne (€ 0,6 miljoen).
- Afrekening Aquon (€ 05 miljoen).
- Vergoeding baggeren (€ 0,45 miljoen).
- Afrekening HWH (€ 0,4 miljoen).
- Grensoverschrijdend afvalwater (GOA) Delfland en Schieland (€ 0,2 miljoen).
- Vergoeding kinderopvangtoeslag van het Rijk (€ 0,1 miljoen).
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitvoering en ophogingskosten kinderopvangtoeslagaffaire (€ 0,1 miljoen).
- Afrekening transportstelsels (€ 0,2 miljoen).
- Bijdrage HVC (€ 0,25 miljoen).
- Afrekening energiekosten (€ 0,1 miljoen).
- Bijdrage Single Use Plastic (SUP) 2023 en 2024 (€ 0,1 miljoen).
- Bijdragen verkeerregelinstantie (€ 0,04 miljoen).
- Opbrengst Duurzaam Voorne warmteleidingen (€ 0,1 miljoen).
- Deelopbrengst Noldijk, Zuiderlandse Zeedijk (€ 0,05 miljoen).
- Bijdrage Eurofiber (€ 0,03 miljoen).
- Overige nog te ontvangen bedragen (€ 0,4 miljoen).

Nog te ontvangen subsidies

<i>L(bedragen x € 1 mln.)</i>	Verschafter	Saldo 1-1-2024	Toevoegingen	Ontvangen bedrag	Saldo 31-12-2024
Verkenning 17-3 Oostmolendijk	Rijk	0,240	-0,043		0,197
Onderzoeksprogramma Brielse meer DPZW fase 2	Provincie	0,004	0,030		0,034
POP3 afkoppelen St Anthonynpolder (maatregelen Binnenbedijkte Maas)	Rijk	0,190	0,274		0,464
DPR A Oudeland van Strijen	Overige openbare lichamen	0,033	0,081		0,114
MRDH 2024_Fietsverbinding Kerkweg - Vierpolders	Overige openbare lichamen	-	0,165		0,165
DPR A HW_Stuw Bolkafstraat_Windpark Spui waterberging	Rijk	-	0,017		0,017
DPZW Zuidwestelijke regio_Slim waterbeheer	Rijk	-	0,045		0,045
RVO Dumava Subsidie Ridderkerk (verlichting Waterschapshuis)	Rijk	-	0,096		0,096
Uitvoeringskosten Wet open overheid	Rijk	-	0,204	-0,204	-
Bijdrage incidentele compensatie Wet open overheid	Rijk	-	0,059	-0,059	-
Totaal		0,467	0,930	-0,264	1,133

5.2.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het nog te bestemmen resultaat over 2024. Het eigen vermogen betreft op 31 december 2024 € 69,8 miljoen (reserves € 62,6 miljoen en het nog te bestemmen resultaat over 2024 € 7,2 miljoen).

Reserves

Reserves (bedragen x € 1 mln.)	2024 (31/12)	2024 (1/1)	2023
Algemene reserves	-6,185	-7,405	-7,405
Bestemmingsreserves	-29,519	-32,648	-32,648
Egalisatiereserves	-26,862	-27,818	-27,818
Totaal	-62,566	-67,871	-67,871

Algemene reserves

Een algemene reserve is een reserve waaraan de VV geen specifieke bestemming heeft gegeven en die als buffer fungeert om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Voor de minimale omvang van de algemene reserves hanteren wij voor de jaarrekening 2024 een ratio van 1,2 voor het weerstandsvermogen. Vanaf 2025 geldt een minimale ratio van 1,4 conform het afwegingskader 'gezonde financiën waterschap Hollandse Delta 2025'.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31- dec
R811001 Algemene reserve Waterveiligheid	0,603	0,246	-0,024	0,106	0,932
R811002 Algemene reserve Water	0,802		-0,194		0,608
R811003 Algemene reserve Waterketen	5,306		-1,064		4,242
R811004 Algemene reserve Wegen	0,364	0,048	-0,018	0,010	0,403
R811005 Algemene reserve Algemene beleidstaken	0,330		-0,330		0,000
Totaal Algemene reserves	7,405	0,294	-1,630	0,115	6,185

Algemene reserve Waterveiligheid (R811001)

In 2024 is er € 0,35 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve Waterveiligheid ten behoeve van het benodigde weerstandsvermogen (€ 0,25 miljoen cf. Programmabegroting 2024 en € 0,1 miljoen vanuit de Jaarrekening 2023). Op basis van iBabs 813 is er € 0,02 miljoen onttrokken voor de versterking van het bestuurlijke proces.

Algemene reserve Water (R811002)

In 2024 is er € 0,2 miljoen onttrokken aan de algemene reserve Water (€ 0,15 miljoen cf. Programmabegroting 2024 en € 0,04 miljoen cf. iBabs 813, versterking van het bestuurlijke proces).

Algemene reserve Waterketen (R811003)

In 2024 is er € 1,06 miljoen onttrokken aan de algemene reserve Waterketen (€ 1,0 miljoen cf. Programmabegroting 2024 en € 0,06 miljoen cf. iBabs 813, versterking van het bestuurlijke proces).

Algemene reserve Wegen (R811004)

In 2024 is er in totaal € 0,058 miljoen gestort aan de algemene reserve Wegen: € 0,05 miljoen cf. Programmabegroting 2024 en € 0,01 miljoen vanuit de Jaarrekening 2023. Er is € 0,018 miljoen onttrokken cf. iBabs 813, t.b.v. versterking van het bestuurlijke proces.

Algemene reserve Algemene Beleidstaken (R811005)

In 2024 is er € 0,3 miljoen onttrokken aan de algemene reserve Algemene beleidstaken, cf. Programmabegroting 2024. Hiermee komt deze reserve op € 0.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de VV een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in "Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie" en "Overige bestemmingsreserves". Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie (egalisereserves) zijn reserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven. Deze reserves hoeven niet specifiek besteed te worden (artikel 4.52 Waterschapsbesluit).

Omschrijving <i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
R813001 BR maatr. gebiedsrendement stikstofverwi	-	2,000	-0,349		1,651
R813006 BR Dijkversterkingen	1,591		-0,809		0,783
R813010 Budgetoverhevelingen	0,253		-0,271	0,271	0,253
R813014 Bestemmingsres. Baggeren	7,878		-2,167		5,711
R813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,316			0,031	0,346
R813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,175				1,175
R813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	2,827				2,827
R813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	3,926		-0,208		3,718
R813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	0,870		-0,280		0,590
R813025 CMK Monitoring	0,427		-0,055		0,372
R813026 Bestemmingsreserve Wegen	7,172		-0,996		6,176
R813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,900				1,900
R813032 BR personele capaciteit wegen	1,121		-0,296		0,825
R813034 Best.Res. Belastingopbrengsten	3,193				3,193
Totaal Bestemmingsreserves	32,648	2,000	-5,430	0,302	29,519

BR maatr. gebiedsrendement stikstofverwijdering (R813001)

De bestemmingsreserve Maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering is ingesteld als gevolg van de calamiteit dreigende overschrijding van het gebiedsrendement stikstofverwijdering (VV d.d. 10 juli 2024). Om het verwijderingsrendement op Dokhaven te kunnen verbeteren zijn maatregelen uitgewerkt. De kosten van deze maatregelen worden gedekt uit de bestemmingsreserve, derhalve heeft er in 2024 een storting plaatsgevonden van € 2,0 miljoen en is er op basis van werkelijke gemaakte kosten € 0,3 miljoen onttrokken.

BR Dijkversterkingen (R813006)

De bestemmingsreserve Dijkversterkingen wordt gebruikt om resterende baten van subsidies van het Hoogwaterbeschermingsprogramma te reserveren. Het bedrag dat na afsluiting van een subsidieproject overblijft na aftrek van werkelijke kosten en met inbreng van 10% projectgebonden eigen bijdrage van het waterschap wordt toegevoegd aan de reserve. Extra lasten hoger dan de 10% projectgebonden eigen bijdrage worden uit deze bestemmingsreserve onttrokken, ter dekking van het verlies in de exploitatie. In 2024 is € 0,8 miljoen onttrokken als gevolg van de meerkosten op project 'Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen verkenningsfase', zoals door de VV besloten in de Burap 2024 (d.d. 9 oktober 2024).

Budgetoverhevelingen (R813010)

De bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen wordt gebruikt bij bedragen die vanuit enig kalenderjaar worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar. Er is € 0,3 miljoen gestort, maar ook direct onttrokken vanuit de jaarrekening 2023 voor voorbereidingskosten watergebiedsplannen. Per saldo dan ook geen mutatie in 2024.

Doel (bedragen x € 1 mln.)	Bedrag 1/1/2024	Resultaat bestemming 2023	Toevoegingen in 2024	Uitgaven / onttrekking in 2024	Resteert in reserve
Amoveren gemaal Torensteepolder	0,253			-	0,253
Voorbereidingskosten watergebiedsplannen	-	0,271		0,271	-
Totaal	0,253	0,271	-	0,271	0,253

Bestemmingsreserve Baggeren (R813014)

De bestemmingsreserve Baggeren wordt ingezet voor het opvangen van fluctuaties in de uitgaven voor het baggeren. Bij de Programmabegroting 2024 is besloten dat er € 3,2 miljoen onttrokken wordt aan de bestemmingsreserve Baggeren. De daadwerkelijke storting/onttrekking in de reserve is conform de nota reserves en voorzieningen afhankelijk van de gerealiseerde kosten. De gerealiseerde kosten van baggeren zijn lager uitgevallen, hierdoor heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 2,2 miljoen.

Bestemmingsreserve Grensoverschrijdend afvalwater (R813015)

Deze reserve wordt gebruikt voor het opvangen van fluctuaties in de belastingopbrengst vanuit het grensoverschrijdend afvalwater. Conform resultaatbestemming 2023 is er in 2024 € 0,03 miljoen gestort. In 2024 zijn nieuwe prognoses ontvangen van Hoogheemraadschap Delfland en Hoogheemraadschap Schieland. Bij de resultaatbestemming van 2024 wordt voorgesteld een bedrag van € 0,1 miljoen te onttrekken uit de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater.

De gewenste omvang is gebaseerd op de prognoses van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland van het Afvalwater.

Bestemmingsreserve Persoonsgebonden Basis Budget (R813019)

In het Cao-akkoord is vastgelegd dat iedere medewerker een persoonsgebonden basis budget van € 6.000 krijgt voor een periode van vijf jaar, voor medewerkers tot 35 jaar is dit € 12.000. Medewerkers kunnen dit budget onder meer inzetten voor opleiding, loopbaan, ontwikkeling, vitaliteit en coaching. Jaarlijks wordt per medewerker een bedrag van circa € 1.200 begroot. In 2024 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK (R813022)

Het saldo van deze reserve is gevormd uit het voordelige projectsaldo van het project Compenserende Maatregelen Kier (CMK). Deze reserve is niet gebonden aan een specifieke heffing en behoeft derhalve ook niet voor een specifieke taak ingezet te worden. Aan het resterende saldo van € 2,8 miljoen is door de VV nog geen bestemming gegeven. In 2024 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve Onderhoud CMK (R813023)

Voor de instandhouding van de waterstaatkundige werken, gerealiseerd in het project CMK, krijgt WSHD van Rijkswaterstaat (RWS) de onderhoudsgelden voor een periode van tien jaar vergoed. Vanuit deze reserve zullen de komende jaren middelen vrij vallen ten gunste van de exploitatie voor dekking van de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden. Op basis van onderhoudswerkzaamheden 2024 is € 0,2 miljoen onttrokken.

Bestemmingsreserve Digitalisering (R813024)

Vanuit deze reserve worden kosten van digitaliseringsprojecten gedekt. In 2024 heeft er een onttrekking plaatsgevonden bij deze reserve van € 0,3 miljoen, zoals besloten in de Programmabegroting 2024.

Bestemmingsreserve CMK Monitoring (R813025)

Bij Burap 2-2018 heeft de VV ingestemd met het vormen van een bestemmingsreserve CMK Monitoring. Vanuit deze reserve worden de kosten voor de monitoring tot en met 2028 gedekt. In 2024 heeft er een onttrekking plaatsgevonden bij deze reserve van € 0,1 miljoen, cf. de werkelijk gemaakte kosten in 2024.

Bestemmingsreserve Wegen (R813026)

Vanuit deze reserve vallen de komende jaren middelen vrij ten gunste van de exploitatie ter dekking van de afschrijvingslasten vanuit wegenprojecten. Zoals opgenomen in de Programmabegroting 2024 is € 1,0 miljoen onttrokken aan de reserve.

Bestemmingsreserve AC leiding Brielle-Oostvoorne (R813028)

Deze bestemmingsreserve is gevormd om (deels) de kosten van de verwijdering van de asbestcementleiding Brielle-Oostvoorne te dekken. In 2024 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve personele capaciteit Wegen (R813032)

Vanuit deze reserve worden personele kosten gedekt voor onder meer de wegentransitie. Zoals opgenomen in de Programmabegroting 2024 is er in 2024 € 0,3 miljoen onttrokken aan de reserve.

Bestemmingsreserve Belastingopbrengsten (R813034)

In de Programmabegroting 2024 is het percentage kwijtschelding naar beneden bijgesteld. Hierdoor bestaat het risico op tegenvallers. Voorgesteld wordt deze reserve in stand te houden ter afdekking van deze risico's. Er hebben zich in 2024 geen mutaties voorgedaan.

Egalisatiereserves

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31- dec
R812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemhef	11,934		-4,419	1,237	8,752
R812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	13,362		-3,884	4,140	13,618
R812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	2,522		-0,688	-0,254	1,581
R812005 ER Watersysteemheffing - gebouwd	-	2,437			2,437
R812006 ER Wegenheffing - gebouwd	-	0,474			0,474
Totaal Egalisatiereserves	27,818	2,912	-8,991	5,123	26,862

De vermelde mutaties zijn conform resultaatbestemming bij de Jaarstukken 2023 incl. VV-besluit d.d. 19-2-2025 en conform de Programmabegroting 2024 verwerkt, daarnaast zijn aparte besluiten geweest voor de onttrekking van de tariefegalisatiereserves.

Tariefegalisatiereserve Watersysteemheffing (R812001)

Op basis van VV-besluit (d.d. 14-02-2024) is € 0,1 miljoen onttrokken voor de voorbereidingskosten nieuwbouw De Klomp en Oude-Tonge.

Tariefegalisatiereserve Zuiveringsheffing (R812002)

Voor het instellen van de bestemmingsreserve Maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering is € 2,0 miljoen onttrokken uit de tariefegalisatiereserve Zuiveringsheffing (VV d.d. 10-07-2024).

Tariefegalisatiereserve Wegenheffing (R812003)

Op basis van VV-besluit (d.d. 14-02-2024) is € 0,1 miljoen onttrokken voor de voorbereidingskosten nieuwbouw De Klomp en Oude-Tonge.

Egalisatiereserve Watersysteemheffing - gebouwd (R812005)

In 2024 is een egalisatiereserve voor de Watersysteemheffing voor de categorie gebouwd ingesteld conform besluit van de VV d.d. 9 oktober 2024. Het volledige saldo van de reserve wordt ingezet in 2025.

Egalisatiereserve Wegenheffing - gebouwd (R812006)

In 2024 is een egalisatiereserve voor de Wegenheffing voor de categorie gebouwd ingesteld conform besluit van de VV d.d. 9 oktober 2024. Het volledige saldo van de reserve wordt ingezet in 2025.

Resultaatbestemming

Nog te bestemmen resultaat (bedragen x € 1 mln.)	2024 (31/12)	2024 (1/1)	2023
Nog te bestemmen resultaat	7,248	-	
Resultaat voorgaand boekjaar	-	5,540	11,129
Totaal	7,248	5,540	11,129

Resultaatbestemming (bedragen x 1 mln.)	Resultaatbestemming 2023	Correctie	Resultaatbestemming 2023 na correctie
Algemene reserve Waterveiligheid	106		106
Algemene reserve Wegen	10		10
Bestemmingsreserve Budgetoverheveling	271		271
Bestemmingsreserve Grensoverschrijdend afvalwater	31		31
Tariefegalisatiereserve Watersysteemheffing	5.429	-4.193	1.237
Tariefegalisatiereserve Zuiveringsheffing	4.140		4.140
Tariefegalisatiereserve Wegenheffing	1.143	-1.396	-254
Totaal resultaatbestemming	11,129	-5,589	5,540

In 2024 is de VV geïnformeerd over fouten in de jaarverantwoording 2023 van SVHW bij de belastingopbrengsten van WSHD. De fouten hadden betrekking op de hoogte van de nog op te leggen aanslagen per 31 december 2023. In de 3e begrotingswijziging was nog niet duidelijk wat de exacte omvang van deze fouten was, maar is al wel een verlies genomen van € 5,5 miljoen. Nadien is duidelijk geworden dat het nadeel € 5,6 miljoen bedroeg, maar niet ten laste van het resultaat over 2024 mag worden gebracht. De correctie heeft naar aanleiding van een uitspraak van de commissie BBV ten laste van het eigen vermogen per 1 januari 2024 plaatsgevonden. Om die reden is in deze jaarstukken een extra balans opgesteld per 1 januari 2024. Dit is in lijn met de uitspraak van de commissie BBV. Tevens heeft conform iBabs 1315 (VV d.d. 19-02-2025) bijstelling van de resultaatbestemming 2023 plaatsgevonden. De aangepaste resultaatbestemming over 2023 is in bovenstaand overzicht verwerkt.

Vreemd vermogen

Vorzieningen (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Vorzieningen	-13,043	-11,998
Totaal	-13,043	-11,998

Voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Saldo per 31- dec
Arbeidsgerelateerde verplichtingen					
V850001 Voorz.Pens.-,wachtgld,IZR(vm)Pers.&Best.	5,289	1,769	-0,458	-0,875	5,725
V850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	6,160	0,924	-0,027	-0,182	6,875
V850005 Vrz Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	0,046			-0,034	0,012
Totaal Arbeidsgerelateerde verplichtingen	11,495	2,692	-0,484	-1,091	12,612
Overige voorzieningen					
V850004 Vrz Rioolpersleidingen Oudenhoorn	0,503			-0,072	0,431
Totaal Overige voorzieningen	0,503			-0,072	0,431
Totaal voorzieningen	11,998	2,692	-0,484	-1,163	13,043

Voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichtingen (voormalig) personeel en bestuur (V850001)

Deze voorziening is bedoeld voor uitbetaling van salaris en kosten van outplacement van werknemers die niet meer ingezet kunnen worden in de bedrijfsprocessen, evenals de pensioenen en uitkeringen aan voormalige bestuursleden. De administratie voor de berekening en uitbetaling van de wachtgeld en pensioenen wordt verzorgd door een extern bureau die jaarlijks voor alle bekende toekomstige verplichtingen nieuwe actuariële berekeningen opstelt. Hieruit blijkt met welke verplichtingen WSHD voor de toekomst rekening moet houden. Het saldo van deze voorziening bedraagt € 5,7 miljoen per 31 december 2024. De gewenste omvang van de voorziening is afhankelijk van de pensioenrechten voormalige en huidige bestuursleden.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Saldo per 31-dec
Verloftegoeden	4,985	0,624			5,609
Jubileumuitkeringen en vergoeding leeftijdsontslag	0,897	0,300		-0,182	1,015
Vitaliteit	0,278		-0,027		0,251
Totaal voorzieningen	6,160	0,924	-0,027	-0,182	6,875

Voorziening arbeid gerelateerde verplichtingen (V850003)

Deze voorziening is gevormd voor de arbeid gerelateerde verplichtingen die WSHD heeft ten opzichte van zijn medewerkers. Per 31 december 2024 bedraagt het saldo van deze voorziening € 6,9 miljoen. De gewenste omvang van de voorziening is afhankelijk van de opgebouwde rechten van de medewerkers.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) (V850005)

In 2024 hebben twee medewerkers gebruik gemaakt van de regeling vervroegd uittreden. Tot op heden wordt er weinig gebruik gemaakt van de RVU-regeling binnen het waterschap.

Voorziening rioolpersleidingen Oudendoorn (V850004)

Het ontwerp van de rioolpersleidingen Oudendoorn is nagenoeg afgerond. Momenteel vinden gesprekken plaats met stakeholders en vergunningverleners voor de overgang naar de aanbesteding en uitvoeringsfase.

Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer

Langlopende schulden (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Langlopende schulden	-400,976	-281,633
Totaal	-400,976	-281,633

Verloopoverzicht vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer:

(bedragen x € 1 mln.)	Geldleningen
Saldo per 1 januari 2024	281,633
Vermeerderingen	140,000
Aflossingen	-20,656
Saldo per 31 december 2024	400,976

De rentelast van de langlopende leningen voor het jaar 2024 bedroeg € 5,8 miljoen. Voor de vaste schulden is geen onderpand afgegeven. Het gemiddelde financieringspercentage bedraagt 2,68%.

In 2024 zijn diverse langlopende geldleningen aangetrokken voor een bedrag van € 140 miljoen met name doordat invulling is gegeven aan het VV voorstel voor toekomstige investeringsuitgaven 2024-2028 waarbij er voor maximaal € 325 miljoen aan langlopende geldleningen kan worden aangetrokken. Daarnaast hebben er aflossingen plaatsgevonden voor in totaal € 20 miljoen. Een nadere toelichting vindt plaats in de paragraaf financiering.

5.2.4 Vlottende passiva

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Schulden aan overheden	-0,137	-2,124
Schulden aan overige crediteuren	-8,539	-17,259
Belastingen, sociale- en pensioenpremies	-4,923	-4,328
Totaal	-13,599	-23,711

De post schulden aan overheden betreft het onder meer facturen voor:

- Bijdrage aan gemeente Dordrecht, bijhouding Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) (€ 0,025 miljoen).
- Bijdrage aan gemeente Ridderkerk voor NVO Waalweg en samenwerking in de keten (€ 0,017 miljoen).
- Bijdrage aan gemeente Barendrecht met betrekking tot voorschot Hoofd Gemaal Drechtwaard (€ 0,036 miljoen).

- Bijdrage aan gemeente Goeree-Overflakkee voor openbare verlichting (€ 0,05 miljoen).

Per ultimo 2024 bedroeg het totaal van aan leveranciers te betalen facturen € 8,5 miljoen. Dit betreft onder meer facturen voor:

- Kosten onderzoeken en studies (€ 0,5 miljoen).
- Aanschaf chemicaliën etc. (€ 0,1 miljoen).
- Inhuur (€ 0,7 miljoen).
- Onderhoud en investeringsprojecten (€ 5,4 miljoen).
- Kosten onderhoud en aanschaf ICT (€ 1,1 miljoen).
- Energiekosten (€ 0,7 miljoen).

Het bedrag aan nog te betalen loonheffing, sociale- en pensioenpremies per 31 december 2024 is € 4,9 miljoen. Dit betreft onder meer facturen en afdrachten aan:

- ABP (€ 0,8 miljoen).
- Belastingdienst (€ 3,9 miljoen).
- Afdracht omzetbelasting (€ 0,2 miljoen).

Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen x € 1 mln.)	2024	2023
Nog te betalen bedragen	-17,564	-15,279
Verplichtingen personeel	-0,208	-0,157
Vooruitontvangen bedragen	-0,686	-0,725
Vooruitontvangen subsidies	-13,331	-15,300
Overige overlopende passiva	-0,000	-0,039
Totaal	-31,790	-31,499

De verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen (nog te betalen bedragen) bestaan uit de volgende posten:

- Onderhoudskosten en projecten afdelingen Zuiveren en Onderhoud, Beheer en Onderhoud en Projecten en Uitvoering (€ 9,6 miljoen).
- Energiekosten (€ 1,1 miljoen).
- Inhuur (€ 0,4 miljoen).
- Rente langlopende leningen (€ 3,2 miljoen).
- Uitvoeringskosten kinderopvangtoeslag affaire (€ 0,1 miljoen).
- Grensoverschrijdend afvalwater (GOA) Delfland en Schieland (€ 0,4 miljoen).
- Bijdragen aan gemeenten (€ 0,2 miljoen).
- Kosten aanschaf en onderhoud hard- en software (€ 1,0 miljoen).
- Aanschaf chemicaliën (€ 0,1 miljoen).
- Exploitatiekosten rioolgemalen (€ 0,2 miljoen).
- Verontreinigingsheffing (€ 0,6 miljoen).
- De overige nog te betalen bedragen (€ 0,6 miljoen).

De verplichtingen personeel hebben met name te maken met de salarissen over de periode december 2024.

Het saldo per 31 december 2024 van de vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen bestaat uit:

- Bijdragen ten behoeve van klinkersleuven (€ 0,07 miljoen).
- Bijdrage Korteweg (€ 0,4 miljoen).
- Bijdragen Brielse Meer (€ 0,1 miljoen).
- Bijdrage Covid bemonsteringen (€ 0,09 miljoen).
- De overige vooruitontvangen bedragen (€ 0,03 miljoen).

Vooruitontvangen subsidies

(bedragen x € 1 mln.)	Verschaffer	Saldo 1-1-2024	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2024
Europees Innovatieproject Circuit (HORIZON Circuit)	EU	0,087		-0,022	0,065
UCPM2027 CRISAFE	EU	-	0,054	-0,006	0,048
Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen verkenningsfase	Rijk	0,465		-0,465	-
Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraliteit Lachgas	Rijk	0,044	0,225	-0,044	0,225
16E Zettingsvloeiing verlengde derde toetsronde (ZV3T)	Rijk	14,337		-2,498	11,839
RVO Dumava Subsidie Ridderkerk (verlichting Waterschapshuis)	Rijk	0,217		-0,217	-
RVO Dumava Subsidie DMV2410435 Noorddijk	Rijk	-	0,157	-0,001	0,156
RVO Dumava Subsidie DMV2410960 Hoekseweg Strijen	Rijk	-	0,041	-0,001	0,040
RVO Dumava Subsidie DMV2411600 Hoogvliet	Rijk	-	0,059	-	0,059
RVO Dumava Subsidie DMV2410566 Hellevoetsluis	Rijk	-	0,051	-0,000	0,050
RVO Dumava Subsidie DMV2410371 Rozenburg	Rijk	-	0,080	-0,001	0,079
RVO Dumava Subsidie DMV2410323 Oostvoorne	Rijk	-	0,078	-0,001	0,077
RVO Dumava Subsidie DMV2410472 Strijen	Rijk	-	0,093	-0,001	0,092
RVO Dumava Subsidie DMV2410401 Numansdorp	Rijk	-	0,109	-0,001	0,108
RVO Dumava Subsidie DMV2411597 Oud Beijerland	Rijk	-	0,156	-0,001	0,155
RVO Dumava Subsidie DMV2410537 Dordrecht	Rijk	-	0,040	-0,001	0,040
RVO Dumava Subsidie DMV2410033 Barendrecht	Rijk	-	0,080	-0,001	0,079
RVO Dumava Subsidie DMV2410219 Ridderkerk	Rijk	-	0,113	-0,001	0,112
RVO Dumava Subsidie DMV2300197 Zwijndrecht	Rijk	-	0,048	-	0,048
DAW Impulsgelden_Aanpak GBM 2024-2025 (Impulsregeling Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) (SiSa)	Rijk	-	0,173	-0,153	0,021
SPUK Schoon en Emissieloos Bouwen 2024	Rijk	-	0,004	-	0,004
DPRV Vernieuwen Gemaal Berkenrijspad	Overige openbare lichamen	0,151		-0,116	0,035
Totaal		15,300	1,562	-3,531	13,331

5.2.5 Niet uit balans blijvende verplichtingen

Lening Bank Nederlandse Gemeenten

Op 22 juni 2022 heeft de VV ingestemd met het aangaan van een geldlening van € 200 miljoen, gestort in jaarlijkse delen over een periode van tien jaar, om langjarig in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien met een vooraf overeengekomen rente. De lening is afgesloten bij de BNG. De 3^e storting van € 20 miljoen met een looptijd van 20 jaar tegen een rente percentage van 2,317% is ontvangen op 1 oktober 2024. Per 31 december 2024 resteert een nog te ontvangen restant van € 140 miljoen.

Garantstellingen

- De Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 staat garant voor een totaalbedrag aan leningen bij HVC van € 86,9 miljoen (2023 € 45,9 miljoen). Op basis van de aandelenverhouding heeft WSHD een borgstelling verleend van 16,25% ofwel € 17,8 miljoen. De totale garantstelling zal met de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie in 2025 oplopen naar zo'n € 116 miljoen.
- In 2017 heeft de NWB een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 6,013 miljoen, eind 2024 betrof de verstrekte geldlening nog € 4,33 miljoen. De leden van de Unie van Waterschappen staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben. Conform de vastgestelde verdeelsleutel staat WSHD garant voor 5,8% (zijnde € 0,251 miljoen).
- In de GR van Aquon is in artikel 36 opgenomen dat voor de aan Aquon verstrekte leningen iedere deelnemer jegens betreffende geldgever rechtstreeks aansprakelijk is conform zijn kostenaandeel in Aquon, op basis van de laatst vastgestelde verdeelsleutel. Aquon is voor een totaal bedrag van € 47,7 miljoen aan langlopende leningen aangegaan waarvan vier in 2024 voor een bedrag van € 20 miljoen. Op 31 december 2024 resteert daarvan nog € 42,8 miljoen. Verder beschikt Aquon over een rekening courant met een krediet van € 7,0 miljoen bij de NWB. Het kosten aandeel van WSHD volgens de verdeelsleutel van Aquon in de begroting 2025 bedraagt 15,0% (zijnde € 6,4 miljoen).

Leasecontracten

- Het vaste bedrag voor wagenpark leasecontracten voor toekomstige jaren op 31 december 2024 bedraagt € 5,1 miljoen (2023: € 6,0 miljoen), waarvan de verplichtingen voor 2025 € 1,7 miljoen bedraagt. Afhankelijk van de vervangingen en de nieuwe leasetarieven kan dit bedrag gedurende het jaar wijzigen. De genoemde bedragen zijn exclusief BTW, dit komt omdat niet alle leasebedragen met (volledige) BTW zijn.
- Eind 2023 is het waterschap een nieuw leasecontract voor het discussiesysteem en audiovisuele middelen aangegaan, voor de vergaderzaal van de VV. De looptijd bedraagt vijf jaar en eindigt in november 2028. De resterende verplichting per 31 december 2024 bedraagt € 0,1 miljoen.
- In 2024 zijn nieuwe leasecontracten voor video-vergaderschermen afgesloten, voor zowel het hoofdkantoor, het Schap en de buitenlocaties. De looptijd van de overeenkomsten betreft acht jaar, einddatum juni 2032. De resterende verplichting per 31 december 2024 bedraagt € 1,6 miljoen.

Huurcontracten

- De huurovereenkomst betreffende levering en dienstverlening aangaande multifunctionals is met nog één jaar verlengd. De overeenkomst loopt tot en met 31 mei 2025. De resterende verplichting per 31 december 2024 bedraagt € 0,01 miljoen.

- In 2020 heeft het waterschap een overeenkomst afgesloten met Joulz Infradiensten BV. voor de huur van 29 transformatoren. De looptijd van overeenkomst voor de transformatoren betreft 16 jaar. In 2023 en 2024 is het aantal gehuurde transformatoren uitgebreid met in totaal acht, waardoor het totaal nu op 37 staat.
- In 2021 heeft het waterschap met Joulz infradiensten BV. een vijfjarige overeenkomst gesloten voor de huur van vermogensschakelaars, waarbij in het addendum al vermeld staat dat verlenging tot in 2030 mogelijk is. Van deze verlenging zal het waterschap gebruik maken. De resterende verplichting per 31 december 2024 betreft € 3,9 miljoen, waarvan € 0,3 miljoen betrekking heeft op 2025.
- Het waterschap heeft twee erfpachtcontracten afgesloten ten behoeve van de Sluisjesdijk. Beide overeenkomst heeft een looptijd tot 3 december 2058 en betreft het terrein van Sluisjesdijk. De totale resterende verplichting op 31 december 2024 betreft € 6,1 miljoen. De jaarlijkse canon in 2025 is € 0,1 miljoen waarvan reeds € 0,03 is voldaan in 2024 en zichtbaar is op de post vooruitbetaalde kosten.
- Het waterschap heeft per oktober 2023 een nieuwe huurovereenkomst afgesloten voor een pand aan de Sluisjesdijk/Eekhoornstraat te Rotterdam, ten behoeve van werkzaamheden project Sluisjesdijk 2.0. De looptijd van deze overeenkomst is 7 jaar. De resterende verplichting per 31 december 2024 is € 1,7 miljoen. Voor 2025 betreft dit € 0,3 miljoen, waarvan reeds € 0,07 is voldaan in 2024 en zichtbaar is op de post vooruitbetaalde kosten. Voor deze huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven van € 0,1 miljoen.
- Per januari 2025 is een huurcontract afgesloten voor 20 portofoons, met een looptijd van zes maanden tot en met juni 2025. De resterende verplichting per 31 december 2024 bedraagt € 0,002 miljoen.

Thuiswerkbudget voor medewerker

In de Cao voor de waterschappen is opgenomen dat iedere medewerker die structureel thuiswerkt, recht heeft op een budget van € 850,- om een thuiswerkplek in te richten die voldoet aan een Arbeidsomstandigheden (arbo)-verantwoorde werkplek. Het budget is beschikbaar vanaf 1 april 2020 tot 1 april 2025. Na afloop van deze periode valt het gehele of gedeeltelijke budget wat niet is gebruikt door de werknemer terug aan de werkgever. De totale verplichting op 31 december 2024 betreft € 0,3 miljoen. Voortzetting van een budget voor het faciliteren van een Arbo-verantwoorde thuiswerkplek is onderdeel van de te maken cao afspraken 2025.

Contractverplichtingen meerjarige inkoopcontracten

WSHD heeft per 31 december 2024 met diverse partijen lopende opdrachten die in komende jaren worden uitgevoerd. De totale meerjarige verplichting bedraagt ongeveer € 89,8 miljoen. Sommige contracten kennen gezien de levensduur van de activa van het waterschap een zeer lange looptijd (tot 30 jaar) en sommige contracten hebben het kenmerk van een raamovereenkomst. Bijvoorbeeld voor de levering van chemicaliën, onderhoud aan kunstwerken, en ingenieursdiensten. Daarbij is niet altijd een harde jaarverplichting of maximale contractwaarde opgenomen in het contract. Overigens is dat conform de aanbestedingen die zijn doorlopen.

De organisatie heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in een contractmanagementsysteem en gewerkt aan de verdere implementatie van dit systeem. Door een nadere categorisering van de waarde van de lopende contracten is een scherper inzicht in de waarde van de lopende contracten. Met de realisatie en oplevering van de geactualiseerde spendanalyse in 2024 is het mogelijk om periodiek te rapporteren op basis van de bestedingen op contractniveau in relatie tot de waarde van de contracten.

5.2.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan, die leiden tot aanpassing van of toelichting in de jaarstukken 2024.

5.2.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Met ingang van 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. De WNT normeert de bezoldiging (het bezoldigingsmaximum) en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen. In de (semi)publieke sector. Indien de bezoldiging en/of ontslagvergoeding van een topfunctionaris de wettelijke norm overschrijdt, dient het meerdere teruggevorderd te worden van de betreffende topfunctionaris. In de wet is tevens geregeld wie als topfunctionaris dient te worden aangemerkt. Voor een waterschap geldt de secretaris-directeur als topfunctionaris. De WNT is ook van toepassing op topfunctionarissen die geen dienstverband hebben, maar bijvoorbeeld via een detacheringsbureau zijn ingehuurd. De 'bezoldiging' wordt dan bepaald op basis van de vergoeding (exclusief BTW) die aan het detacheringsbureau wordt betaald. WSHD had in 2024 geen ingehuurde topfunctionarissen.

Het bezoldigingsmaximum voor 2024 bedraagt € 0,233 miljoen (2023: € 0,223 miljoen). Dit bedrag wordt jaarlijks per ministeriële regeling aangepast. Vanaf het kalenderjaar 2017 is variabele beloning toegestaan zolang de totale bezoldiging onder het toepasselijke bezoldigingsmaximum blijft. Daarnaast geldt een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 0,075 miljoen, dan wel één jaarsalaris zo dit lager is dan € 0,075 miljoen. Uit de tabellen met bezoldiging topfunctionarissen blijkt dat de bezoldiging van de secretaris-directeur binnen de norm blijft. Naast een wettelijk bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen geldt voor reguliere functionarissen een openbaarmakingsverplichting van een bezoldiging boven de norm. De norm voor publicatie bedraagt in 2024 € 0,233 miljoen (2023: € 0,223 miljoen) bij een voltijd aanstelling. Bij waterschap Hollandse Delta waren in 2024 geen bezoldigingen hoger dan de publicatienorm.

Er heeft in 2024 geen wijziging plaatsgevonden in de bezetting van de topfunctionarispositie.

Gegevens 2024 <i>(bedragen x €1)</i>	V. Bergsma	S. J. Steendijk
Functiegegevens 2024	Secretaris-Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1-31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	175.238	
Beloningen betaalbaar op termijn	23.290	
Subtotaal	198.528	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	

Gegevens 2024 (bedragen x €1)	V. Bergsma	S. J. Steendijk
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	198.528	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	
Functiegegevens 2023	Secretaris-Directeur	Secretaris-Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	13/3-31/12	1/1-13/3
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	126.817	38.909
Beloningen betaalbaar op termijn	17.923	4.469
Subtotaal	144.740	43.378
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	179.622	43.378
Bezoldiging	144.740	43.378

6 Financiële overzichten

6.1 Gecomprimeerde staat van lasten en baten per programma

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	21,815	22,972	25,682	25,092	-0,591	V
Voldoende en Schoon Water	54,287	63,294	62,339	60,213	-2,125	V
Waterketen	82,324	89,630	91,086	91,235	0,149	N
Wegen	12,804	13,778	13,014	12,103	-0,911	V
Bestuur en Organisatie	25,430	27,555	26,447	26,543	0,096	N
Dekkingsmiddelen	-197,628	-204,181	-204,603	-211,589	-6,987	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-0,968	13,048	13,965	3,597	-10,368	V
Toevoeging aan reserves	5,556	0,294	5,206	5,206	-	
Onttrekking aan reserves	-15,717	-13,342	-17,391	-16,051	1,340	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	-11,129	-	1,781	-7,248	-9,029	V

6.1.1 Exploitatierekening en toelichting

Waterveiligheid

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	25,208	25,488	26,994	26,587	-0,407	V
Baten	-3,393	-2,516	-1,311	-1,495	-0,184	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	21,815	22,972	25,682	25,092	-0,591	V
Toevoeging aan reserves	0,405	0,246	0,246	0,246	-	
Onttrekking aan reserves	-1,583	-1,225	-1,895	-2,034	-0,139	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	20,637	21,993	24,034	23,304	-0,729	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.1.

Voldoende en Schoon Water

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	58,027	66,215	66,402	63,813	-2,590	V
Baten	-3,740	-2,921	-4,063	-3,599	0,464	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming	54,287	63,294	62,339	60,213	-2,125	V
Toevoeging aan reserves	3,034	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves	-7,358	-6,723	-7,373	-6,044	1,329	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	49,962	56,571	54,965	54,169	-0,796	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.2.

Waterketen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	87,324	93,284	95,065	95,514	0,449	N
Baten	-5,00	-3,654	-3,979	-4,279	-0,300	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	82,324	89,630	91,086	91,235	0,149	N
Toevoeging aan reserves	1,717	-	2,00	2,00	-	
Onttrekking aan reserves	-3,627	-2,884	-5,384	-5,233	0,151	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	80,414	86,746	87,702	88,002	0,300	N

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.3.

Wegen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	23,473	24,258	24,504	23,677	-0,828	V
Baten	-10,669	-10,480	-11,491	-11,573	-0,083	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,804	13,778	13,014	12,103	-0,911	V
Toevoeging aan reserves	0,100	0,048	0,048	0,048	-	
Onttrekking aan reserves	-1,703	-1,900	-1,980	-1,980	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	11,201	11,926	11,082	10,171	-0,911	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.4.

Bestuur en Organisatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	29,503	30,335	31,817	31,939	0,122	N
Baten	-4,073	-2,780	-5,370	-5,396	-0,026	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	25,430	27,555	26,447	26,543	0,096	N
Toevoeging aan reserves	0,300	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves	-1,445	-0,610	-0,758	-0,760	-0,002	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	24,285	26,945	25,689	25,784	0,095	N

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.5.

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	5,790	5,995	6,018	5,733	-0,284	V
Baten	-203,418	-210,175	-210,620	-217,323	-6,702	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-197,628	-204,181	-204,603	-211,589	-6,987	V
Toevoeging aan reserves	-	-	2,912	2,912	-	
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	-197,628	-204,181	-201,691	-208,677	-6,987	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.6.

6.2 Overzicht van programma's naar taken

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Totaal	Watersysteemheffing	Zuiveringsheffing	Wegenheffing
Waterveiligheid	25,092	25,092		
Water	60,213	60,213		
Waterketen	91,235		91,235	
Wegen	12,103			12,103
Bestuur en organisatie	26,543	16,762	7,838	1,944
Algemene dekkingsmiddelen	2,236	0,890	1,104	0,242
Nettolasten	217,423	102,956	100,177	14,290
Mutaties reserves				
Toevoegingen				
Waterveiligheid	0,246	0,246		
Water				
Waterketen	2,000		2,000	
Wegen	0,048			0,048
Bestuur en organisatie				
Algemene dekkingsmiddelen	2,912	2,437		0,474
Totaal toevoegingen	5,206	2,684	2,000	0,522
Onttrekkingen				
Waterveiligheid	-2,034	-2,034		
Water	-6,044	-6,044		
Waterketen	-5,233		-5,233	
Wegen	-1,980			-1,980
Bestuur en organisatie	-0,760	-0,342	-0,327	-0,091
Algemene dekkingsmiddelen				
Totaal onttrekkingen	-16,051	-8,420	-5,560	-2,071
Totaal mutaties reserves	-10,845	-5,736	-3,560	-1,549
Te dekken door belastingopbrengsten				
Watersysteemheffing	-100,280	-100,280		
Zuiveringsheffing	-98,307		-98,307	
Wegenheffing	-15,239			-15,239
Totaal belastingopbrengsten	-213,826	-100,280	-98,307	-15,239
Saldo baten en lasten na bestemming	-7,248	-3,060	-1,690	-2,498

6.3 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijkingen t.o.v. begroting 2024 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten					
Rente & Afschrijving	33,606	31,345	31,388	0,043	N
Personeelslasten	79,737	81,956	81,247	-0,710	V
Goederen en diensten van derden	117,464	122,228	117,790	-4,438	V
Bijdragen aan derden	13,937	14,262	14,146	-0,116	V
Toevoeging voorziening / onvoorzien	0,830	1,009	2,692	1,683	N
Doorberekeningen	-	-	-	-	
Totaal Lasten	245,573	250,800	247,263	-3,537	V
Baten					
Financiële baten	-1,507	-3,077	-3,167	-0,090	V
Personeelsbaten	-0,450	-0,385	-0,888	-0,503	V
Goederen en diensten aan derden	-2,846	-4,171	-3,522	0,650	N
Bijdragen van derden	-12,214	-12,974	-13,768	-0,794	V
Waterschapsbelastingen	-208,668	-207,543	-213,826	-6,282	V
Interne verrekeningen	-6,840	-8,684	-8,495	0,189	N
Doorberekeningen	-	-	-	-	
Totaal Baten	-232,525	-236,835	-243,666	-6,831	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	13,048	13,965	3,597	-10,368	V
Toevoeging aan reserves	0,294	5,206	5,206	-	
Onttrekking aan reserves	-13,342	-17,391	-16,051	1,340	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	-	1,781	-7,248	-9,029	V

6.4 Verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (SiSa)

Waterschappen kunnen extra geld krijgen om specifiek beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen. De verantwoording over de besteding van dit geld verloopt via de SiSa-systematiek. SiSa staat voor Single Information, Single Audit en is de wijze waarop onder andere waterschappen, maar ook gemeenten en provincies, zich jaarlijks verantwoorden. Hieronder zijn SiSa-regelingen gepresenteerd waaraan het waterschap in 2024 aan deelneemt.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025											
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)			Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	
					<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
					<i>Indicator: E44B/01</i>	<i>Indicator: E44B/02</i>	<i>Indicator: E44B/03</i>	<i>Indicator: E44B/04</i>	<i>Indicator: E44B/05</i>	<i>Indicator: E44B/06</i>	
					1	061930 Gemeente Nissewaard	IENW/BSK-2023/36791	€ 115.942	€ 121.594	€ 478.631	€ 501.963
					2	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2023/377611	€ 16.733	€ 16.733	€ 42.186	€ 42.186
					3	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
					4	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2022/97321	€ 81.457	€ 114.134	€ 162.914	€ 228.269
					5	061924 Gemeente Goeree-Overflakkee	IENW/BSK-2024/83309	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	060489 Gemeente Barendrecht	IENW/BSK-2024/83260	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
					Kopie CBS(code) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	Kopie beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
				1	061930 Gemeente Nissewaard	IENW/BSK-2023/36791	Nee			
				2	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2023/377611	Nee			
				3	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2023/377611	Nee			
				4	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2022/97321	Nee			
				5	061924 Gemeente Goeree-Overflakkee	IENW/BSK-2024/83309	Nee			
				6	060489 Gemeente Barendrecht	IENW/BSK-2024/83260	Nee			
					Kopie CBS(code) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	Kopie beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	Naam/nummer maatregel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
				1	061930 Gemeente Nissewaard	IENW/BSK-2023/36791	Vergroten capaciteit gemaal Berkenrijspad en realiseren nieuwe persleiding	Nee		
				2	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2023/377611	Vervangen van stuw Bolkafstraat door een nieuwe geautomatiseerde stuw	Nee		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				3	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2023/377611	Aanleggen van extra water en brede, natuurvriendelijke oevers Nieuw Beijerland	Nee		
				4	061963 Gemeente Hoeksche Waard	IENW/BSK-2022/97321	Inlaat vergroten, aanpassen van in en uitlaatwerken, aanleg van natuurvriendelijke oevers, nieuwe verbindingssloten aanleggen Oudeland van Strijen	Nee		
				5	061924 Gemeente Goeree-Overflakkee	IENW/BSK-2024/83309	Waterberging landelijk gebied Goeree Overflakkee	Nee		
				6	060489 Gemeente Barendrecht	IENW/BSK-2024/83260	Aanleg extra waterberging in het Oosterpark, Ridderkerk	Nee		
IenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater			Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering ? (Ja/Nee)
					<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E87/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E87/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/06</i>
				1	IENW/BSK-2024/315113 Slimmer Regionaal Waterbeheer	€ 898.569	€ 898.569	€ 673.927	€ 673.927	Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025										
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
					Kopie beschikkingsnaam/nummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09</i>			
				1	IENW/BSK-2024/315113 Slimmer Regionaal Waterbeheer	€ 0	Ja			
IenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)			Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01</i>	Beschikkingsnaam/nummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02</i>	Totale besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E87B/03</i>	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04</i>	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E87B/05</i>	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06</i>
				1	030008 Provincie Zuid-Holland	PZH-2023/04408_008	€ 328.408	€ 328.408	€ 164.204	€ 164.204
					Kopie beschikkingsnaam/nummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08</i>				
				1	PZH-2023/04408_008	Nee				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E107	Subsidieregeling stimulerings uitvoering maatregelen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer		1	Beschikingsnummer	Totale bestedingen (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard van controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
					<i>Indicator: E107/01</i>	<i>Indicator: E107/02</i>	<i>Indicator: E107/03</i>	<i>Indicator: E107/04</i>	<i>Indicator: E107/05</i>	
					IENW/BSK-2024/150701	€ 14.163	€ 295.136	€ 309.299	Nee	

Overige gegevens

7 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

Publieke Sector Accountants B.V.
Kralingseweg 223
3062 CE Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Verenigde Vergadering van het waterschap Hollandse Delta

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van het waterschap Hollandse Delta te Ridderkerk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van het vermogen van het waterschap Hollandse Delta op 31 december 2024 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2024 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat op 27 november 2024 door de Verenigde Vergadering is vastgesteld (hierna: het normenkader).

De jaarrekening bestaat uit:

- de exploitatierekeningen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024, het door de Verenigde Vergadering op 25 september 2014 vastgestelde "Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening" (hierna: het controleprotocol), het normenkader en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het waterschap Hollandse Delta, zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance- opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.520.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 van het Waterschapsbesluit.

Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit.

Wij zijn met de Verenigde Vergadering overeengekomen dat wij aan de Verenigde Vergadering tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 150.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

1. *Geen materieel frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording*

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het frauderisico rondom het bestaan, de juistheid en de volledigheid van de opbrengstenverantwoording. In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen materieel frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengststroom vast kan zijn, waarop het waterschap Hollandse Delta geen invloed heeft (zoals een rijksbijdrage of bijdrage van derden), dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is. De risico's zijn naar onze mening niet zodanig groot dat we hieraan significante aandacht hebben besteed.

2. *Het risico dat het college maatregelen van interne beheersing doorbreekt*

Geïdentificeerd fraude risico

Het college van dijkgraaf en heemraden bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Wij besteden bij de controle aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college van dijkgraaf en heemraden bij:

- Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Schattingen en schattingsprocessen;
- Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld.

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria. Hierop hebben wij detailcontroles uitgevoerd.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het management.

3. *Het vermoeden van fraude in het inkoopproces gericht op het betalen van inkoopfacturen, waarbij de prestatielevering achterwege blijft*

Geïdentificeerd frauderisico

Wij hebben materiële frauderisico's onderkend op het betalen van facturen zonder dat er een prestatielevering aan ten grondslag ligt, en op het uitvoeren van handmatige uitgaande betalingen die niet het reguliere factuurbetalingsproces hebben doorlopen.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben detailcontroles uitgevoerd op inkoopfacturen en daarbij vastgesteld dat de onderliggende prestatie is geleverd. Daarnaast hebben wij aanvullende analyses gedaan op crediteuren en de betaalregels uit de bankapplicaties, waarbij wij ons hebben gericht op het voorkomen van betalingen naar dezelfde crediteur met verschillende bankrekeningnummers en het voorkomen van betalingen naar buitenlandse rekeningnummers.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het betalen van inkoopfacturen, waarbij de prestatielevering achterwege blijft.

4. *Het risico dat een leverancier een opdracht gegund krijgt door belangenverstremgeling*

Geïdentificeerd frauderisico

Wij hebben materiële frauderisico's onderkend ten aanzien van het doen van inkopen, waar gelet op de functie van collegeleden mogelijk sprake zou kunnen zijn van belangenverstremgeling.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de nevenfuncties van collegeleden geanalyseerd en onderzocht of er inkooptransacties met organisaties zijn geweest, waar collegeleden een nevenfunctie hebben. Wanneer dat het geval was, zijn wij nagegaan of deze transacties passend zijn geweest binnen de reguliere bedrijfsvoering en op welke wijze deze zijn ingekocht.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude als gevolg van belangenverstremgeling.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college van dijkgraaf en heemraden heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode tot en met eind 2029, ofwel de termijn waarvoor de laatst vastgestelde begroting is opgesteld. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van college van dijkgraaf en heemraden te evalueren omvatten onder andere:

- Het overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het college van dijkgraaf en heemraden alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle

kennis van hebben kunnen nemen, door het college van dijkgraaf en heemraden te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten bij het maken van haar beoordeling, het kennis nemen van de begroting 2025 met meerjarige doorkijk alsmede de financiële resultaten zoals deze blijken uit de financiële administratie tot het moment van afgifte van onze controleverklaring en het kennis nemen van de uitkomsten van het financieel toezicht regime door de Provincie Zuid-Holland op basis van haar beoordeling van de begroting 2024 met meerjarige doorkijk;

- Het nagaan of het college van dijkgraaf en heemraden gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het waterschap om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- Het inwinnen van inlichtingen bij het college van dijkgraaf en heemraden over haar kennis van continuïteitsrisico's met betrekking tot de periode van de door haar verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van dijkgraaf en heemraden over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- exploitatierekening in één oogopslag;
- voorwoord;
- inleiding en samenvatting Jaarstukken 2024;
- jaarverslag, waaronder de programma-overstijgende thema's en opgaven, programmaverantwoording en de paragrafen;
- de overige gegevens; en
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van dijkgraaf en heemraden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van dijkgraaf en heemraden en de Verenigde Vergadering voor de jaarrekening

Het college van dijkgraaf en heemraden is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het college van dijkgraaf en heemraden is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het heemraadschap, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van dijkgraaf en heemraden tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet college van dijkgraaf en heemraden afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van dijkgraaf en heemraden moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De Verenigde Vergadering is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024, het controleprotocol, het normenkader voor de financiële rechtmatigheid, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van dijkgraaf en heemraden en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van dijkgraaf en heemraden gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het heemraadschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de Verenigde Vergadering andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 23 april 2025

Publieke Sector Accountants B.V.

ValidSigned door W. Kalkman RA op 23-04-2025

W. Kalkman RA

8 Bijlagen

8.1 Overzicht begrotingswijzigingen 2024

In de onderstaande tabel zijn de gedurende 2024 door de VV genomen begrotingswijzigingen opgenomen.

Tabel: Aansluiting begroting en begroting na wijzigingen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Primitieve begroting 2024	Eerder genomen besluiten VV	1e Begrotingswijz iging	Jaarrekenin g 2023	2e Begrotingswijzigin g (Burap)	2e Begrotingswijzigi ng (Burap)*	3e begrotings wijziging	lbabs 1178 Extra belasting- opbrengst 2024	Begroting (incl. wijzigingen)
Waterveiligheid	22,972		0,353		0,946		1,412		25,682
Voldoende en Schoon Water	63,294		-1,126	0,271	-0,173		0,072		62,339
Waterketen	89,630	1,500	0,625		0,543		-1,212		91,086
Wegen	13,778		-0,374		0,085		-0,475		13,014
Bestuur en Organisatie	27,555	0,348	-0,437		0,662		-1,681		26,447
Dekkingsmiddelen	-204,181		-0,525		-5,222		5,325		-204,603
Saldo van baten en lasten voor bestemming	13,048	1,848	-1,484	0,271	-3,160		3,442	-	13,965
Toevoeging aan reserves	0,294	2,000			-		-	2,912	5,206
Onttrekking aan reserves	-13,342	-3,848		-0,271	-	-0,670	0,741		-17,391
Saldo van baten en lasten na bestemming	-	-	-1,484	-	-3,160	-0,670	4,183	2,912	1,781

*Deze mutatie is tekstueel opgenomen in de 2^e begrotingswijziging pas later administratief verwerkt.

8.2 WSHD in kengetallen

Kijk voor kaarten, kengetallen en andere geografische informatie op ons Open Dataportaal: wshd.nl/open-dataportaal

8.3 Lijst van afkortingen

ALM	Asset Lifecycle Management	NVO'S	Natuur vriendelijke oevers
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders	NWB	De Nederlandse Waterschapsbank N.V.
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
APPA	Algemene Pensioenwet politieke ambtsdragers	POP3	PlattelandsOntwikkelingsProgramma 3
BAR	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk	RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
BBV	Besluit Begroten & Verantwoorden	RVU	Regeling Vervroegd Uittreden
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	SAI	Strategische Asset Informatie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	SCL	Safety Culture Ladder
BOS	Beslissingsondersteunend Systeem	SGBP-3	Derde stroomgebiedbeheerplan
Burap	Bestuursrapportage	SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	SiSa	Single information Single audit
CINTER	Commissie Internationale Zaken	STOWA	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
CMK	Compenserende maatregelen kierbesluit	SUP	Single Use Plastic
CRISAFE	Critical infrastructure and population early warning systems for multihazard cascading event	SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling
DCMR	Dienst centraal milieubeheer Rijnmond	TA	Technische Automatisering
D&H	Dijkgraaf en heemraden	v.e.	Vervuilingseenheden
DPRA	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
EMU	Europese Monetaire Unie/Economische en Monetaire Unie	VV	Verenigde Vergadering
GOA	Grensoverschrijdend afvalwater	WBP	Waterbeheerprogramma
GR	Gemeenschappelijke Regeling	WINTER	Werkgroep Internationaal
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure	WNT	Wet normering topinkomens
HID	Hoofdingenieur-directeur	WOO	Wet Open Overheid
HVC	Huisvuilcentrale Noord Nederland	WSHD	Waterschap Hollandse Delta
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma	ZV3T	Zettingsvloeiing derde toetsronde
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie	ZZL	Waterschap Zuiderzeeland
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport		
I&W	Infrastructuur en Waterstaat		
KRW	Kaderrichtlijn Water		
LBO-2	Tweede Landelijke Beoordelingsronde Primaire Waterkeringen		
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland		
MRB	Muskusrattenbeheer		
MoU	Memorandum of Understanding		
NBWS	Nieuwe besturing watersysteem		
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra		
NEN	Nederlandse Norm		
NIS2	Network and Information Security Directive		